This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

ROUSSET.

F etus
vivi
ne pen
eſura

618.
5
R 25 f
B

FOETVS VIVI ex matre viua ſine alterutrius vitę periculo CÆSVRA.

FRANCISCO ROVSSETO Medico Gallicè conſcripta

CASPARO BAVHINO Profeſſore Medico Baſil. ord. latio reddita:

Varijs HISTORIIS aucta & confirmata.

Adiecta eſt

IOHANNIS ALBOSII Protomedici R... Fœtus per annos XXIIX. in vtero contenti & lapidefacti Hiſtoria elegantiſſ.

A. Boonen

BASILEAE

Apud CONRADVM VVALDKIRCH.

CIↃ IↃ XCI.

NOBILISS. ET CONSV
TISS.
IVVENI
MATTHAEO KLOC
VIRI
NOBILISS. ET PRVDENTISS.
GODESCALCI KLOC
BIBRACI
CIVITAT. SVEVIAE IMPER.
ET LIBERAE,
CONSVLIS SENIORIS
FILIO
IVRIS ET ANTIQVITAT.
STVDIOSISS.
CASPARVS BAVHINV
ANATOM. ET BOTANICVS
ACAD. BASIL.
PROFESSOR *ORDINARIVS*,
HANC
ΥΣΤΕΡΟΤΟΜΟΤΟΚΙΑΝ
AMORIS
MONVMENT.
D. D.
Τύχῃ καὶ πόνῳ.

EPISTOLA.

HIPPOCRATES ſummus Medicinæ dictator, NOBILISSIME KLOCK, quomodo prægnãtes aliquæ nõ ritè pariant, ſed intus perdant, qui conciſus educi debeat, grauiſſimè, libello de Partus immortui extractione, docuit: hacque ratione de CAESAREO egit partu. Verùm, triplex exiſtit Cæſareus partus: vel enim matrem, vel fœtum conſeruare animus eſt. Foetus autem dupliciter laborare poteſt, vel dum in vtero matris mortuæ tanquam in ergaſtulo concluſus hęret: vel dum in vtero matris viuæ continetur, quæ eum eniti non poteſt, vbi de vtroque & de fœtus & de matris ſalute periculum eſt. Sed & mater duplici etiam nomine ſæpè in periculo eſt, vel propter fœ

BIBLIOTECA DE LA FACULTAD DE MEDICINA

tum in corpore mortuum, quem ſæpe excludere nequit, cùm & fœtus ad partum iuuet plurimùm: vel propter fœtum viuentem quidem. Sed cùm in vtroque & fœtu & matre vires non valeant, in anguſto ſpes (niſi ſectione ſuccurratur) poſita, & ſæpe conclamata omnia. Quare de his Cæſuris in præſens paucis.

Prima & antiquiſſima Cæſura eſt, fœtus viuẽtis ex matre mortua, ſi modò vera eſt Hiſtoria de Aeſculapij cæſura, quem à patre Apolline exſectum hanc ſuauiſſimam aſpexiſſe lucem volunt, vt fuſius in Præfatione, vnde Partus Cæſarei inuentio. Quæ ſanè cæſura perfacilis eſſet, ſi modò tam certũ eſſet fœtum viuum ex matre mortua educi poſſe, quod ſanè dubio non caret, vt Anatomicis perſpectum eſſe poteſt. In confeſſo enim eſt, vitam & motum cordis in infante à duabus arteriis vitalibus matris, vt communis eſt Anatomicorum ſententia (qua de re in noſtris libris Anatomicis) per vmbilicum

bilicum fœtus ſeu per inſitionem inſertis dependere. Quare arteriarũ motu in matre ceſſante, earundem etiam motum eueſtigiò in fœtu ceſſare neceſſum eſt: ſiquidem fieri minimè poteſt, vt fœtus ante præſectum vmbilicum in ipſo vtero tunicis duabus Amnio & Secundina (Allantois enim brutorum eſt) inuolutus, ſpiritum per os attrahat. Præterea, eſto quòd continuatio vmbilici fœtus ab vtero ſit libera, cotyledonibus partus tempore ruptis, nihilominus tamen vmbilicus ſecundinæ adhæret, ab Obſtetrice neceſſariò præcidendus: vel etiamſi vmbilicus à ſecundina fœtu in vtero exiſtente, ſolutus eſſet: tamen infans per os reſpirare nõ poſſet, membrana amnio adhuc inuolutus, vteri parietibus incluſus, mucoribus & aquoſitatibus circumfuſus: quæ certè res ſæpe ſolutos infantes, diutius tamẽ in anguſtis faucibus herentes, ſuffocando enecat. Cùm ergo neceſſarium ſit, vita & motu arteriarum in puerpera ceſſante,

ceſſare etiam infantis in vteri ergaſtulo contenti vitam & motum, impoſſibile videtur ex matre mortua infantem viuum exſcindi poſſe.

Sed obiiciet quis exemplum P. Scipionis Africani, qui primus Cæſaris nomen (non Iulius Cæſar, vt multi autumant, qua de re in Præfatione plura) indeptus eſt: C. Manlij item: Burcardi quihet Comitis de **Linzgaw**, anno 959. exſecti: Gebhardi denique Epiſcopi Conſtantienſis anno 1001. ex matre mortua extracti, qui tamen omnes ſuperuixêre, vt ex ſequenti Præfatione eſt colligere. Ad quod reſpondetur, talem exemptionem contingere forte fortuna, dum puerpera eſt in agone, aut in animi deliquiis, præſentibus adhuc ſpiritibus vitalibus, tum enim ſuperuiuere poſſe infantem concedimus. Verùm quàm difficile, ne dicam impoſſibile ſit, tam immediatè infantem exſcindi poſſe in eo ictu temporis, quo anima ex matre migrat: quæ ſi ſemel euolârit, certè humanis

præſidiis

præſidiis nullo modo reuocari poteſt, cuilibet facilè eſt colligere. Verùm cùm in hac cæſura non magna opus ſit arte, ſed ſolùm manus agilitate, vt ſubitò fœtus educatur, ſi fieri poſſit, nil addam vlterius.

Altera CAESVRA, (quæ potius Extractio dicenda) eſt Fœtus mortui ex matre viua, quæ priore non minus antiqua videtur, de qua breuiter, & quidem grauiſſimè ſenex noſter Hippocrates libro citato, egit: vbi fœtus mortuus fruſtulatim educēdus, ſi modò matrem ſaluam cupimus: quæ tum inſtituenda maximè, quando Medici potionibus, balneis, ſuffitibus, ſternutatoriis, vomitoriis, litubus expellendo fœtui dicatis, nihil profecerūt. Ante tamen ſectionem, duo erunt conſideratione digna. Primò, fœtus ne certò ſit mortuus, ne in tenellum, inſtrumentis Chirurgicis hamis, vncis & forpicibus ſæuiamus. Si enim nec Medici manus vmbilico parturientis impoſita, nec ipſa mater fœtū moueri per-

cipiat, ſi aquæ effluxerint: ſi ſecundina prodierit, mortuū eſſe fœtum, qui vtero concluditur, pronunciare licet: & ſanè hoc poſtremum certiſſimum huius rei ſignum eſt, licèt ſæpius ſecundina manu ipſius Chirurgi, poſt fruſtulatim eductum fœtum extrahi debeat: non deſunt plura adhuc ſigna, de quibus Ambroſius Paræus libro de Hominis generatione, capite 25. hęc enim tanquam præcipua aſpergere placuit. Secundò vires parturientis æſtimandæ: nam ſi vires ex pulſu paruo & debili, ex ſpiratione parua & rara, adeoque frigida, ex facie planè à ſeipſa mutata & cadauerosa, ex frigidis ſudoribus, ex gelidis extremitatibus deiectas eſſe ſuſpicatus fueris, ab opere abſtinere erit conſultius, imminentem mortem prædixiſſe contentus, ne ſi ſuauiſſima hac priuetur aura, in hanc fœtus extractionem cauſa referatur. Si contrà vires validè adhuc ſubſint, confidenter matrem ex faucibus mortis eripies, arte ea eoque modo, quo

præter

præter Hippocratem, docuit Albucaſis libro 2. ſuæ Chirurgiæ, cap. 76. additis plurimis figuris inſtrumẽtorum in hanc rem neceſſariorum: docuit & Ambroſius Paræus cap. 26. libri citati, Verùm cùm in hac ſectione Iohannes Bauhinus Vvirtenbergicus Archiater, Frater mihi chariſſimus, ſit fœliciſſimus, in fine huius libri exemplum vnum (cùm infinitas iam eo modo liberarit & ſaluarit) ex ipſius operationibus ſubiicere placuit, vnà cum præcipuis in hãc rẽ inſtrumẽtis neceſſariis.

Tertia ſuccedit CAESVRA, fœtus nimirum viui ex matre viua, quæ aliter eniti non potuit, vbi abdomen cum vtero per latus incidi debet: quæ ſectio noua eſt, veteribus enim incognita videtur. Antiquiſſima enim huius ſectionis, quæ habetur Hiſtoria, ea eſt, quæ in Heluetia anno 1500. inſtituta eſt, de qua infrà, pagina 177. nunc verò ab aliquot annis in Gallia vſitata, vt ex huius libri lectione patebit: quæ cæſura longè prædictis duabus

præferenda eſt, cùm in hac fœtus viuus ex matre viua extrahatur. Quomodo verò & qua ratione hæc inſtitui debeat, & poſſit, docet hîc Author, quē Latinum fecimus, Hiſtoriis plurimis auximus, moti certis rationibus in Præfatione ſequenti propoſitis.

Quòd verò, Nobiliſs. KLOK, hunc noſtrum qualemcunque laborem tibi dicare placuerit, rationes mouerũt diuerſæ, inter quas hæc inſtar omniũ eſto, quòd cætera tua Ciuilis Sapientiæ ſtudia, Romanæ hiſtoriæ lectione & omnis antiquitatis egregia cognitione ſic temperaſti hactenus, vt non ſine laude tua apud aliquos Scriptores tui fiat mentio. Vidimus quinetiam quæ in Plautum, Salluſtium, Liuium, Tacitum, Ciceronem, Florum, Senecam, Ammianum Marcellinum, Agellium, Apuleium, Feſtum Pompeium, Nonium Marcellum, & alios notaſti, obſeruaſti, emendaſti: probaſti quoque doctiſſimis viris, Gothofredo I. C. & Henrico Stephano. Certè vt

ingenium

ingenium amamus tuum, ita tuum illud εὔστοχον in hac ætate admiramur. His enim in authoribus, maximè in Liuio (quem nobis publicè inuidere minimè debes) quot adacta vulnera nullo ferè negotio perſanaſti?

Quæ Chironia vix manus leuarit,
Nec Phœbus, ſobóleſue clara Phœbi.

Macte hac χειρὶ iuuenis, & aude ſemel publicè premere hoc æternũ virtutis iter: auctor tibi ſum: neque formidabis, ſi prudentiſſimum Parentem tuum adſpexeris, vnicum exemplum cumprimis religioſæ pietatis, grauitatis, conſtãtiæ & iuſtitiæ, in Reipublicæ adminiſtratione, cui ille ſumma cum familiæ veſtræ gloria iam à multis annis in publicis Sacri Imperij Conuentibus & Comitiis publicè Legatus ſedit. Legatus, inquã, Illuſtrium & Generoſorum Dominorũ in **Bappenheim**, quibus, vt Imperialis Prætorij Præfectis hæc cura propria & hæreditaria eſt. Illum tuum Parentem ampliſſimum hæc tibi ingeminare ver-

ba perpetuò & ſeriò puta:

Diſce puer virtutem ex me, verúmque
laborem
Tu facito mox, cùm matura adoleuerit
ætas.
Sis memor, & te animo repetentē exem
pla tuorum,
Et pater Aeneas, & auunculus excitet
Hector.

& abundè tibi ad virtutem calcar erit. in quo omine deſiſto.

Hoc verò in libro, quē Latinū fecimus, Appendice inſuper auximus, & tibi inſcribere placuit, reperies Hiſtorias Medicas, & eas ſumma admiratione dignas: ſat ſcimus, iuuabit legiſſe vel propter nouitatem, vel propter voluptatem. Quare vt hoc noſtrū in te ſtudium albo notare digneris calculo, vouemus, & optamus. Vale & Salue, mi Nobiliſs. KLOK, ſicq; viuas, vt poſt viuas. BASILEAE Raurac. Anno Epochæ humanæ CIↃ IↃ XCI. Kalend. Mart.

CASP.

CASP. BAVHINI PRÆFATIO AD LECTOREM.

APOLLINEM primum fuiſſe, Candide LECTOR, memorant, qui infantem materno vtero exſecuerit: AESCVLAPIVM nimirum è Coronide matre à Diana (cùm iniuriam fratri factam, dum Coronis, Iſchiæ Elati filio concubuiſſet, ferre nõ poſſet) interempta, vt author eſt Ouidius 2. Metam. & Natalis Comes lib. 4. Mythol. cap. 11. Dein P. SCIPIONEM AFRICANVM priorem, defuncta parente, vtero exciſum in diem veniſſe, teſtatur Solinus cap 4 Polyhiſt. & cum Silio Italico lib. 13. Plinius Natur. hiſt. lib. 7. cap. 9. ideoq; primùm CAESARIS nomine apud Romanos ſalutatum fuiſſe.

Non enim à C. Iul. Cæſare Romanorum Imperatore, Cæſares dicti fuére: licèt enim

Acurſius in Præfat. Inſtit. in gloſſa verbi Cæſar, à Cæſare Auguſto, qui tempore natiuitatis Chriſti regnabat, Iuſtinianum Cæſarem, & exinde quemlibet Imperatorem velit, dictum fuiſſe: quo loci Syluester Aldobrandus addit, vel melius à Iulio Cæſare eius auunculo, ſecundum Bald. Ioan. Fabr. & Chriſtoph. vel dicitur (addit idem) Cæſar, quia fuit cæſus de ventre matris ſuæ. Vult enim Suidas, Iulium Cæſarem natum non eſſe: matrem enim eius nono menſe mortuam, diſſectam fuiſſe. Quod licèt Ioachimus Fortius falſum dicat, eo ductus argumento, quòd Iulius matrem habuerit Aureliam, fœminā (vt habet Plutarchus) primariam, & ſingulari pudicitia mulierem, quam tamē amiſerit, cùm bellum Gallicum gereret: quæ, vt inquit Fortius, ſuperuiuere nequiuiſſet, ſi cæſo eius vtero natus fuiſſet. Verùm cùm in hoc tractatu, cuius patrocinium, dum eum Latinum reddidimus, ſuſcepimus, illud agatur, vt probetur fœtum viuentem ex matre viuente exſcindi poſſe, ſalua parente, fœtuq́ue, aliter hoc dubium ſoluendum venit.

Dicimus

Dicimus ergo primùm, fortè qui Cæſaris nomen ſit ſortitus, è matris cæſum fuiſſe vtero: quamuis, auctore Pompeio, verius Cæſones, quàm Cæſares dicantur. Plinius tamen loco citato & Cæſaris & Cæſonis nomen eis tribuit. Non tamen deſunt (vt auctor eſt Cuſpinianus) qui Cæſaris etymon à cæſo in pugna Elephanto, qui lingua Maurorum Cæſar dicitur, ducant: vel quòd oculis fuerit cæſiis, hoc eſt, glaucis: vel à cæſarie, qua natus proditur primus (quæ omnia aliqui Scipioni tribuũt) quiſquis is fuerit, qui Cæſaris nomen indeptus ſit: poſteriorem ſententiam Iohannes Ferrarius Montanus in Inſtit. amplectitur, à quo poſtmodum ſucceſſores Imperij, Cæſares dicti ſint. Nam, vt Spartianus in Aelio Seuero teſtatur, Cæſares ſunt quaſi Principum quidam filij, & deſignati Auguſtæ maieſtatis hæredes. Nec à Iulio, Romanorum Dictatore ſummo, Imperatores Cæſares (quod Iuliorum eſſe cognomen à cæſarie Feſtus lib. 3. cum Pratenſ. vult) dictos eſſe, licèt ex Scipionis hiſtoria pateat, vt qui ante Iulium vixit: tamen clarum magis ſit ex eo, quòd

Iulij parens, qui Prætura functus, Piſis obijt, etiam Cæſar fuit nuncupatus: immò teſtatur Spiegelberg. cognomen Cæſaris primùm auo Dictatoris contigiſſe. Sed hactenus de nomine Cæſaris, à quo hic Liber de Partu Cæſareo & ὑστεροτομοτοκία inſcribitur.

Sed & MANLIVM, qui Carthaginem cũ exercitu intrauit, ex matris extractum fuiſſe vtero, teſtatur Plinius libro 7. cap. 9. Duo etiam in hãc rem præclara Bruſchius habet exempla.

Primum eſt, BVRCARDVM, Comitem de Lintzgaw, Buchorn, *& Monteforte (qui liberalitate in pauperes præſtans fuit, & poſt obitum Cralonis, Abbas Sangallenſis deſignatus, & ab Othone Magno per baculum & ferulam accepta, confirmatus fuit) hoc pacto lucem hanc aſpexiſſe: cuius nomine vulgò Ingenitum dictum, eò quòd ex mortuæ matris aluo, anno 959. exſectus eſſet.*

Alterum eſt, GEBHARDVM, Vthonis Comitis de Bregentz *F. (qui anno 1001. Conſtantienſis Epiſcopus factus eſt, & Monaſterium Petershuſium, item Templum*

Ceria-

Ceriacenſe, in emporio nobili Heluetiæ, Zurzach dicto, extruxit) ex matris vtero fuiſſe exſectum.

Quod ſanè, vt rem notatu digniſsimã, Hiſtorici proponunt, ſed maioris ſanè ponderis atque momenti exiſtit ſectio, quæ in hoc proponitur tractatu, dum docetur modus & ratio fœtum viuentem, non ex parente mortua, vt in prædictis accidit, ſed viua, & hoc abſque vel matris vel fœtus vitæ periculo, & id quidem abſque priuatione alterius conceptus, exſecare.

Quum ergo Tractatus hic Gallicus in manus noſtras veniſſet, ſemelq́ ac iterum perlegiſſemus, à plurimis vt eũ Latina veſte donaremus, rogati: non potuimus non ijs, qui Gallicum nõ intelligũt idioma (cùm dignum cenſeremus, qui Latinè loqueretur) hac in re gratificari: partim vt eius vſum ſæpe neceſſarium pluribus impertiremur: partim etiam, vt inter occupationes, aliqua exercitatione homine libero digna, mentem reficeremus. Eum ergo quàm potuimus, fideliſsimè conuertimus, quàm eleganter autem, quámue perſpicuè id præſti-

terimus, aliorum eſto iudicium. Illud tantùm ſi monuerimus, enixos quidem, vt Latinè loqueremur, magiſq́ cordi fuiſſe, quã proximè ad autoris verba accedere, quàm liberiore ſermonis genere vti: quod ſanè patebit ei, qui verſionem hanc cum Autographo Gallico contulerit.

Dein etiam ſicubi Latina deficiebant verba in re noua, verbis interdum Græcis, interdum ex Gallico idiomate deſumptis, tanquam notioribus vſos eſſe. Semper enim Platonis & Galeni ſententia veniebat in mentem: Verba iis eſſe negligenda, quibus multarum magnarumq́ rerum contemplatio eſſet propoſita: laudandamq́ magis orationem, quæ verbis apertioribus (modò ne forent prorſus barbara) quàm quæ limatioribus vteretur.

Locorum nomina, quoad fieri potuit, Latina fecimus, opera Iouij, Aemilij, & Dinothi vſi, & id, vt ij, qui Gallica non intelligunt, ſuccedanea habeant Latina: verùm cùm ea obſcuritate nõ careant, idcircò Gallica locorum nomina margini adpoſuimus.

Tandem, quò magis hæc ſectio comprobaretur,

baretur, & hiſtoriæ in hoc tractatu contentæ (quæ in re inuſitata & noua propè incredibiles videntur) confirmarentur, APPEDDICEM adiungere placuit, quæ varias diuerſasq; hiſtorias ſuppeditat. His ergo, Candide LECTOR, in rem tuam vtitor, fruitor.

AD
FRANC. ROVSSETVM
IOAN. ALBOSIVS.

Qui vicit Pœnos, cuiq; Africa ſubdita, dictus
A cæsâ Cæſar parturiente fuit.
At quæ viuentem fœlix excluſit ab aluo
Fœtum, eadem matrem ſuſtulit ægra dies.
Quantò ha Lucina es maior, Rouſſete? ſuperſunt
Ingenio fœtus, fœtaq; cæſa tuo.

AD
CASPARVM BAVHINVM
IAC. GREGORII Pannonius, Med.
Doctor ſcribebat BASILEAE, Anno
1587.

Grata Deo res eſt, necnon mortalibus ægris,
Vni ſi Medicus fert miſeratus opem.

Gratior illa tamen, laudemq́ meretur honeſtam,
Pluribus his vitam ſi reparare queat.
Hoc quia tu facias ſacram per Apollinis artem
BAVHINE, eximia vir pietate grauis:
Rem longè gratam facili ſummoq́ parenti
Præſtas, Terrigenis conſulis, atq; probè.
Dum vigili cura præcepta fidelia tradis,
Et nos de varijs edocuiſſe ſtudes.
Gallica ſollicitis manibus quoq; docta reuoluis,
Ac Latiam in linguam vertere ſcripta ſoles.
Teſtatur præſens veluti nouus ille libellus,
Qui venit in lucem ſedulitate tua:
Hic quoniã monſtrat, qua vterus ratione ſecãdus,
Viuat vt & fœtus, viuat & ipſa parens.
Commoda multa quidem multis, verũ tibi pulcrũ
Inde paras nomen, non ſine laude tamen.
Maior at exurget tibi laus & gloria maior,
Si dabis in lucem, quos meditâre libros.
Scilicet HERBARVM concinna SYNONYMA plures
Vt dubios poßis conciliare viros.
CORPORIS aut ſecti methodum certo ordine ſcriptam,
In vulgus, quam non edidit vllus adhuc.
Ergo tuis ſcriptis pergas celebrare Tonantem:
Et miſeros homines ſedulus vſque iuues.
Sic tibi fata dabunt felicis tempora vitæ:
Durabitq́ diu nomen in orbe tuum.

Poſteritas

Poſteritas ſeros gaudebit grata per annos
Talia BAVHINI *cùm pia ſcripta leget.*

AD EVNDEM

VALENT. THILONIS LIGII.

Qvò, BAVHINE, *rapit tua te inſatiata libido,*
Fulgida Pæoniâ dum face ſigna locas?
Eruis HERBARVM *miras è montibus artes,*
Et vario ornatas inſtruis ore loqvi.
Opponis rabidæ Lacheſi tua PHARMACA, *multos*
Dum revocas luci, quos mala dira premunt.
CORPORA *caſſa ſecas, & fibras digeris, artus*
Monſtras, & mirâ ſingula lege doces.
Qvid loqvar? & FOETVS *è viva matre reciſos*
Dicis in aëreis vivere poſſe plagis.
Mirum hoc, teſtaris tamen, hunc dum pumice terſum
Erudis Auſonio cultius ire librum.
Vive, MACHAONIAS *acri ſtudio impiger artes*
Excole: & his ſertis altera ſerta feres.

AD LECTOREM

SIMON GRYNAEVS

PRAGENSIS ſcribebat

BASIL. Anno

1591.

Martia Romani ſi oblectant geſta furoris:
Prælia ſi placida volvere mente juvat.
An non rara magis miræ te facta movebunt
Naturæ, & genio commoda plura ferent?
Lævia ſpinoſis ut præſtant lilia dumis:
Natura & bellis eminet iſta feris.
Hæc duro ſævam diffundunt pectore mentem:
Nota ſalutiferas aſt docet illa manus.
En tibi naturæ BAVHINI *Muſa remotæ*
Pandit opus, vigili hæc ſcripta revolve manu.
Artifici cultum nuper dedit ordine librum,
Internas partes corporis iſte docet.
Nunc utero fœtus viva ut ſit matre ſecandus,
Arcanæ rarum hoc innovat artis opus.
Ergo age nunc mecum Lector tu candide, læta
AVTORI *ſeros mente precare dies.*
Publica vt hoc magis ipſa ſuperſtite commoda creſcant,
Creſcat Apollinea & Prole vigente decus.

Τερπον.

Υστεροτομοτοκία

FRAN. ROVSSETI
Medici Galli,
Operâ
CASPARI BAVHINI BASIL.
Med. Doct. è Gallico Latina facta.

[library stamp]

SECTIO PRIMA.
Partus Cæſarei definitio.
CAPVT I.

CAEſarei partus nomine propriè intelligimus, ſcitam ac dextrã infantis ex vtero materno,& quidem per latus,extractionem: matris, inquam, quę haud alia ratione fœtum quàm ſectione conuenienti,tam Epigaſtrij,ſeu ventris exterioris, quàm ipſius Vteri, excludere poteſt, citra tamen vllum alterutrius, aut amborum, matris puta, aut fœtus (modò

aduentitio malo non premantur) vitæ diſcrimen: incolumi etiam ſeruata impoſterum matri pariendi facultate. Id quod de partus adhuc viuentis extractione intelligi volumus.

Sub hoc & mortui fœtus ab vtero materno extractio comprehenditur, cùm obſtetricandi omni ſpe ſublata, medicamentorum item, aut leuiore certioréue Chirurgica ope deplorata, ob partum aluo cõcluſum, in diſcrimen vitæ mater adducitur, niſi hoc vnico ſubſidio laboranti ſuccurratur. Id quod quotidiana docet, in cuiuſuis conditionis mulieribus, experientia, iis inutili conatu & fructu euiſceratis & miſerè dilaniatis.

Quod ad viuorum ex parente mortua (q̃ tamen hac ratione in viuis conſeruari poterat) exſectionem attinet, cùm iuſto copioſius, tàm à veteribus, quàm à neotericis ſcriptum ſit, neq; res tanto artificio egeat, eiuſce hîc nullam mẽtionem faciam: tametſi ab ea Romanorum Imperatorum primus, Scipio videlicet Africanus, ex matris vtero, hoc vti dicimus pacto, ſectus, Cæſaris nomen ſortitus ſit, & ad illius imitationem, hunc noſtrum partum Cæſarei nomine inſcripſerimus. At nos hunc

eundem

eundem partum, diuino annuente numine, longè feliciori ſucceſſu perfecturos ſpeſ ramus: ſine materna ſcilicet nece, quod Scipioni nõ contigit, qui matre interempta, vti ex Silio Italico liquet, ſuauiſsimam hanc lucem aſpexit.

De vſu ac neceſsitate partus Cæſarei.

CAPVT II.

QVod igitur attinet non ſolùm ad vtilitatem huius ſectionis, ſed etiam ad eius neceſsitatem, ſciendum ſiue adhuc viuente fœtu, ſiue illo emortuo, vel eodem debili, vel robuſto, modò eum mater eniti nequeat (ob eas quas poſtea memorabimus cauſas) tum omnino ad ſectionem hanc confugiendum erit, aut vtriq; fœtui & matri neceſſariò erit moriendum, etiam ſi adhuc viribus valeant, quanto magis ſi iam proſternantur & concidant. Vnum itaq; in ea ſectione ſalutis præſidium.

Vſus porrò geminus eſt: prior, quia nempe tum viuus extrahitur fœtus, qui aliâs in vtero materno, ceu carcere ſuffocatus fuiſſet: alter, quia mater non modò ſeruatur incolumis (modò ratione qua decet, tempeſtiuè & cõſtantibus adhuc viribus, ſecta fuerit) cui alioqui moriendum fuiſ-

ſet : imò etiam non minùs in poſterum vtero geſtando apta futura ſit. Quod ſi verò fractis iam viribus & deſperata ſalute incidatur, ſaltem ſupererit aliquid ſpei euadendi mortis periculum, ſi chirurgus (poſtquam præfatus fuerit rei diſcrimen) ex arte ſectionem adminiſtrârit: cuius etiamſi anceps ſit euentus, incerta tamen ſalus, certiſsimâ morte ſemper fuerit potior. Seruiunt hæc, inquam, non tantùm conſeruationi cõnubiorum, propagationi generis humani, aliisq́; priuatis hominum confœderationibus ac commodis: imò etiam Rebuspublicis, politicisq́; rerum humanarũ adminiſtrationibus, cùm huius ſectionis beneficio cuiuſque genus ac proſapia conſeruetur, & ad cuiuſq; poſteros ſucceſsione hæreditaria, patris in filium, vel propinqui in propinquum, opes, dignitates, regna, imperia deuoluantur, quæ alioqui ſectionis huius ignorantia magno cùm Reipub. ordinũ ac ſubditorũ euidenti detrimento grauiſsimis vicibus & mutationibus, ſæpenumero ſubiecta eſſe cernimus. Verũ leuiori de cauſa, quá hæc ſit (cuius gratia ſectio inſtituitur) ſcripſit Hip. Aph. 59. lib. 5. *Si mulier nõ concipit, ſcire aũt velis ſi cõceptura ſit, pãnis circũtectam,*

deſubter

deſubter ſuffias: & ſi odor videatur per corpus ire ad nares & os, ſcito quod ipſa non ex ſcipſa ſterilis eſt. Quod ex commentario Galeni, ſuper hunc Aphoriſmum, colligere eſt.

Quæ cauſæ difficilioris partus naturalis ad huius ſectionis Cæſareæ neceſſitatem nos impellant.

Capvt III.

CAuſæ naturalem fœtus excluſionem impedientes, hancq; inciſionem neceſſariam reddentes, plures atque diuerſæ ſunt: vel enim in infantem, vel in matrem referendæ. Ratione quidem infantis, ſi nimis craſſus, magnúſue, vel gemini aut plures ſint, qui vnà exitum quærant: aut ſi mola carnea ſit coniuncta, aut monſtrum, aut ſi ſitu non conuenienti prodeat, ita vt nec ſui ipſius, nec aliorum ope, in priſtinum melioréme ſitum reduci poſsit. Vel ſi mortuus ſibi ipſi, vti par eſſet, auxilio eſſe non poſsit: vel tandem, ſi adeò intumuerit, vt ipſi per viam conſuetam exitus non detur. Ratione verò matris, ſi fortè via, per quam fœtus excludi debet, ſit quàm oporteat anguſtior, id quod variis de cauſis vſu venit: vel enim ratione Conformationis,

çùm vna meatum multò ſtrictiorem altera habeat: quod ſanè viris etiam contingit, quibus genitalia pari magnitudine non ſunt conformata. Vel ratione ea, dum aut nimis iuuenes, ante viarum dilatationem nupsêre: aut ſi ſenio iam confectæ, vterus exaruerit, præſertim ſi tardiùs nupſerint. Sed & hoc accidit iis, quę crebriùs quidem vtero geſtarũt, interruptis tamen vicibus enixæ ſunt, ita vt viæ per hæc interualla, tum etiam per ætatem, anguſtiores & ſicciores fuerint redditæ: ratione cui⁹, os pubis, quod tempore partus diſſoluitur (licet ſint qui contrarium ſentiant) difficiliùs ſeparatur.

Sed hoc etiam aliquando vitio ortus, præter aliarum conſuetudinem cõtingit: ſi fortè ſtatim à natiuitate, vel in ſinu, vel in collo, vel in fundo vteri, aliquod ſit obſtaculum, ita vt ob anguſtiam viarum ſemen virile, vix in ceruicem vteri eiaculari poſsit, quod tum ab vtero attractum, & per nouem menſes conſeruatum, tandem in fœtus magnitudinem accretus, ob coanguſtatas vias excludi nequit. Sub hoc etiam intelligimus vitium tale, quod Mulieri poſt natiuitatem contingere poteſt, vt ſi fortè vlcere vteri, aut ceruicis eius laborarit,

borarit, vt hac ratione cicatricem, aut callum contraxerit, ſiue id ob partum difficiliorem, vel calculi minus dextram extractionem, vel ratione humoris acris, erodentis & exulcerantis, vel denique ob apoſtrema iis in locis genitum, fiat. Sed horum omnium Symptomatum, quæ generali nomine Græci φιμώσεις vocitant, tàm Celſus & Ægineta aliique ex veteribus, quàm neoterici Chirurgi meminêre, quorum plurima (licet cognita) tamen ab ipſis pro deploratis habita ſunt, cùm pudor & verecundia muliebris, curationem non admittant. Et quamuis horum affectuum aliqui in mulieribus non grauidis, modò ab ipſis tempeſtiuè forent expoſiti, per ſe ſint ſanabiles: in grauidis tamen, quo tempore intactas relinquere oportet, res vti & in aliis quaſi deplorata relinquitur, & conſequenter pariendi facultate priuantur. Hæc ergo cùm ſæpè & pluribus etiam accidant, non ſolùm vtilem ſed & neceſſariam eſſe ſectionem hanc Cæſaream dictam, oſtendunt. Hinc fit vt partim ex ignorantia horum Symptomatum, partim verò ex neglecta hac ſectione (quod vnicum eſt remedium) quotidie infinitæ, tàm infimi

quàm illuſtris ordinis fœminæ pereant: quæ res maximum, ob poſteritatis ſpem ademptam, Principibus mœrorem conciliare ſolet: ſubditis verò (vt iam dictũ eſt) ob amiſsionem legitimi Principis, ſæpiùs detrimento eſſe conſueuit. Accedunt etiã enarratis cauſis, naturalem fœtus excluſionem impedientibus, infiniti tumores ilicò exorientes, inflammationes, defluxus, apoſtemata, ſcirrhi, lupiæ & plures aliæ durities, quæ omnia & poſſunt & conſueuêre has vias, & alias corporis partes, ita coarctare, vt quo minùs mater præfinito tempore párere queat, impediant: nec etiam partus differri poteſt, cùm geſtationis tempus ſit finitum, quouſq; hi tumores vel ſuppurentur, vel curentur, qui tamen excludi nequit.

Triplex argumentorum genus, quibus ſectio hæc confirmatur.

CAPVT IIII.

CVm autem de propoſita materia, neq; ab antiquis, neque à neotericis hactenus fuerit pertractatum, nec etiam ſectio hæc in vſum hodie adhuc venerit, & non niſi à tóſoribus quibuſdam paganis vſurpata

pata ſit, idq; quã rariſsimè: & quod maximum, à Medicis & Chirurgicis, qui & doctrinæ & experientię nomine celebres habentur, pro falſo & impoſsibili habeatur, quorum tamen erat, diligentiùs rem perquiſitam commendare: neceſſarium erit omnes neruos intendere, vt ipſis perſuadeatur, huic rei fidem vt adhibeant & in vſum reuocent. Tribus verò id rationibus abſolui poterit: experientia nimirum certa: rationibus validis, & autoritatibus (ſi modò haberi poſsint) certiſsimis. Prima Hiſtoriis veris & approbatis abſoluetur: altera verò Medicis diſputationibus perficietur. Tertia ratio, cùm hactenus nemo (quod quidem ad manus noſtras peruenerit) hac de re, quidquam ſcripſerit, nobis deficit. Quare eius loco per Analogiã diſputabimus, ſimilibus in medium reuocatis ſectionibus, aut etiam periculoſioribus in iiſdem humani corporis partibus, aut earum vicinis, imò etiam præſtantioribus & magis læſis, quarum tamen curatio ceſsit feliciter, ita vt inde ſectionem hanc præſentem feliciorem nobis polliceamur: cùm ſectiones hæ partim conſilio meo fuerint adhibitæ; partim verò earundem curationes, cùm ex celeberrimorum

Medicorum adhuc ſuperſtitum praxi col-legerim: tùm etiam ex autoribus, tàm ve-teribus quàm neotericis excerpſerim.

Hiſtoriæ ex fide dignorum relatu.

CAPVT V.

AC primum quidem, quod ad hiſtorias, quemadmodum aliorum experientię tantum credere nolui, quin meam ipſam quoq; ad maiorem fidem adhiberem. Sic etiam meis obſeruationibus tantum tri-buere nolui, quin eadem ſimilibus hiſto-riis ex fide dignis diligenter perquiſitis, teſtata facerem, quas primo loco paucis e-narrabo, vt ſubinde ſubiungam eas quas meas voco, partim quòd meo conſilio ad-miniſtratæ ſint, partim verò quòd earum fuerim oculatus teſtis, obſeruatis ſingulis circumſtantiis in ipſis mulieribus inciſis, etiam in ipſarum ædibus, non ſolùm Chi-rurgis opus atteſtantibus, ſed inciſarum mulierum viris ipſis, liberis, earumq; tota familia, aliisq; pluribus qui ſectioni inter-fuiſſent.

HISTO-

HISTORIA I.

NOn ita pridem ex quibuſdam ſenibus fide dignis prope Millyũ Vaſtineti cognoui verũ eſſe, (de quo etiam apud ipſos dubium non eſt) cuiuſdam Gothardi, habitantis Meſnilij, quæ Millyi parochia eſt, cõiugem, ante aliquot annos, ſexies, cùm alio modo parere nõ poſſet, ſectione eiuſmodi fœtus ſemper viuentes eſſe enixam. Poſtquam verò Nicolaus Guillet tonſor Millyenſis, q ſectoris munus obierat, mortuus eſſet, cùm ſeptimò grauida, nec alia ratione fœtum excludere poſſet, nec eſſet qui huiuſmodi ſectione conſueta ipſi ſubuenire noſſet, ipſam mori oportuiſſe; q ſanè argumento eſt, magnam phimoſin vel naturalem anguſtiam fuiſſe, quæ quidem recipiendo ſemini, non autem fœtui excludendo ſufficeret. *Milly en Gaſtinoys.* *au Meſnil.* *de Milly.*

HISTORIA II.

CErtò cognoui ex Ambroſ. Nigro Chirurgo Pithuuerræ expertiſsimo & Ægidio Bruno ipſos vnà mulieri paupérculæ iuxtà Merinuillam Belſiæ, tres infantes viuos è latere extraxiſſe: quam cum inuiſere eſſet animus, vt locum vulneratũ inſpicerem, relatũ fuit ipſam paulò antè peſte, quæ tum vehementer ſæuiebat, periiſſe. *Pithuiers.* *Merinuille en Beauſſe.*

HISTORIA III.

EST mihi ad manus D. Albosij Medici Senonenſis perdocta epiſtola, in qua fusè, ſummo tamen cum ordine exponitur, qua ratione Ioannes Maræſius (id eſt, Paludanus) Chirurgus apud Chatras Biturigum, Ludouici Maræſij Archiepiſcopi Senonenſis Salazaris, Chirurgi ordinarij filius, è propriæ coniugis latere inciſo, filium Simonem Maræſium nomine extraxerit, qui poſtmodum etiam Chirurgus, & Reginæ matris cubicularius factus. Nihiloſecus tamẽ mater huius naturali modo poſtmodum filiam Renatam nomine eſt enixa, quæ dein præfecto ſalinario nupſit. Hic Simon (qui ſine matre cognominabatur) ex Roſa Gallardet vxore, binas filias ſuſcepit, alteram Claudiam quæ poſtea Franciſco Artus Yxilodunienſi fuit deſponſata: alteram verò Franciſcam, Oliuario Gannier nuptam. Hæ abundè ſatis atteſtari poterunt, ea quæ de paterna natiuitate dicta fuêre, cum hæc partim ex vulgi fama, maximè verò ex frequenti parentis relatu, cognoſcere potuerint.

chaſtre en Berry.

d'Yſſoudun.

HISTO-

HISTORIA IIII.

Dominus Pelion, celebris Medicus Andagauenſis, cùm pridem Laurentio Collot Chirurgo cyſthotomo Lutetiano, ſimilem caſum, qui in Andium ducatu contigerat, narrâſſet, idem tamen nuper epiſtola ad ipſum data, (quam mihi tradidit) confirmauit. Opus autem hoc peractum eſſe à quodam Maturino Debonnaire Chirurgo ſolùm monet, nec ſigillatim reliqua pertractat. *Angier.* *en Anioen.*

Hiſtoriæ, ab ipſomet authore viſæ & notatæ.

Capvt VI.

Ne tibi amice Lector, dum iuſtò ſum prolixior, in recitãdis leuiſsimis quibuſuis circumſtantiis tædium parere videar, ſcias hanc minutiſsimarum rerum enarrationem, mihi quidem labori, tibi verò vſui eſſe, quo faciliùs rei propoſitæ fidem adhibeas, veritate iis in locis, vbi hæc contigiſſe monuimus, indagatâ, quod etiã ex iis, qui ſuiſmet vidêre oculis, ſi modò dubites, intelligere poteris.

HISTORIA I.

Gian. Chaſtillon.

ANte exortũ bellũ ciuile D. Dionyſius Armenautius Medicus Genabi & ego vnà, vidimus in Xenodochio Caſtellioneſi, mulierem febri continua laborantem, q̃ in inguine ſiniſtro rupturá habebat, cum cicatrice & factæ ſuturæ conſpicuis punctis, quæ poſt apertionem ipſius Abdominis remanſerat. Teſtabatur ipſa cum marito, ante aliquot annos, filium qui tum ſeptennis erat (quem nobis oſtendit) cùm aliter excludi nó potuiſſet, extractum eſſe. Quæ inciſio per ſenem tonſorem eius pagi in Burgundia, in talibus (vt ipſi narrabant) exercitato, peracta fuit: cuius nomẽ cõſignatum, quo cùm ex ipſomet, tàm per literas, quàm p amicos, eius rei veritatem indagarem: tùm etiam vt ex eodem operationem ipſi familiarem addiſcerem. Sed eorum temporum iniuria fecit, vt & loci & perſonæ conſignationem amitterem, & hac ratione contigit, vt id quod expetebam non cognouerim. Verùm ab inciſione facta, licet adhuc ambo iuuenes eſſent, vtero non geſtârat. Et hoc proculdubio ab Armenautio, ipſius familiares, ſæpius narrari audiuêre, quod quidem cùm ipſe, vti & alij quàm plures, cùm initio vt crederet adduci

adduci non poſſet, pro indubitato poſtmodum habuit, ita vt animum induxiſſet, ſi fortè neceſsitas id requireret, ſectione hac vti.

HISTORIA II.

CVm quatriduũ extremis & irritis conatibus partus, diuexata eſſet Bernhardina Arnolda, Stephani Maſsicault è Nangeuillo pago vxor, qui inter Stampas, Puiſſethum & Pithuueras ſitus eſt, atque in extremis conſtituta, implorato meo per maritum auxilio, cùm de ſectione conſilium audiiſſet, vel reclamante marito animo confirmato hanc in ſe experiri auidè cupiit, idque ita ſubitò poſt intellectum conſilium meum, vt nollet Ambroſij Nigri aduentum expectare, quem tanquam in hac arte exercitatum, miſſurum me eram pollicitus, cùm ob grauiſsimum morbum, quo tùm detinebar, mihi adeſſe non liceret. Sed opera Ioannis Lucæ iuuenis tonſoris vſa, qui tum vt etiam num Bunonij, in paruo pago vicino habitabat, qui dextrè inciſionem hanc ſibi licet nouam anno 1556. die ipſius Paſchatis in multorum præſentia peregit, cuius rei aliqui, inprimis verò ipſe, teſtimonium

Eſtampes, Puiſé auxet Pithuiers.

à Bunon.

perhibere poſſunt. Inciſio(exẽplum enim præcepti loco habeatur)à dextra Abdominis parte, tranſuerſo digito infra vmbilicum, & vltra quatuor digitos, ad latus ipſius incipiebat, inde rectà ad pudẽda vſq; progrediebatur, abſq; tamẽ rectorum Abdominis muſculorũ læſione: tribus enim digitis supernè à recto muſculo diſtabat, infernè verò paulò minus. Muſculorũ, vti & Peritonæi facta inciſione, abſque tamen magna hæmorrhagia, vterus conſpectui ſe obtulit, quem etiam ſeparatim incidit, facto ſatis magno vulnere, quo fœtui viuenti vti & ſecundinæ, facilis per vulnus pateret exitus. Poſtmodum labia vulneris non gaſtroraphi, ſed communi vulnerum ſutura quinque punctis conſuit, non quidem vterum ſed muſculos & peritonæum, vti ipſemet obſeruaui, dum eius ſolùm rei gratia, cùm conualuiſſem, ipſam inuiſiſſem. Sed & poſthac ſæpiùs in ipſa id commodè obſeruaui, dum Herniam percurare conarer, quam deinceps ſemper habuit, vel ob ſuturam minùs rectè adhibitam, vel quod minùs diu quàm par erat, in puerperio remanſiſſet, quadraginta enim ſolùm diebus lecto ſe continuerat. Seſquianno autem pòſt, priori marito defuncto, cum

Petro

Petro Chãclau nupſiſſet, qui etiamnum ſuperſtes, rurſus concepit, & feliciter naturali modo, filiam enixa, quæ etiam ſecundas nuptias contraxit, & Nangeuillæ habitat, quo loci, plures adhuc hodierna die, fide dignos huius rei teſtes eſt reperire.

à Nangeuille.

HISTORIA III.

NIcolaa Beranger, Simonis de la Garde coniux, quæ Alrij Briæ ꝓpe Fontembellaqueum, loco duobus miliaribus ab vrbe Nemorſo diſtante, habitabat, cùm menſes decem & quidem iampridem fœtum mortuum vtero geſtaret, orificio vteri ſe non recludente, tandem Vincentium Valleau Chirurgum Nemorſenſem veteri mihi familiaritate iunctum, ad ſe vocauit: qui cùm aliud auxilium, quo ipſi ſuccurrere poſſet, non videret, circa Ianuarij finem, anni 1542. inciſione lateris, non quidem vti prior dextri, ſed ſiniſtri vſus, loco tamen paulò altiori quàm ipſius Nangeuillanæ erat: diſſecto prius abdomine, dein ipſo vtero, ex quo fœtum mortuum, inflatum & fœtentẽ vnâ cum ſecundina putrida extraxit. Hoc facto (cùm de ſalute apud i-

Aury en Bière pres Fontainebleau.

Nemours.

pſum exigua eſſet ſpes) cutem vnà cum portione exigua Muſculorum, relictò tamen vtero, quinque punctis conſuit, qđ adhuc conſpicuum, cùm ſola ipſius cutis cicatrix, ſuper ipſa inteſtina conſpiciatur, hanc enim vt viderem inciſionem, cum Pauie Chirurgo Nemorſenſi (prædicti Valleau quondam famulo) eò abieram: quare locum cicatrice obductum & vidi, & manibus, abſque tamen dolore, tractaui: ſed eam ſubligaculo vti oportuit: & licet magna foret hernia, nihilo tamen minus victum, vti licebat, manibus laborando quærebat. Quare ſtudioſè hoc obſeruandũ erit, quò omnes intelligãt perfectam gaſtroraphiam eo loci non neceſſariò requiri, ne dum laboramus ex arte perfectam futuram (quamuis non neceſſariam) efficere, totum opus perdamus. Menſe ſeſquialtero lecto ſe continuit, dein biennio poſt filiolam commodè enixa & altero poſtmodum biennio, filium, cui nomen erat Petro de la Garde, peperit, qui nunc faber ferrarius eſt. Ipſa verò adhuc ſuperuiuit in pago Vry dicto obſtetricis munere fungens.

HISTO-

HISTORIA IV.

AGNETA Boyer Ioannis Campain ruſtici vxor, quæ Villerelli prope Neoburgum Belſiæ cõmorabatur, poſtquam integro quatriduo miſerè, & quidem fruſtrà diſcruciata eſſet, tandem vt & prædictis, latus dextrum à Philippo Mignean tonſore Neoburgi habitante, ſectione apertum fuit, quod anno 1544. contigit, dein prout licuit, Muſculi vnà cum cute fuêre conſuti. Vulnus quidẽ hoc in Abdomine breui temporis ſpatio fuit conſolidatum, ſed partes genitales attritæ, Chirurgũ ab omnimoda prorſus vulneris curatione vltra menſiũ ſeptem ſpatiũ impediere. Filiam tũ habuit, q̃ vltra menſes ſeptẽ ſana ſuperuixit, octauo dein mẽſe, dũ eodẽ in pago apud nutricẽ eſſet, in morbũ, qui ipſi fuit exitio, incidit. Paulò pòſt denuò grauida facta fœtum geſtabat, ad rupturam (quæ vti & aliis inciſis, abſque tamen dolore remanſerat) declinantem: verùm quemadmodũ nec priùs, ita neque tum pârere potuit, ob aliquas cauſas & obſtacula (vti coniectari licet) ſuperiùs enarrata. Quare vltrò ſectionem, qua prius vſa erat, expetiit, quod tamen precibus qualibuſcunque à duo-

Villereau.

Neufuille en Beauſſe.

bus iunioribus Chirurgis, hanc ob cauſam Neoburgo eò vocatis (qui poſt Philippum peſte extinctum eò loci habitabant) impetrare nõ potuit. Quò factum, vt propter horũ puſillanimitatem (cùm tamen neque virium proſtratio, aliûdve difficilius ſymptoma ab inciſione facienda, ipſos impediret) mater vnà cum prole miſerè perierit.

Neufuille.

HISTORIA V.

PAri pacto Antonia Andrea, Ludouici Garnier Operarij vxor, Anno 1576. Iulij 22. per Adamum Alberium Pithuuerenſem Chirurgum Obenignij habitantem, Ambedoæ prope Briſſonij fanum diœceſis Genabienſis, fuit inciſa: quod ab ipſomet Chirurgo fuſiſsimè vnà cum felici ſucceſſu, mihi fuit expoſitum, propterea quòd ſæpiûs cum ipſo, huius ſectionis gratia contuliſſem. Cui (cùm ipſius mihi perſpecta eſſet in operando dexteritas, atque felicitas) ſuaſor eram, vt ſectione hac, ſi alia deeſſent auxilia, abſque metu vteretur, licet forent Medici, & alij, qui contradicerent, modò id fiat cum iudicio & explicata rei difficultate, in primis verò diuino auxilio implo-

de Pithuiers
à Aubigny.

implorato. Non enim hæc res inducias dat, nec etiam conſilium longê petitum expectare licet, quod fieri ſolet in pagis, locíſque campeſtribus: præſertim cùm ipſorũ nullus nec velit, nec audeat, huic conſilio aſſentiri, eò quòd horum aliqui huic rei fidem non adhibeant: alij verò calumniam metuentes, ne ſi fortè etiam ob aliam cauſam, ſiniſtri quid contingeret, autores mali haberētur. Poſtmodum rurſus grauida reddita, naturali modo fœtum enixa eſt, ſed paulò pòſt ob ſummam annonæ caritatem, alibi victum vt quæreret, maritum ſequi coacta.

HISTORIA VI.

HIſtoria habetur alia, quæ non ita pridem contigit: anno nimirum 1578. Calend. Februarij Iohanna Michel, Argent oriunda, Georgij Renaldi, habitantis in ſuburbio Obenigniano, vxor, cùm iam vltra menſem decimũ grauida, diu fœtum mortuum vtero geſtaſſet, nihilo tamen ſecus munia obibat domeſtica, do nec lecto ſe continere coacta: quæ cùm diu ab obſtetricibus fruſtrà eſſet miſerè tractata, tandem Adamum Alberium & Guillelmum Collas, inſignes Chirur-

d'Argent.

d'Aubigny.

gos ad ſe vocauit: hi poſtquam infanti brachium diu ex vtero materno propendens, iam emortuum & liuidum abſcidiſſent, nec tamen reliquum corpus extrahere poſſent, latus dextrum incidêre, vulnere orbiculari & anguſto ſatis (quo matri parcerent) facto. Hinc factum, vt dum in fœtu extrahendo laborarent, magnos dolores matri intulerint. Vterus enim ob vulnus anguſtius, fœtum cùm dimittere non poſſet, eundem comitabatur, ac ſi vnà extrahendus eſſet. Verùm dolores hi, poſt fœtum vnà cum ſecundina exemptum, ſedati fuêre. Et ſic paulò poſt fluxum lochiorum, (quæ non ſecus fluxêre, ac ſi naturali modo fuiſſet enixa) conualuit, & ſeptimanis quinque elapſis, rurſus menſtruas purgationes habuit, ſtatímque pòſt concepit, in fine nimirum menſis Maij, anxia iam (rei anteactę recentem colens memoriam) quid tempore partus futurum eſſet. Verùm finito geſtationis tempore, conuenienti modo fœtum excluſit, & licet infans vnam ſolùm tibiam exereret, (quod ſanè periculo non caret) tamen cùm ab obſtetrice eſſet denuò indita, feliciter omnia ſucceſſêre. Ab eo tempore cûm rurſus

grauida

grauida facta, non tamen ſecus quàm antea felicem à Deo ſucceſſum expectabat: quare nunc ſecundò feliciter peperit, muniiſq; domeſticis vt prius, ita etiamnum commodè præeſt.

SECTIO II.

Altera huius operationis probatio, quæ rationibus abſoluitur.

CAPVT I.

PROPOSITA prima probatione, quæ hiſtoriis ab experientia petitis, fuit abſoluta; ſequitur alterum genus probationis, quod rationibus atque diſputationibus perficietur. Deſumuntur autem argumenta à natura, aut eſſentia ſubiecti, poſtquam partes, quæ (antequam ad fœtum perueniatur) inciduntur, methodicè examinatæ fuerint: quæ tres numero ſunt. Occurrunt enim primo loco muſculi ventris exterioris, abdominis puta, quod Græcis ἐπιγάστειον dicitur. Dein peritonæum, membrana nimirum abdominis, ipſis muſculis ſubtenſa. Tum vte-

rus ipſe. Veſica quidem, licet inter peri-tonæum & vterum, ſedem naturalem habeat, tamen dum ſectio Cęſarea dicta fit, non occurrit, ſed inferiùs paulò in hypogaſtrio ſituata eſt, maximè verò in mulieribus mox parituris, in quibus vterus diſtentus eam deprimit, potiſsimùm verò, tum cum doloribus partus confli-ctantur, quo tempore plerunque vacua eſſe ſolet, ob perpetuam ad meiendum irritationem: cuius gratia etiam minus tũ ſpatij requirit, locóq; longè inferiori, quàm vbi ſectio fieri cõſueuit, poſita eſt.

De Muſculis epigaſtrij, tanquam de eo, quod primum inciditur: & primùm de vulnere, eiuſq; magnitudine.

CAP. II.

PRimò omnium muſculos ipſius abdominis poſſe abſque periculo vitæ ſecari, manifeſtum eſt: quòd ſi nulla alia ratione id probari poſsit, ſanè vel ex eo liquet, quod Gal. in ſua Methodo Therapeutica, modum oſtendit, vulnus eorundem artificioſa gaſtroraphia conſuendi. Quòd ſi quis obiiciat, vulneris magni-

magnitudinem, manifeſtum minari pe-riculum. Idem Galenus abundè ſatis o-ſtendit, talem vulneris magnitudinem periculoſam nõ eſſe, dum præcipit, eiuſ-modi vulnera in toto abdomine eſſe di-latanda, ſi minora videantur, quàm ſuf-ficiant repoſitioni inteſtinorum, aut o-menti, ſi ſint prolapſa, nec ſecus reponi poſsint. At ſi quis inſtet hoc ſimile non valere, cùm inſigniter amplum debeat eſſe vulnus, ſi modò magnum fœtum vi-uentem, abſque læſione extrahere veli-mus, aut ſaltem mortuum, prætumidum tamẽ vnà cũ ſecundina eximere. Reſpon-detur, quòd vulnus, licet valdè magnum videatur, ita vt ad dimidij pedis longi-tudinem (ſi tanta opus foret ſectione) fie-ri poſſet, ſtatim extracto infante, ad lon-gitudinem quatuor, vel quinque tranſ-uerſorum digitorum coarctatur: imò in-dies magis magiſq; coanguſtatur, donec vterus, qui elatus erat, planè collabatur.

De Hæmorrhagia, quæ ex ſectione Muſculorum abdominis contingere ſolet.

CAP. III.

ETſi res ita ſe habeat, aliquibus tamen

ſectio hæc muſculorum periculoſa videbitur, ob copioſum ſanguinis effluxum, licet hactenus leuis fuerit iis, qui operationem hanc peregerunt. Verùm notandum, paucas valdè venas inſignes eò loci, vbi hi muſculi inciduntur, occurrere: non enim occurrunt venæ Mammariæ aſcendentes, quæ ſecundum longitudinem rectorum muſculorum, abdomen conſcendunt, quas tamen ſolas hoc loci periculoſam parituras hæmorrhagiam eſſet metuendum. Et licet aliquando ex improuiſo, in curatione Ramicum inciderentur, quæ in loco magis periculo obnoxio fit, quàm hic ſit, non tamen ob id neceſſariò moriendum eſſet. Quod tamen Celſus ſedulò cauendũ monet, præſertim cùm prædictæ venæ, & arteriæ, quæ circa hanc regionẽ occurrunt, quaſi anaſtomoſi coniungantur, proportione tamẽ cum aliis abdominis partibus obſeruata, cùm poſt fœtus extractionem contrahantur, qua ratione fit, vt minus ſanguinis effundatur. Verùm licet magna fieret ſanguinis profuſio, ei tamen facilè cum iis, quæ ſanguinem ſiſtunt, occurri poſſet: quod Paulus Ægineta ſuis Enhæmatis in curatione ſecti calculi, operis

peris ſui libro ſexto, perficit.

De loco, quo ſanguis, ſectis Abdominis muſculis, fluere debet.

CAP. IV.

VT vt res ſe habeat, parum multûmue ſanguinis effluat, nihilominus aliquis obiiciet: ſanguinē (vt & pus, quod ex vulnere elabetur) poſt diſſectum peritonæum, quod ſtatim etiam ſecatur, in capacitatem ventris inferioris defluere debere, quo loci putreſcens, vt monet Hippocrates 6. Aphor. 20. Inteſtina corrumpet, multáque mala ſymptomata inducet. Ad hoc reſpondeo, fieri hoc non poſſe, cùm hęc abdominis capacitas non ſufficiat, quam pro continendis inteſtinis, & iis, quæ à natura ob diuerſos fines ibi contineri debent, vt in ventriculo, inteſtinis, & vtero, ita vt ſi aliud quoddam corpus, potiſsimùm liquidum abdomini ante ſectionē fuiſſet incluſum, ſtatim facto vulnere, conſpectui ſe offerret, tanquam res naturæ moleſta prorumpens, imò & inteſtina ipſa & epiploon, licet corpora ſint ſolida, reſpectu ſanguinis, quæ naturaliter eò loci continentur,

elaberentur. Veritas huius rei conſpicitur in Paracentheſi Hydropicorum, in vulnere abdominis, & etiam in Enterocele, vbi inteſtinum niſi à cute contineretur, prolaberetur.

DE PERITONAEO, ALTERA PARTE, QVAE incidenda eſt.

De eiuſdem ſectione & vulneris amplitudine.

CAP. V.

PEritonæum abſque vitę periculo incidi poſſe, iiſdem Galeni, Celſi, & Æginetæ authoritatibus, dum de Gaſtroraphia agũt, manifeſtum eſt, cùm eiuſdem etiam vulnerati curationẽ doceant. Magnitudinem porrò vulneris curabilem, ex ipſorum ſententia eſſe, hinc liquet, quòd vulnus ampliandum monent, ſi anguſtius ſit, quàm reponendis iis, quæ extra abdomen prolapſa ſunt, conueniat. Præterea, hoc magis comprobatur curatione ea, quæ ab antiquis vſurpatur in magnis rupturis, quæ vel propter dilacerationem, vel rupturam Peritonæi contingebant, quarum curatio ratione Perito-

Peritonæi, longè quàm noſtra hæc ſit ſectio eſt difficilior: huius Celſus & alij meminêre. Curatio hoc pacto abſoluebatur: Peritonæum vnâ cum Muſculis ipſius Abdominis incidebatur, cum noua ipſius ſubſtantiæ deperditione, maiori adhuc vndiquaque quàm erat ipſius ruptura, facto vulnere: tum ſcalpello duæ lineæ immittebantur, vt exciſo medio, interior membrana vtrinque recentem plagam haberet, quod etiam in iis, qui fiſſuram labiorũ(quod vitium haud abſurdè λαγώστομον nuncupauerimus) habent, fieri ſolet, quando labia coniunguntur. Peritonæi enim vulnus, quòd vetus eſſet, ſutura, non coiret. Et hæc apud veteres frequẽs erat curatio: iam verò rariſsimè, aut omnino non in vſum adhibetur, adeò vt ſomnium eſſe videatur: licet hoc tempore quidam Florentius Vallee Aurelianus, & Borliuetus Montargiſsienſis pluribus in locis, felici cum ſucceſſu hac curatione vſi ſint.

Spaſmum in Peritonæi ſectione non eſſe metuendum.

CAP. VI.

NEc etiam ſpaſmus, vti obiici poſſet,

metuẽdus erit, licet Peritonæum ſit ſubſtantiæ membranoſæ, imò (ſi quis velit) aliquantum neruoſæ & ſenſibilis: cùm eiuſmodi ſymptoma etiam tum non contingat, quando licet punctis vulneretur, multò minus ſi incidatur, id vſu veniet, cùm ſpaſmi ex punctione orti, curatio, vt plurimum, ſit inciſio. Sed hoc clarius ex eo patet, quòd ſpaſmus non ſuperueniat, etiam in maxima Peritonæi dilaceratione, loco etiam longè perículoſiore, quàm is ſit, vbi ſectio noſtra Cæſarea inſtituitur: loco nimirum tali, qui nobis maximè commodus & exoptatus videtur. Verũ periculum, quod ratione Spaſmi impendet, (qualiſcunq; demum ſpaſmus ſit) non facilè accidit, niſi dum aliquæ fibræ exquiſitè neruoſæ, quales Peritonæi fibræ non ſunt, pari robore circa extremitates firmantur, & naturali modo propter rem moleſtantem, ad ſuum principium contrahuntur, cum diſtenſione violenta dolorem creante. Hoc in Peritonæo fieri non poteſt, propterea quòd finis extremitatum, qui eſt in anteriori parte (coniunguntur enim vtreque extremitates circa lineam albam) multò laxior eſt, facilèque cedens ea in parte,
quàm

quàm ſit circa ipſius principium, vbi vertebris lumborum firmiter cohæret: quod ſingulari naturæ prouidentia factum, quò extremitates, quæ in anteriori parte ſibi inuicem occurrunt, & coniunguntur, poſsint abſque noxa liberè vel contrahi, vel diſtendi: quod neceſſariò requiritur in corpore tam ſalubri, quàm ægro: ieiuno, quàm pleno ventre: tam in craſſo & ventrioſo, quàm macilento: in hydropico, quàm hectico: in mulieribus tam vtero gerentibus, quàm non grauidis: tam propter neceſsitatē ad recipiendum id, quod nos tumidos reddit, quàm ad euitandum vacuum, quod facilè conſequeretur, ni ita fieret, maximè à Philoſophorum naturalium decretis abſonū.

De Hernia, quæ poſt inciſum Peritonæum, remanere conſueuit.

CAP. VII.

QVòd ſi quis obiiciat (ſtudio nobis contradicendi ductus) malum valdè moleſtum metuēdum eſſe, quod poſt vulnus curatum remanere conſueuit, Ruptura nimirum, quæ propter Perito-

næum diſſectum & malè conſolidatum, relinquitur. Ad hoc reſpondeo, euitari poſſe Herniam, ſi Gaſtroraphia à veteribus vſurpata, ab ingenioſis & diligentibus Chirurgis in vſum reuocetur. Sed quamuis Hernia euitari non poſſet, tamen malum hoc præſertim mulieribus tolerabile eſt, modò ipſæ ſubligaculis, aut ſolis faſciis repellant, & retineant: aut latos cingulos ad id accommodatos, ſub veſte ferant, quod abſque dolore, moleſtia, aut manifeſta deformitate fieri poteſt: imò, quod maius eſt, magno cum mulieris commodo, ſi fortè contingeret eam grauidam redditā, rurſus hac ſectione, (quod aliquando contigit) opus habere. Hac enim ratione minus laboris ſectori, minus item doloris mulieri, quæ aliter parere non poſſet, contingeret. Sed dato eo, quòd Hernia hæc, aut moleſtiam pariat, aut impediat, aut aliquem dolorem creet, tamen magni boni loco haberi debet, quod propter tam exiguum malum, vnum, imò duo ſumma mala euitari poſſunt, quæ alia ratione vitari nō poſſent, nimirum tam Matris, quàm Fœtus, miſerabilis & præſentanea mors. Hæmorrhagia hoc loco metuenda

da non eſt, cùm Peritonæum ſit exſanguе, neque manifeſtas, alicuiûſue momenti habeat venas.

De Vtero tertia parte quæ inciditur.

CAP. VIII.

QVôd ſi quis hoc loco, vti prius factum, inſtantia tali vtatur: Vulnus ipſius Vteri neceſſariò magnum eſſe debere, & per conſequens periculoſum, dum tanto corpori liberrimus datus fuerit tranſitus. Cum Galeno vt & prius reſpondeo, qui eò loci, vbi de Vteri ſectione agit, ſtatuit Vterum poſt fœtum excluſum collabi & contrahi, & quidem magis quàm abdomen ipſum contrahitur: dum enim fœtus vnà cum ſecundina excluſus eſt, nihil amplius ſupereſt, quod impediat, quominus Vterus ſecundum omnes ſuas partes coarctetur. Hæc etiam ſufficiens ratio eſt, oſtendens Vteri inciſi ora, ſutura non indigere, cum ipſius latera, ita coniungantur, vt videatur ſecundum intentionem primam conſolidari, à calore tamen naturali & humido radicali (quod etiam fœtui impertiebatur) adiuta: dein etiam dum à partibus cir-

cumiacentibus naturali modo ſuauiter fouetur: & ſanè melius adiuuatur, quàm ſi artificiali calore foueretur, quemadmodum alibi hac de re problematicè acturi ſumus.

Vtero inciſo, hæmorrhagiam non eſſe magnam.

Cap. IX.

SVpereſt vt dicamus, quemadmodum prius factum eſt, de Vteri inciſi hæmorrhagia, cùm innumeræ & venæ & arteriæ conſpiciantur. Verùm primo loco notandum, quod ex Chirurgorum relatu habemus, parum ſanguinis facta hac inciſione effluere, quorum ſanè teſtimonium à veritate & ratione alienum non eſt. Colligi enim facilè poteſt, fœtum iam adultum maximam ſanguinis partem pro nutritione abſumpſiſſe: dein etiam multum ſanguinis mammas petiiſſe, quo in naturam lactis conuerteretur. Idem enim ſanguis eſt, ex quo lac generatur, & ex quo fœtus in vtero materno nutritur, vtpotè ex menſtruo ſanguine ortus: propter eandem rationem in nutricibus plerumque (quo ſanguis in lac conuertatur) quemadmodum etiam in

grauidis

grauidis (propter alimentum Embryonis) menſtrua non fluunt. Eandem etiam ob cauſam, natura voluit, ſolùm in iis ætatibus, quæ aptæ ad Vterum geſtandum, aut infantem alendum, menſtrua fluere, iunioribus autem puellulis ante prædictum tempus fuêre denegata: ſenioribus verò tempore concipiendi finito, fuêre ſuppreſſa. Verùm ſi quis inſtet, hoc licet dato, non tamen fieri poſſe, cùm tot ſint vaſa, quin ſanguis magna copia profluat. Ad hoc per hypotheſin reſpondeo: etſi hoc contingat, nihilominus hoc accidere & vſu venire debere, etiam iis, quæ naturali modo ſunt enixæ, aliâs in magnum periculum inciderent. At vnus idémque ſanguis eſt, tam in vna quàm in altera muliere. Quare inſignis hæc hæmorrhagia, non ſolùm hoc loco periculoſa non eſt, quemadmodum nec ibi, vbi ſcilicet naturaliter enixæ ſunt, ſed potius omne periculum demit, cùm ſanguis hic ſit ſolùm reliquum alimenti in Vtero pro nutritione fœtus reſeruati, cuius poſtmodum vſus nullus eſt, ſed potius Matri noxius, cùm menſtrui ſanguinis naturam retineat, quē natura conſueuit ſingulis menſibus, ob metum ma-

li alicuius euacuare. Et licet demus, ſanguinem hunc & laudabilem & vtilem (imò ipſi Matri) eſſe: tamen hæc hæmorrhagia periculoſa aut lethalis non eſt, ex ſententia Celſi, qui in Veſicæ ſectione inquit: *Si plus ex muliebri corpore ſanguinis profluat, terreri non conuenit.* Et tamẽ ſanguis is, de quo eo loci loquitur, qui è partibus ſanis & mundis ipſius Veſicæ, (modò non ſit exulcerata, vti ſæpius non eſt) cuius collum inciſum eſt, promanat, magis ſalubris & neceſſarius eſt, quàm ſit ipſius Vteri ſanguis, minus enim Vterus indiuiduo, quàm Veſica prodeſt. Nec etiam dicendum, quod propter adeò largam hæmorrhagiam Vterus lethaliter afficiatur: non enim ſanguis is propter Vterum, ſed propter fœtum iam extractum, vti dictum, à natura eò fuit demandatus. Huic rei teſtimonio eſſe poteſt, quod dũ natura nihil ſanguinis eò mittit, ante pubertatẽ, aut poſt ætatem conſiſtentem (dum amplius concipere nequeunt) tum Vterus adeò coarctatur, & exſiccatur, vt in ſenibus (quemadmodum etiam in ſacra Scriptura) emortuus dicatur.

De

De loco, in quo ſanguis, ſecto Vtero, colligi debet.

CAP. X.

QVòd ſi quis mihi obiiciat, ſanguinem, qui ex Vtero ſecto promanat & impurus eſt, in capacitatem abdominis cum periculo inteſtinorum infundi & retineri. Duplex eſt reſponſio: prima quæ data fuit, dum de ſanguine ex inciſis Muſculis abdominis, profluente dictum fuit: nimirum non poſſe in capacitatem abdominis illabi, quin ſtatim expellatur. Altera reſponſio, quæ hoc loco magis neceſſaria eſt: quod commodior detur huic ſanguini defluxus, per orificium & collum matricis, quod tum temporis partim à natura, partim verò manibus obſtetricum ſatis dilatatũ eſt, vt huius ſanguinis euacuationi ſufficiat: quod etiam iis, quæ naturali modo peperêre, accidit. Hæc ſanè colli Vteri dilatatio, magno vſui eſt, non ſolùm ad dicti ſanguinis euacuationẽ, ſed etiam quò (ſi opus ſit) poſsimus in hoc vel alio partu, medicamenta vulnus Vteri conſolidantia iniicere, prout indicationes id requirent: quibus tamen medicamentis in

prædictis ſectionibus opus non fuit.

Spaſmum, licet Vterus incidatur, non eſſe metuendum.

CAP. XI.

CVM aliquando leuis Vteri noxa, quæ ex humore vitiato in eo collecto prouenit, vel exigua inferiorum partium læſio, (quemadmodum dolores iis in partibus grauiores longè ſunt, quàm in altioribus interioribûſue) Spaſmum inducere & Symptomata grauia cauſare ſoleat, ita vt & partes nobiles, & etiam totum corpus afficiatur: videri poſſet, talia & etiam grauiora mala, ex ſectione Vteri contingere debere, quando ita grauiter interior & propria ipſius ſubſtantia vulneratur. Verùm experientia, quæ contrarium oſtendit, & dolor vel nullus, vel paruus, quem in hac ſectione mulieres patiuntur, diuerſum nos docent. Oſtendit etiam nobis, partem hãc inſtrumentariam eo loci, aut nullo, aut exiguo ſenſu præditam eſſe, & per conſequens, minus periculo obnoxiam: quam rationem vnâ cum aliis, quæ diſputationem ſubtiliorem requirunt, tanquam Paradoxum, (quod tamen verum) in præſens relin-

relinquo, differens in alium, quem maiorem faciam, de hac materia diſcurſum, ne in hac Epitome ſim prolixior.

SECTIO III.

Tertium genus Argumentorum ab autoritatibus deſumptum, ad ſectionis noſtræ comprobationem.

CAP. I.

QVAMVIS tertia hæc probandi ratio, quæ autoritatibus in ſimili, aut periculoſiore operatione abſoluitur, à duobus aliis probandi modis dependêre videatur: nimirum ab eo, qui fit per Exempla & per Rationes, vbi à ſimili ad ſimile, aut à maiori ad minus argumentamur: tamen hoc loco Autoritatibus, vt tertio argumentorum genere, in ſimilibus aut grauioribus caſibus vtemur, cum quæ eiuſdem ſunt naturæ, tam quoad propoſitum finem, quàm quoad operationem & qualitatem effectus, nobis deſint. Sapientiſſimi ergo Periandri conſilium ſequi voluimus, ne quid noui adducere-

mus, (licet rationes non deeſſent) quod vel cum legibus Veterum, vel conſuetudine loci, vel cum inſigni aliquo caſu ſimili, aut parũ diſſimili, non conueniat.

De Muſculis Epigaſtrij ex autoritate hiſtorica.

Cap. II.

NE ab incepto ordine recedamus, à Muſculis Epigaſtrij ordiemur. Autoritatem verò Galeni, quę 5. Loc. affect. habetur, primum proponemus, quæ eſt de magno atque profundo horum muſculorum abſceſſu, quem cõtra aliorum Medicorum opinionem Abſceſſum eſſe pronunciauit: qui hac de re dubitârit, eum locum conſulat. Dominus Ambroſius Paræus, & alij (vt & ego) viderunt Abſceſſum ſimili in loco miræ magnitudinis, & ſummi periculi, ex ſentẽtia præſtantiſsimorum tam Medicorum, quàm Chirurgorum Gallię, qui eò erant vocati. Fuerunt autem D.D. Hollerius, Gorræus, Duretus, Budæus Aurelianus, Antonius Franciſcus Stampenſis, Flexellius Medici. Chirurgi verò Neumuſanus, Paræus, Gerardus Brunus, Tramot, præſen-

præſentes. In conſilium etiam adhibiti fuêre, licet abſentes, D. D. Mocellus, Fernelius, Raſſius ſenior, & alij. Abſceſſus hic, ortũ ducebat iuxta principium Muſculi recti, & quidem lateris dextri, ſupra vmbilicum digitis tribus, loco fundi ventriculi vicino, & iuxta Hepatis regionem, quem locum profundum & ob materiam craſſam ibi contentam, valdè diſtentum, præter alia ſigna, ſatis dolor oſtendebat, qui eo loci augebatur, dum venter extenderetur, & pectus dilataretur, quando Muſculus oblæſus ad actiones has peragendas extendebatur: malum hoc inſtar alicuius inflammationis œdematoſæ, poſt multos diuerſos & chronicos ſibi inuicem ſuccedentes morbos ortum eſt, qui tandem morbi poſtquam natura tam copioſos humores heterogeneos ſymptomaticè in locum nõ naturalem repoſuiſſet, deſiêre. Et hæc in illuſtri Ludoica Humierea, Antracis domina ad Malherbm ſyluam, viſa fuêre. Abſceſſu hoc aperto (cùm tandẽ ad eam maturitatem, quæ ſperari poterat, perueniſſet) incredibilis & tanta puris copia ſummo cum impetu prodiit, vt vſque ad pedes lecti profflueret, & quidem vl-

Loyſe de Humieres dame d'Entragues, au boys Mallesherbes.

trà ſeſquimenſis ſpaciũ copioſiſſimè effluxit, per vulnus amplum, cauterio actuali inflictum, quod ſemidigiti craſſum, duorum verò latum erat, & vltra tres digitos in altum deſcendebat, antequàm ad locum, in quo tanta puris collectio fœtoris intolerabilis continebatur, perueniretur, ita vt ſolùm Peritonæum vulnerandum reſtaret: vt hac ratione materia, quæ longo tempore copioſè inter ipſum Peritonæum, & penè omnes Abdominis Muſculos profuſa erat, facilè in abdominis capacitatẽ inter inteſtina defluxiſſet, quod ex profunditate aperti abſceſſus, turundis, ſpecillis & canulis, quæ indebantur, facilè cognoſci potuit. Malum certè hoc deterius multò erat (quoad Muſculos Epigaſtrij) quàm hæc noſtra ſectio, à quo tamẽ, laus Deo, intra paucos dies fuit liberata, & ſanitati reſtituta. Tantorum virorũ, quorum aliqui adhuc ſuperſtites viuunt, autoritas & teſtimonium, veterũ etiã præcipuis teſtimoniis æquiparari poſſunt.

De Peritonæi ſectione autoritates.

Cap. III.

Quoad Peritonæi ſectionem, Hydropicorum

picorum paracentheſin perpendendam propono, à veteribus ſummè vſitatam, & ab Hippocrate adeò celebratam, qua in ſectione periculum ſi aliquod contingat, id non ratione Peritonæi, ſed propter ſubitam & largam aquæ profuſionem accidit, vti docet Hippoc. 6. Aphoriſmo 27. Accedit etiam huic malo vitioſa, vt plurimũ, Hepatis diatheſis, quæ remedio huic præſtantiſsimo ſucceſſum adimit. Verùm hoc tempore rarius Paracentheſi vtimur, propterea quòd plerique moriantur. Hoc autem idcircò accidit, quòd ſi ea fortè aliquando vtantur, ſerius id fit, cùm iam malum altiores egit radices, & diutius occupati fuêre (vt conſuetudo & ars requirunt) in exhibitione leuiorum medicamentorum. Tum falsò malum non in cauſam morbi, ſed in remedium ex quo auxilium ſperabatur, refertur, vti à plebeis, rudibus & ingratis fieri conſueuit. Nihilominus tamen Hydropicorum aliqui, ob metum Paracentheſeos moriuntur, qui tamen hoc remedio fuiſſent aliquando curati: potiſſimùm verò ij, in quibus Hydrops fit, vti ſæpe ex corriuatione & collectione alicuius Vomicæ, aut Apoſtematis interni

accidit: quod vbi rumpitur, amandat, prout poteſt, copioſam hanc materiam in capacitatem abdominis, vnde non poteſt, niſi per huiuſmodi puncturam Paracentheſeos ſcilicet remeare, præcipuè ſi ſanies ſit craſsior: cuius Symptomatis cauſa difficilimè, ne quidem ab iis, qui vel maximè acutum cernunt, agnoſci poteſt. Facilè tamen abſque magno periculo occurri poſſet, ſi mali origo noſceretur, & Peritonæi punctio poſt abdominis Muſculos commodè eſſet administrata, id quod ſæpius fortuitus euentus potius, quàm ſolers ſectionis adminiſtratio teſtatum reddit. Memoria enim adhuc recolo, quod dum Aureliæ in Scholis triuialibus eſſem, viderim craſſum quendam baiulum (nomine *va, ſi tu peux:* id eſt, eas, ſi tu poſſis) hydropicum, iam pridem pro deſperato derelictum, cui *à S. Aignan.* cùm iuxta Sancti Agnanij fanum, nebulo quidam magno ictu cultri Abdomen perforaſſet, & ſubitò copioſiſsima aqua putrida, riuuli inſtar fuiſſet effuſa, poſtmodum curatus, ſtatim, vt prius, abſque tamen recidiua operari cœpit.

Addo præterea vſtionem Peritonæi, per ipſos Muſculos: aliter enim fieri nō poſſet,

poſſet, quæ ferro ignito loco valde periculoſo fieri ſolet, in antiqua Hepaticorũ ſuppuratorũ vſtione. Ex qua vſtione ſi aliqui moriebãtur (quod ſæpius accidiſſe credibile, propter præſtantiam partis adeò læſæ, propter quod etiã non facilè amplius hoc remedio vtũtur) id nõ propter peritonæi læſionem, ſed propter Hepar corruptum fiebat, idque quando purulenta materia fæcibus vini ſimilis erat: alij verò conualeſcebant, vt Hippocrates 7. Aphor. 45. teſtatur.

Præter iam dicta, datur & aliud exemplum: peritonæi nimirum magna illa ſectio, ab antiquis vſurpata, & nuper renouata: in præſens verò ob Chirurgorum ignorantiam rara (quod multis exitio eſt) nimirum dum in Hernia inteſtinali, inteſtinũ aliquod quaſi captiuum continetur, ita vt etiam Voluulo laborent, & morti proximi ſint, niſi cum ſubita dilatatione rupti peritonæi ſecentur. Qua ſectione non ita pridem ſupradicti Vallees pater & filius & Martinellus Montargiſsienſis, Borliuet dictus, *Montargis* piæ memoriæ, vſi ſunt. Qua ratione etiam Blæſis quidam ex amicis D. Alexij *à Blois.* Gaudini, felicis memoriæ (in ſua præſen

tia, vt mihi atteſtatus eſt) per Maupas celebrem Chirurgum ſectus fuit, poſtquã vnanimi conſenſu aliis auxiliis deficientibus, hoc inter ipſos eſſet concluſum. Tali enim neceſsitate fit, vt docti, induſtrij & prudentes, eiuſmodi difficilia & grauia auxilia inueniant, benedictione diuina, in tanto charitatis opere adiuti. Plura adhuc ſimilia mala ſunt, quibus hæ duæ Abdominis partes abſque magno periculo afficiuntur: altera quidem pars carnoſa, nimirum Muſculi: altera membranoſa, Peritonæum puta. De quibus partim in peculiari tractatu acturi ſumus: de aliquibus verò ob ſimilitudinem aliquam, quam cum vtero habent, in tractatu hoc dicemus.

De Vteri ſectione autoritates.

CAP. IV.

SVpereſt nunc, vt perpendamus, aliáne ſimilia, aut maiora dentur mala, quibus vterus abſque vitæ periculo afficiatur, idque teſtimoniis (ſi modò haberi poſsint) comprobemus. Antequam verò vterum ſectum cum vtero aliâs oblæſo conferamus, comparationem inter vterum ſectum & veſicam, quæ in calculi

extra-

extractione ſecatur, tanquam partem viciname inſtituemus: quæ ſanè ſectio multis de cauſis longè periculoſior, quàm ſit hęc noſtra ſectio Cæſarea, cenſenda eſſet.

Vteri inciſi, cum calculoſi Veſica inciſa comparatio.

CAP. V.

VTeri actio, vt de hoc primo loco verba faciamus, non ad indiuidui, ſed ſpeciei conſeruationem neceſſaria eſt, idque non in omni, ſed in certa ſolùm ætate conſtitutis. Veſicæ verò vſus adeò magnus eſt, vt ne quidem horæ momentum otiari poſsit. Plus ergo mali, læſam veſicam quàm vterum conſequitur: nihilominus tamen ipſos ſæpius non mori videmus. Ex quo colligere eſt, quod multò minus ob vterum ſectum, mulier moritura ſit.

Epigaſtrio quinetiam in ſectione Cæſarea ſufficienter inciſo, & dilatato, licet videre, tractare, quin etiam incidere vterum in quacunque placuerit parte, cùm ad fœtum inueniendum, tum commodè extrahendum, & abſque matris periculo. Hoc verò in vſitata veſicæ in perinæo

ſectione, fieri non poteſt, vbi ſolùm palpando progredi licet, ſiue in ea incidenda, ſiue in calculo, (ſiue is vnus, ſiue plures ſint) inueniendo, & quod maius, in eo extrahendo: ita vt ſæpius etiam exercitatiſsimi Lithotomi fuerint coacti ab incepto opere, re infecta deſiſtere, aut certè veſicam arripere, dilacerare, & inſtrumentis portionem eius cum calculo auferre. Poſtmodũ rei huius ignaris, membranam eſſe, qua peculiariter calculus fuerit inuolutus, qua mediante veſicæ adhæſerit, oſtendunt. Verùm difficile admodum eſt huic opinioni, quidquid hac de re à quibuſdam vel dicatur, vel ſcribatur, idque grauibus de cauſis, fidem adhibere. Si enim Calculus, membrana velut peculiari inuolucro eſſet obuolutus, tum nec dolorem, nec moleſtiam, nec vrinæ aliquã ſuppreſsionem, quod alicuius eſſet momenti, párere deberet. Quare ergo, tanto periculo ſectionis, præter neceſsitatem temerariè quis ſe ſubiecerit? cùm tamẽ nemo facilè tanto periculo, niſi ſanitatis cauſa coactus, ſe ſubmittat. Tunica enim hæc, quæ ipſum inuolueret, cùm ſit inſenſibilis, leuis, & vnctuoſa, impediret ne ſua aſperi-
tate

tate calculus veſicam attereret, qui vlcus veſicę eò loci vbi reſidet, cauſaret: & ſi vlcus non eſſet, nec etiam pus promanaret, ratione cuius mordicatio in partibus vicinis contingeret. Quòd ſi quis obiiciat, datò eo, quod ita res ſe habeat, quoad vlcus & dolorem vlceroſum, nihilominus tamen dolor grauans adeſſet, propter calculi magnitudinem: & etiam dolor tenſiuus, qui propter ipſius magnitudinem obturando contingit. Sed quæro ego, quomodo, & ex qua materia calculus ita augeri potuit, cùm membranæ fuerit inuolutus. Si enim calculo adhuc paruo exiſtente, membrana hæc nata eſt, debuit poſtmodum impedire, ne viſciditas illa vrinæ calculum attingeret, nêve ei agglutinaretur, quæ vnica ipſius adauctionis materialis cauſa eſt, quemadmodum & generationis cauſa fuit. Si quis reſpondeat, membranam hanc, magno exiſtente calculo, natam: quæro vbinam ex ſemet principium ſumpſerit. Non dicetur, ex parte ſuperiore calculi, aut ex ipſo natam eſſe, neceſſum ergo, vt ex aliqua veſicæ parte orta ſit. Quòd ſi ita ſit, quomodo quæſo adeò parua & creſcens adhuc, potuiſſet Calculum iam ma

gnum inuoluere, aut ipſi ſe adiungere, qui ſemper in veſica humida vagatur, & de loco in locum mouetur? Adeò hoc abſurdum eſt, vt refutationem non mereatur. Licet enim in aliis aliquibus corporis partibus, præter naturæ modum aliquando Calculi oriantur, non tamen eadem eſt ratio ob innumeras, quæ adduci poſſunt cauſas, quas huic loco inſerere lex vetat Epitomes, cũ alibi id commodius tractari poſsit. Verùm conceſſo, rem ita ſe habere, videtur tamen debuiſſe tunicæ huius ortum hoc boni attuliſſe, vt auferendo attritionem, exulcerationem & dolorem, neceſsitatem etiam ſectionis adimeret, quod tamen non fit: multi enim coacti, magno cum vitæ periculo ſectioni ſe ſubiiciunt. Ne tamen cum aliquo, qui ex præiudicio iis, qui hoc tradidêre, aſſentitur, aut qui velit huic errori ſub ſpecie ſententiæ receptæ, amico alicui vt gratificetur, patrocinari, in diſceptationem veniam, huic ſententiæ, quoad fieri poterit, vt & alij fidem adhibebo, donec melius & rectius huius rei veritas explicetur.

Tertiò, vt ad collationem noſtram redeamus, in Perinæo plures inſignes venæ

næ, arteriæ, fibræ, muſculi, nerui, ſphincter, vaſa ſpermatica vicina, tendines & ligamenta occurrunt, quæ in quærendo, incidendo, dilatando, aut potius crudeliter ipſam veſicam in perinæo plurimis noxiis inſtrumentis dilacerando facilè, & quidem nō ſine periculo offendi poſſent. Horum autem nihil, dum vterum incidimus, in Epigaſtrio occurrit, & propterea minus periculoſa, quàm ſit veſicę ſectio, quæ tamen non ſemper lethalis.

Quarto, veſica, quæ inciditur, vt plurimum valde exulcerata eſt: econtrà verò vterus dum ſecatur, ſanus eſt, quoad ſeipſum, & conſequenter minus periculi eo læſo impendet, & facilius curatur.

Quintò, cùm fieri non poſsit, quin in vtraque ſectione hæmorrhagia fiat, ex enarratis rationibus patet, ſanguinē, qui ex ſecto vtero promanat, impurum, ſuperfluum eſſe, & ſi retineretur, noxium futurum: non verò periculoſum ſi effluat. Econtrà verò ſanguis is, qui ex veſica calculoſi inciſa promanat, naturalis eſt, purus, vtilis, ſi retineatur: noxius verò, ſi effundatur, etſi ſectorum aliqui conualeſcant. Quare ratione huius etiam facilius & melius ſectio noſtra Cæſarea

adminiſtrari poterit. Sexto & poſtremo, ex ſectione veſicæ, vt plurimum infinita ſymptomata, quæ euitari non poſſunt, remanent, quæ eam formidabilem reddunt. Et inter cætera, perpetuum per vulnus vrinę ſtillicidium incurabile remanet, cùm vulnus vt plurimum coaleſcere non poſsit, quod præter dolores ſummos, & fœtores maximos moleſtum valde ſymptoma eſt: eius enim cauſa aliquem hominum ſocietate & conuerſatione priuatum eſſe oportet, neque poteſt, ſeu pedes, ſeu eques, ſeu decumbens, ſeu ſedens, aut ſtans, negotiis ſuis præeſſe: ſed quod maximum, ſæpius mors ſubſequitur.

Viceuerſa in ſectione Cæſarea, nihil horum accidit, nec etiam quid ſimile superuenit, ſed ſolùm ruptura, quæ tolerabilis, & quæ facilè perferri poteſt, vt plerunque & aliæ rupturæ. Sed & ruptura hæc euitari poterit, ſi modò recta Gaſtroraphia adhibita fuerit, quod tamen neceſſum non eſt. Sæpius enim ruptura vt remaneat, ob futurum partum, perutile eſt, vti ſuperiùs à nobis fuit propoſitum. Hæc omnia licet ſint cognita, videmus tamen propter conſuetudinem hanc veſicæ

ſicæ ſectionem adeò difficilem, cum dolore & periculo coniunctam expeti, licet longo tempore euitari poſsit, imò ſæpius omnino non admitti: quod tamen ſine magni doloris perpeſsione fieret, (de omnibus tamen non loquor) aut ſaltem abſque vitæ periculo. Reperiuntur enim, qui per annos quadraginta calculum geſtarunt, qui tamẽ mortui nõ ſunt: ita vt ij, qui hoc quærunt remedium, ſimiles ſint iis, qui vltrò ſe ſupplicio & morti ſubiiciunt. Quare ergo ſectio hæc vteri, quæ veſicæ ſectione longè tutior, facilior, vtilior, magiſque neceſſaria & vrgens eſt, (adeò vt niſi citò occurratur, metus ſit ne miſerè eadémque hora, mater vnà cum fœtu pereant) non inquiritur, recipitur, & exoptatur, cùm adeò ſit vtilis & neceſſaria?

Diſcurſus de extractione Calculi per Hypogaſtrium.

Cap. VI.

SI Cæſaream ſectionem, quæ in Epigaſtrio fit, tanta ipſius aut facilitas, aut vtilitas, nobis eam commendare debet: certè longè magis difficilia & ine-

uitabilia Symptomata, quæ ex ſectione Calculi ſuperuenire ſolent, nos à ſectione veſicæ, quæ in perinæo fit, abſterrere debent. Aut certè, vt quid melius in humanum genus conferamus, nobis hæc res ſtimulum addere debet, vt modum aliquē meliorem & commodiorem, ad extractionem calculi inueniamus: qualis erit, ſi non in perinæo amplius, ſed in Epigaſtrio, ſectio (vt in ſectione Cæſarea) fiat. Quod tum facilè à quolibet vero Chirurgo præſtari poterit, cùm prius ipſi ab Hippocrate, & quidem in iuramento foret interdictum, cùm more antiquitus recepto, tantóque vti oſtenſum periculo, in perinæo ſolùm ſectio fieret. Hac ratione innumeris modis melius, doctiſsimorū ſimul & exercitatiſsimorum Chirurgorum opera ægrotis ſuccurretur: quod hactenus à paucis ſolùm circumforaneis impudentiſsimis, temerariis & ignaris factitatum fuit, qui (excipe bonos & doctos) monopolio inhumano crudeliter & corpus & crumenā, tam diuitum quàm pauperum hactenus tractarunt, & adhuc exercent, dum ipſorum opera vti oportet, quocunque ab ipſis expetito præmio, numeratáq; prius

pecunia.

pecunia. Quod eorum negligentia ſit, qui melius quã ab his indoctis fiat, hoc præſtare poſſent, & deberent: de aliis non loquor. Verùm noua hæc ſectionis permutatio, quam propono, non abſq; plurimis rationibus fieret, & ad exemplum noſtrorum anteceſſorum neotericorum: cùm antiquorum ſectio, quę Celſiſtica nominari poteſt, iam permutata ſit in Marianam. Celſus enim non ante nonum annum, neq; poſt decimumquartum ſectionem admittit: Mariana verò ſectio, beneficio nouorum inſtrumentorum, omnes ætates admittit. Sunt tamen aliqui, qui certis rationibus freti hanc Celſi ſententiam adeò anguſtis terminis incluſam, hoc pacto interpretentur: impoſsibile eſſe, vt in adeò tenella ætate in anum infantis, ipſius lithotomi duo digiti abſque noxa indi poſsint, ad calculum ad perinæum adducẽdum. Poſt annum verò decimumquartum, quum iam calculoſi magni & pingues redditi ſint, digiti ipſius lithotomi ad calculum pertingere non poſſunt, vt eum adducant, dirigant, & firmiter in perinæo retineãt, ad ſectionem ſupra calculum faciẽdam. Quæ Celſi operatio vulgariter Guido-

niana vocatur: quoniam inſtrumentis à Guidone propoſitis perficitur, cui aliæ etiam ætates cùm ſint ſuſpectæ, ad annum etiam decimumquartum ſolùm ſectionem concedit, ſecutus autoritatem Brunonis, cui (quemadmodum huius artis circumforaneis) in totũ fidit, quemadmodum & Hippocrates ſuo tempore fecit. Attamen fieri non poteſt, vt tempore Guidonis, more Celſi, nõ in omnibus ætatibus ſectionem vſurpârint, cùm non ſolùm patrũ memoria, ſed etiam noſtro æuo, infinitis in locis, tam in ſenibus, q̃ iuuenibus vſurpetur, ídque non minori ſucceſſu, in villis & pagis, quàm in magnis vrbibus Mariana ſectio, adminiſtratur. Hinc factum, vt aliquando eius fuerim ſententię, primos characteres numerorum duarum ætatum à Celſo expreſſarum in exemplaribus ex primo autographo tranſcriptis, fuiſſe mutatos: cuius æquè facilis fuit Typographis lapſus, ac facilè ab ipſis lectoribus perpeſſum. Dum enim Medici & Chirurgi docti, locum hunc Celſi legerent, ſicco pede tranſierunt, tanquam ſectionem hanc non curantes, cùm ipſorum non eſſet ex conceſsione, aut potius defenſione Hippocratis,

pocratis, hanc tractare. Sed quod maius eſt, is qui viginti, triginta aut quadraginta aſſecutus eſt annos, minus pinguis eſt, quàm is, qui quatuordecim ſolùm eſt annorum, & per conſequens facilius calculus in perinæo per anum retineri poteſt. Verùm ſi ita res ſe habeat, ſiue contrà, certum tamē hoc eſt, quod quocunque modo ſectio adhibeatur, quemadmodum infantes valdè iuuenes propter teneram ætatem & mollitiem, abſque magno periculo, ſectionem hanc veſicæ perferre non poſſunt: ſic etiam nec ij, qui ſenio iam ſunt confecti, propter virium imbecillitatem ſuſtinere queunt. Et hæ ſunt meo iudicio duæ rationes, quæ Celſum mouêre, vt tempus ſectioni commodum limitaret. Hoc poſito, ſcribendum erat, ab anno nono aut decimo, vſque ad annum quinguageſimum, aut ſexageſimū: idem iudicium eſſe debet de Mariana & aliis, quæ inueniri poſſunt, ſectionibus. Quàm enim facilis & communis ſit error, in ſubſtitutione numerorum, ex varietate doſium, quæ obſeruantur, tàm in celeberrimis veterum Antidotis, quàm in ipſa Theriaca adeò celebri & vſitata, colligere licet. Verùm vtcunque res ſe ha

beat, ex his manifeſtum fit, quantum periculi ſit in hac operatione, idque omninò, vel ſaltem ex parte, propter partem, quę inciditur. Hinc factum, vt minoris periculi gratia, & quò maior poſſet ſectio fieri, faciliúſque multò iis, qui in prædicta ætate ſunt conſtituti, ſuccurratur, ſectio Mariana fuerit inuenta: quæ tamen non minus periculoſa, quàm Celſi, imò ſæpius periculoſior, idque ob difficultatem inueniendi lapides in veſica iam ſecta, lacerata, & dilatata. Qui ſecandi modus, omnium maximè ad Celſi aut Guidonis ſectionem accedere cenſetur, in qua etiam metus non eſt, veſicam cum calculo arripiendi, quod in altera metuendum.

Exempla hiſtorica ad comprobationem nouæ huius ſectionis veſicalis facientia.

CAP. VII.

CVM iam pridem ſumma cum diligentia perpendiſſem, id quod hoc loco proponitur, antequã ea de re quidquam vel audiuiſſem, vel legiſſem: denuò mihi viſum fuit, fore conſultum, ſi res apprimè vtilis, adeóque nunc, quàm

fuerit

fuerit vnquam neceſſaria, proopnere-tur. Præſertim verò cùm huius operationis feliciter peractæ exempla occurrant, vbi prius varia & diuerſa remedia fruſtrà adhibita forent. Verùm modus hic extrahendi calculum primò vſurpatus fuit, ſalute iam ægri deſperata, partim temeritate quadam, partim verò artificio, à Francone, qui inter Chirurgos præſtantiſsimos noſtri temporis habetur, idque in puerulo, parẽtis precibus (qui id ſummè efflagitabat, vt ipſemet ſcribit) victus: ne tamen quis poſthac hac ſectione vtatur (quod valde miror) prohibet. Metuens fortè ne collegas offenderet, néve temerarius poſtmodum cenſeretur, ſi fortè ſecto puero, in ſectione hac adeò noua & inuſitata ob hanc, vel aliam aliquam cauſam, malum aliquod accidiſſet.

Huc etiã referri poteſt hiſtoria ipſius immunis ſagittarij Modunenſis calculoſi, quæ à Monſtreleto deſcripta, cùm iam morti adiudicatus eſſet, concedente tamen Magiſtratu, ob inſtantem petitionem Medicorum Lutetianorum, venter apertus fuit, quò lapis perquireretur, & locus lapidis obſeruaretur: repoſitis dein inteſtinis, vulnus conſutum fuit: i- *Frãc-archer de Meudon.*

pſe verò ſanitatem priſtinã adeptus eſt: ſententia etiam, qua morti erat adiudicatus, remiſſa, propter dolores, inuitè tũ ab ipſo perpeſſos. Dominus Paræus, (qui tanquam monſtrum quoddam lib. 24. cap. 16. hiſtoriam hanc citat) duo in Chirurgia apprimè notatu digna, quod tamen facilè ab ipſo præſtari potuiſſet, non exponit. Primum eſt, Calculûſne in ipſo Rene, aut in Veſica ab ipſis quæſitus fuerit. Alterum, quo in loco exteriori ſectio hæc cœpta fuerit: an videlicet in lumbis, aut alia in parte ipſius Epigaſtrij verſus ilia.

Quò ad primum, veriſimilius eſt in Rene potius quàm in Veſica quæſitum fuiſſe: idque non ſolùm idcircò quòd mentio fiat doloris nephritici, & lateris, (quæ non ratione calculi in veſica contenti, ſed calculi renalis accidũt) ab ipſo perpeſsi: verùm etiam, cùm hæc perquiſitio ideò fuerit inſtituta, vt rei alicuius nouæ, notatu dignę, anteáque non viſæ, fieret experientia: vt eſt inueſtigatio calculi in Renibus hominis viuẽtis, & eiuſdem non conſuetæ ſectionis curatio. Veſicę enim calculum à tantis viris nõ fuiſſe quæſitum facilè credi poteſt, vt qui

de

de loco & curatione talis calculi nõ ambigerent, præſertim cùm iam pridem ſectio Celſiana & Guidoniana foret vſitata, in qua in viuentibus perinæum inciditur, & in mortuorũ calculoſorum veſicis calculos reperire conſuetum ſit.

Quò ad alterum, coniectari licet, ſectionem hanc externam nõ per lumbos, ſed per alium locum factum eſſe, cùm multa ſint, quæ ſectionem per lumbos impedire poſsint. Primùm quidem loci craſsities, vbi cum magno periculo plurimi muſculi, tam interiores quàm exteriores, iuxta ipſorum principium inciderentur. Dein etiam non ſolùm vertebræ ſpinæ, & ipſarum apophyſes proximè adiacentes, ſed etiam vena caua & arteria Aorta, cum manifeſtis ipſarum Ramis: Meſenterium item & pancreas tali ſectioni impedimẽto eſſe potuêre. Quare vt ad latus ipſius Abdominis ſectio hæc facta ſit, oportet, eo nimirum loci, quem Græci κενεῶνα, Latini Ilia vocant, inter lumbos & locum eum, vbi Cęſarea fit ſectio, altiori paulò loco, quàm is ſit, per quẽ in Epigaſtrio, vti propoſuimus, calculus veſicæ extrahi debet. Quod exinde ſatis colligere licet, cùm dictum

ſit, inteſtina fuiſſe repoſita, & vulnus conſutum, quod in lumbis in regione Renis affecti fieri non potuiſſet.

Sed vt de ſectione Renis agamus, etſi demus, nunquam hanc ſectionem attentandam eſſe, attamen probabiliter de ea rationibus Medicis & analogicè diſputare licet, poſſe eam malo vrgente, abſq; tamen mortis neceſsitate, perfici. Verùm (præter obiectiones, quæ circa hæmorrhagiam renis inciſi fieri poſſent, & circa periculoſam puris, quod in Abdomen illabi poſſet retentionem, iam ſolutas) alia inſtantia vti licet, propter periculum quod immineret duabus partibus hac ſectione læſis, Iliis puta ſectis, & Rene vulnerato. Quò ad Ilia, ex prædictis rationibus liquet, eorum ſectionem nõ eſſe neceſſariò lethalem. Præter allatas rationes analogicè adhuc argumentari licet, quòd aliquando in parte æquè periculoſa, imò periculoſiore quàm ſint Ilia ſæpius fiat, & quidem beneficio naturę, amplum ſatis vulnus pro lapidis exitu non ſolùm calculi veſicæ, (quod in perinæo fit) aut calculi in vretere contenti (quod per hypogaſtrium iuxta inguina fit) ſed etiam Renalis (quod caſu per lum

bos

bos fit) quæ tamen omnia abſque morte patientis contingunt. Quę ſingula oſtendunt, idem quoq; circa Ilia (loco ad calculi renalis extractionem commodiori) maiori ſecuritate fieri poſſe. Res enim hæc dubio caret, non ſolùm ob id, quod plures hac de re ſcripſerint, & inter cæteros D. Dalechampius: ſed id etiam plurimorum Medicorum & Chirurgorum fide dignorum teſtimoniis patet, viſos eſſe in nephriticis per lumbos (loco valdè incommodo) magnos calculos è Renibus reiectos per Apoſtema iis in locis periculoſiſsimis genitum, quod aliquando à Chirurgis apertum: aliquando beneficio naturę, eo loci ruptum. Qua in re neceſſum fuit, vt vnà cum Rene plurimę partes, tam externæ quàm internæ corporis grauiter fuerint oblæſæ, quæ æquè, imò multò magis periculo ſubiectę ſunt, quàm ipſa Ilia, imò quàm ipſum Epigaſtrium. Quare nõ adeò metuendum Epigaſtrium incidere, non ſolùm in extrahendo fœtu ſectione Cæſarea, quàm ſectione calculi veſicæ eo modo quem in Hypogaſtrio propoſuimus. Sed & in aliis periculoſis Epigaſtrij partibus non minus periculoſa ſuperueniunt ſympto-

mata, quæ tamen lethalia non ſunt. Tale eſt id quod accidit Anno 1557. in pago Han cognominato, in Algia Normãdiæ, vbi quidam Carolus Trahardi nomine, á longo tempore nephriticus, cuius dolores cum relicto loco conſueto anteriora petiiſſent, regionem nimirum vreterum: tanquam dolore Colico laborans, frequẽtibus clyſmatibus tractatus, quorum aliquot ob mali vehementiam euomuit, tandẽ inter Inguina & Ilia tumor inſignis obſeruatus, quem Iacobus Dux Chirurgus exercitatiſsimus aperuit, vnde lapidem fabæ magnitudine vnâ cum pure vrinæ permixto extraxit. Ex ſitu anteriora verſus vergente, facilè fuit colligere, non ex Rene, vt qui in poſteriore parte eſt, calculum prodiiſſe: quare oportet (ſiquidem vrina per locum ſemper diſtillârit) fuiſſe ex vretere circa eum locum, vbi veſicæ iungitur: non enim veriſimile fuiſſe calculum veſicę, partim cùm alio in loco ſedem habeat (in medio nimirum Hypogaſtrij) partim quòd vrina, quę per alterum vreterem in veſicam deferebatur, per membrum virile, pro voluntate ægri reddebatur: nihilominus tamen per locum etiam inciſum

pays d'Auge en Normandie.

ſemper

ſemper vrina mingebatur: quare ad eam excipiendã Chirurgus (vt artis eſt) ſpongiam ipſi præparauit. Excepto perpetuo vrinæ ſtillicidio aliâs bene valens, adhuc per annos quatuor vixit, tandem verò Angina periit. Simile etiam à D. Bellangerio Medico Regio, Lutetiæ in hoſpita ad caniſtrum, iuxta templum Sancti Pauli viſum, quæ & calculum ſimilem, & per ſimile apoſtema pari in loco ortum, reiecit: paribus quinetiam ſymptomatibus relictis, ita vt vrinã per annos viginti & plures per vulnus reddiderit. Quò ad Renem (alterã partẽ, quæ abſque magno periculo ſecari non poſſe cenſetur) videtur, ſaluo tamẽ meliori iudicio, vulnus non neceſſariò eſſe lethale: ſiue ſpectemus actionẽ & vſum proprium (modò alter Ren ſanus & integer ſit, ſuóque ſatisfaciat officio) ſiue ſpectemus ipſius ſubſtantiam, cùm per ſe ſatis ſit oblæſus, imò ſæpius maxima ex parte putridus, & per conſequens ex parte, vel ex toto inutilis: ita vt à bono & exercitatiſsimo Anatomico, qui ſolerti ſit manu, & in ſimilibus caſibus exercitatus, poſsit facilè & cum honore hæc ſectio adminiſtrari, ſed in corpore robu-

buſto, & cum iudicio ſolùm diſſecans eum locum, vbi calculum perſentit, cauendo, quoad fieri poteſt, ne vel inſertionem venæ emulgẽtis, vel vreteris exitum lædat: poſtmodum verò conſolidationem naturę committens, quod à natura præſtari id poſsit, præter rationem non eſt. Illuſtriſsima Duciſſa Ferrarienſis felicis memoriæ, cùm doloribus nephriticis per certa interualla eſſet obnoxia, grauiſsimo item ſanguinis & vrinarum purulentarum mictu, exercitij loco deambulationibus vtebatur: à quo exercitio cùm abſtinuiſſet, & quieti corpus dediſſet, curationem malo contrariam quærens, & ſic aliquando leuibus quibuſdam mediis contra calculum vſa eſſet, tandem hæ excretiones deſiêre. Quare cùm alio morbo interiiſſet, corpûſque ipſius fuiſſet apertum, in rene ipſius paruus calculus repertus fuit, circa quem cicatrix pulchra, ſana & munda, dimidij digiti longitudine erat, quod fidem faciebat, cùm tam excretiones, quę per vrinas fiebant, ceſſaſſent, quàm quòd conſueti dolores nephritici remiſiſſent, calculum hunc multò maiorem fuiſſe, qui etiam vlcus cauſaſſet, ex quo prius ſanguis,

guis, dein & pus emanârit, quod cicatrice erat conſolidatum: quod etiam Hepati, pulmonibus, aliiſque partibus principibus accidit. Sed cur quæſo ſimplex inciſio corporis renalis tuto fieri non poſſet, diligenti ad calculum extrahendum adhibito artificio, quandoquidem ipſo valdè ſaucio, purulento, & ferè ex toto putrido exiſtente, beneficio tamen naturæ, hos calculos per maiorem continui ſolutionem, quàm ſimplex hæc ſit inciſio, eiici videmus, & quidem tanta cum interioris ſubſtantiæ ſuæ deperditione, vt ſæpe ſola ipſius membrana integra remaneat, quę magnum aut plures mediocres calculos, inſtar pecunię in crumena ſonum edentes, continet. Quandoquidem ergo ex rene adeò affecto, aliquando calculus per lumbos exitũ quærat, (vti ſuperiùs dictũ) quemadmodum etiam in aliquibus, is qui in vretere continetur, per latus Hypogaſtrij & veſicæ, ſimiliter calculus per perinæum: quare nõ commodior aliqua via quæritur, malo huic adeò deſperato ſuccurrendi? Per hæc & ſimilia loca diuerſa, fit in aliquibus calculorum expulſio: ſed longè ſæpius veſicæ calculus per perinæum ex-

pellitur, propter locũ magis decliuem, quò omne corpus graue natura ſua tendit. Et hæc, meo quidem iudicio, potior eſt cauſa, quàm ſit vlla alia, quæ primos lithotomos & ad ipſorum exemplum, eorum ſequaces adegit, vt calculum in veſica contentum per perinæum potius, quâm per hypogaſtrium extraherẽt: hac ratione ſe motum naturæ imitari, quod ipſius artis eſt, ſibi imaginantes: quamuis (verum modò ſi dicere velimus) hic naturę motus ſymptomaticus potius ſit, & via huic malo non conueniens, quâm quod per legitimã veſicæ excretionem fiat, quæ naturaliter per perinæum nil euacuat. Verùm incredibilia hæc cenſeri non debent ab eo, qui non vidit, nec legit vnquam, per lumbos apoſtemate affectos, calculum renalem egredi poſſe, quemadmodum is, qui in vretere conſiſtit, per imam partẽ Iliorum, vti dictum: ſiquidem Ren, licet calculoſus non ſit, ſed ſolùm vlceratus, & ipſi detur via per vreterem naturaliter ſe euacuandi: materiam tamen purulentam in eo contentam, ſæpius p lumbos excernit. Id quod poſt diuturnos dolores nephriticos & vrinas purulentas ſæpius vſu venire ſo-

let,quæ etiam iis in locis fiſtulas incurabiles,ſed tamẽ tolerabiles,imò ad euitandum maius malum, exoptatas cauſant: quod duobus in ægris, inter cæteros q̃ diligentiſsimè animaduerti. Caſtellione enim ad Lænum,mulieri cuidam corpulentæ, poſt diuturnos dolores nephriticos,circa exteriorẽ regionem renum,abſceſſus magnus ortus,qui à Magiſtro Gerardo Chirurgo Regis Henrici me præſente,cauterio actuali fuit apertus,vnde pus ſolum abſq; calculo effluxit: ipſam verò fiſtulam cannula argentea concaua, & candela quinque aut ſex digitorũ longa, per annos vigintiſex & plures, apertam reſeruauit: hac ratione,ab vrinarum purulentarum excretione, & renum dolore liberata: quę duo ſymptomata,quãdo emiſſarium hoc occludi volebat, ſtatim recurrebant. Similis morbus cùm in Abſceſſum eſſet verſus,meoque conſilio apertus, ſimulq; diu apertus reſeruatus, iuuenem quendam Paillet nomine, viginti aut viginti vnius annorum Guignouillæ Belſię à talibus nephriticis doloribus & vrinis anteà valdè purulẽtis, liberauit,ita vt poſtmodum bene valuerit,vſq; dum vxorem ducturus eſſet,tum

à Chaſtillion ſur Loin.

à Guignonuille en Beauſſe.

ſubitanea morte periit, cũ tempore meſſis ex curru mergitibus onuſto delapſus eſſet. Quare vt tandem huic propoſito finem imponamus, vnum propter rationes allatas explicandum ſupereſt, quod nimirum in immuni illo ſagittario, calculus non per lumbos, ſed per Ilia aperta, & quidem in ipſo rene affecto, non autem in veſica fuerit perquiſitus: quod nihilominus tamẽ pro tuenda ſententia noſtra facit, ſiue pro comprobatione opinionis noſtræ de extractione calculi veſicæ per Ilia, ad modum Franconis: ſiue ad ſectionis noſtræ Cæſareæ confirmationem. Verùm quod ad exempli huius imitationem attinet, nolo quis ſibi perſuadeat, velle me ex rationibus allatis ſtatuere, vel conſulere, vt à quoquam temerariè talis ſectio Renis vſurpetur, niſi prius ſimili ſectione aliquoties fuerit vſus. Quemadmodum enim vna hirundo Ver non facit, nec vna ſolùm ſerena dies Æſtatem pollicetur, ſic vnica experiẽtia non potis eſt, has difficultates reſoluere. Præterea Lithotomus talem ſectionem nunquã tentarit, quin prius conuenienti inſtrumẽto, quo in loco calculus latitet, tentarit, licet plura & quidem vniuoca,

quæ

quæ id atteſtentur ſigna habeat, quod tamen in Rene fieri non poteſt, licet in Veſica hoc fiat. Et demus, de calculo Renali certò nobis conſtare, attamen calculi huius extractio, maiori ex parte aut ſuperflua, aut ſuſpecta, aut ſaltem raro neceſſaria eſt. Superfluam dico, ſi nimirum alter ren ſit ſanus, adeò ſuo ſatisfaciẽs officio, vt quaſi vtriuſq; munere fungatur, quod ſæpius accidiſſe manifeſtum, dum nimirum vnus illorum diu fuit putridus (cui rei teſtimonio eſſe poteſt, puris cum vrina copioſa excretio) nihiloſecus tamen alter attraxit, tranſcolauit, & ſufficiẽter vrinam euacuauit. Suſpectam dico, ſi nimirum ambo renes pariter ſint affecti: tum enim ſi alter eorũ ſecaretur, parum fructus inde perciperetur, niſi pari pacto & alter incideretur, quod tamen præſentaneam mortẽ oſtenderet. Parum neceſſariam dico: nam ob alterũ ſolùm renem vlcere, aut alio morbo affectum, nihilominus tamẽ viuere licet, ſi alter ſanus ſit, vicioq; careat. Verùm hoc quidem eſt, ſi ambo ſimul omnimoda obſtructione laborent, calculis adeò magnis, vt in Vreteres deuolui, aut ex Vreteribus veſicam ingredi non poſsint (quod ex veſicæ va-

cuitate tum patet) tum hoc remedium cùm alia deſint, non abſq; ratione proponi poteſt, ita vt Renum alteruter ſecetur: cuius gratia etiam ſectionẽ noſtram Cæſaream, ſi alio modo partus promoueri non poſsit, proponimus. Quod nõ adeò difficulter ab ægrotis, tantis tum ob calculum doloribus diſcruciatis impetrari poteſt, cùm ipſimet vel cũ periculo hanc ſectionem expetant.

In huius tractationis, in qua prolixior fui, quàm animus erat, fine, negligentiæ mihi accuſandi venêre ij, qui cũ Lutetię adeò feliciter rem tam periculoſam, tanta etiam cum vtilitate coniunctam, tentaſſent, quòd id literis non conſignârint, imò tabulis æneis inſculpſerint, poſteritati eas conſecrantes, & vt rem admiratione, imò ſæpius imitatione dignam, eas in Scholis ipſorum erigentes. Res ſanè hæc tabulas illas meruiſſet, quæ in Germania eſſe dicuntur, magna quędam Paracelſi miracula atteſtantes: qui tamẽ maiorem partem ſuarum receptarum & ſecretorum ſecum abſtulit, ex ſuis ignibus, ſectatoribus ſuis, parum aliud quàm frigidos cineres relinquens.

Reſponſio

Reſponſio ad Obiectiones, quæ fieri poſſunt contra ſectionem, quæ fit in Hypogaſtrio, in parte ipſius Veſicæ membranoſa.

CAP. VIII.

NON me latet, quin primo intuitu valde mirum videatur, concedi Veſicam abſq; vitæ periculo in parte membranoſa incidi poſſe: quod tamen neceſſariò fieri debere videtur, ſi modò hoc, quod proponimus verum ſit, & quod in hypogaſtrio accidiſſe autoritatibus comprobamus. Hæc enim recepta eſt opinio ad tutandam ſententiam Hippocratis, qui 7. Aphoriſ. 18. ſine vlla diſtinctione ſtatuit, (quod & omnes ipſius interpretes, ipſi aſſentiri volentes, faciũt) Veſicæ læſionem & incurabilem, & lethalem eſſe. Quod tamẽ intellexiſſe debuiſſet, cùm non ignorauerit ſuo etiam tempore, in extractione Calculi, ipſam fuiſſe ſectam, quam ſectionem in iuramento ſuo concedit, non tamen manum operi adhibet. Fit ergo in parte membranoſa, licet non ſit verè & ſimpliciter membrana, dum in corpore ſita eſt: nec etiam verè talis eſt, vt eſſe apparet, quando à lon-

go tempore fuit exſiccata, extenſa, & inflata, ſed potius ad aliquã carnis ſpeciem referri poteſt, cuius carnis Galenus diuerſas facit ſpecies. Nam vt in Com. 6. in 6 Epid. refert, Hippocrates carnem appellat non ſolùm eam, quę Muſculorum eſt, ſed etiam inteſtinorum, & Veſicæ. Quem etiam ipſe ſecutus eſt 7. de Anatomica adminiſtr. dum inquit: Carnis non eadem vbique forma: quæ enim Muſculorum eſt, magis rubet, & mollior eſt, quã ſit ipſius Ventriculi, Veſicæ, Vteri, & omnium Inteſtinorum caro.

Detur Veſicam ipſam valdè membranoſam eſſe, imò membranã & verè ſpermaticam, eiuſmodi tamen eſt & Peritonæum & perioſtium, cornea ipſius oculi tunica & Meninges cerebri, quæ tamen rurſus conſolidantur, imò & ipſum Cerebrum conſolidatur, quod tamen tempore Hippocratis non fuerat obſeruatum, vti poſterioribus temporibus factum.

Verùm Veſicam facilè in parte membranoſa cõſolidari, exempla multorum Vulnerum abdomini inflictorum curatio, quæ per vrina pura promanabat, atteſtantur. Et quare hoc Veſicæ non vſu veniret, quod tamen in ipſis inteſtinis

tam

tam tenuibus quàm craſsis obſeruatur, imò in ipſomet Ventriculo, quod ſæpè atteſtatur non ſolùm Chylus, ſed etiam cibus recens aſſumptus, ſubitò è vulnere incoctus prodiens, & tamen hi non moriuntur. Hippocrates tamen omnia hæc magna vulnera non ſecus pro deploratis habuit, quàm ipſius Veſicæ vulnera: quare Hippocratis ſentẽtiam tueri ſi velimus, neceſſario Galeni dicto ἐπὶ τὸ πλεῖστον, nobis vtendum erit.

Exemplum alterum ſectionem hanc comprobans.

CAP. IX.

EA quæ hactenus dicta fuêre, præterquàm quod Franconis exemplo comprobentur, aliter adhuc confirmantur: exemplo nimirũ ipſius Cueur de Cheſnè hoſpitis Aurelianenſis, ad inſigne floris Lilij, qui cùm 4. Idus Feb. anni 1560. pugione vulneratus fuiſſet, & iam per dies nouemdecim vrinam per vulnus ſolùm reddidiſſet (ſignum manifeſtum partis ſuperioris, & membranoſæ ipſius Veſicæ læſæ) & à Florentio Philippo catheter per penem Veſicæ inditus, & in eo p paucos dies detentus fuiſſet, ſubitò per-

ſectè curatus fuit. Cuius rei teſtes eſſe poſſunt D.D. Raſsius, & Ambroſius Paræus: quæ curationes adeò ſunt frequentes, vt de eo dubitare non oporteat.

SECTIO IV.

Tertia huius ſectionis probatio, quæ Hiſtorijs & caſibus, qui huic parti accidêre, longè difficilioribus, quàm ſit Cæſarea noſtra ſectio perficitur: idq; Autoritatibus, cùm hac de re hactenus nemo ſcripſerit, deficientibus.

CAP. I.

RELICTA tractatione quę fuit de ſectione Veſicæ, ne præter propoſitum Vteri tractatum deſeramus, nunc cum ſectione noſtra Cæſarea, alios caſus longè periculoſiores, qui Vtero accidêre, qui tamen reſpectu ſui non ſunt lethales, conferamus: quos in quatuor claſſes diſponemus. In prima agemus de Mulieribus, quæ ſe ipſis ignorantibus Vtero geſtârunt, in quibus fœtus mortuus & putridus cauſa fuit, vt & Vterus in corpore putre-

putreſceret, ita vt tẽporis progreſſu interierint, quæ tamẽ ſuperuixiſſent, ſi malo cognito, tempeſtiuè ſectione hac ipſis auxilium latum fuiſſet. In altera, de Mulieribus, quarum aliquæ puerperæ fuêre, aliquæ verò non, quę Apoſtemate Vteri laborantes, apertæ fuêre, nõ ſectione Cæſarea, ſed cauterio actuali Abdomini impreſſo, quæ tamen nõ modò non mortuæ, verùm etiã nec facultate concipiendi priuatæ fuêre: quæ tamen operatio, quàm ſit Cæſarea ſectio, longè peior. In tertia de Morbis Vteri, circa interiorem partẽ fundi ipſius putrefacti, & quidem tanto cum vlcere, vt fœtus mortui, è capacitate Vteri ad inteſtina fuerint prolapſi, & inde per Epigaſtrium extracti, (quo loci magnum ſolùm Apoſtema eſſe, ſuſpicio erat) abſque tamen matris internecione, aut poſtmodum Vtero geſtandi facultate ablata, Vtero naturæ beneficio conſolidato. Quarta continebit Hiſtorias Mulierũ, quibus Vterus prolapſus & putridus, abſque vitæ periculo totus & quidem ſectione, vſtione, aut ligaturis ablatus fuit. Quinta, hiſtorias Mulierum, quibus vterus valdè abſumptus & putridus, tandem ſpontè abſque

tamen morte, aut morbo ſubſequẽte excidit, proponet.

Claſsis prima, ternas continens Hiſtorias.

CAP. II.

HISTORIA I.

LVdouica Pouppard, Nicolai Seuin Campi vaſtati dicti Aurelianenſis vxor, cùm propter febrim quartanã, qua detinebatur, Menſtrua ſuppreſſa eſſe (qđ plerunq; vſu venire ſolet) exiſtimaret, tamen cõceperat. Verũ cũ ſe grauidam nõ ſuſpicaretur, vſa medicamẽtis, venæ ſectione, remediiſq; topicis, quibus tam in febri quartana, quàm in hepatis & ſplenis duritie (quæ huius morbi ſunt ſymptomata) Medici vti conſueuêre. Durities autem hæc, licet eſſet propter fœtum in Vtero contentum, (quod non agnoſcebatur) tamen Scirrhus cenſebatur, aut alia colluuies, quæ ex putata Symptomatica Menſtruorum ſuppreſsione eſſet orta. Tandem fœtu mortuo, mollioribûſque ipſius partibus putrefactis, nec vllis ipſius partus ſignis conſpicuis, oſſa tractu temporis denudata fuêre, & Vterum poſterio-

poſteriora verſus circa regionẽ recti inteſtini perforârunt, ita vt ſenſim per aluum, vnà cum excrementis oſſa fuerint excreta, & inter cætera, os tibiæ integrũ fuit reiectum. Cùm ita diu cum morbo fuiſſet conflictata, interiit: cuius corpus 8. Idus Febr. Anni 1565. per Florentium Philippum & Michaelem Pichardum apertum fuit: à quibus nil niſi oſſa putrida, & præcipuè capitis oſſa fuêre inuenta, idque magna cum admiratione, quomodo in hoc cœno Vteri putrefacti ſubſiſtere potuerint. Videtur ſanè mulierem, quò ad hunc affectum, gaſtrotomia curari potuiſſe, ſi tempeſtiuẽ malum cognitum fuiſſet, hócque auxilium foret vſitatum, & cum iudicio adhibitum.

HISTORIA II.

CAtharina des Fiefs, domina de Onci prope Miſſlyum, cùm ſecundas cõtraxiſſet nuptias, eodem tempore & in morbũ incidit, & grauida reddita: non tamen ſe Vtero geſtare ſuſpicans: quare non ſecus, quàm in prædicta Aureliæ factum erat, ita & ipſa Lutetiæ infinitis remediis & quidem Diæta ſudorifica (auxilium aduerſus morbum quærens) vſa

eſt: etſi nõ deeſſent ex Obſtetricibus Reginæ aliquæ, quæ grauidam ipſam pronunciarent, eò quòd ſymptomata ea, quę vtero gerentibus accidere ſolent, in ipſa obſeruarent, idque à tempore ſuppreſſorum menſtruorum, donec etiam Lac in mammas obſeruatur, & vſq; ad nonum menſem: quo tempore omnia illa Symptomata deſiêre, vnà cum motu ipſius fœtus: dein dolores partus irriti tum ſuperuenêre, & ſtatim pòſt, omnia ſigna fœtûs emortui obſeruare licuit, attamẽ horum omnium ſignorum ratio non habebatur. Quare cùm Lutetia domũ rediiſſet, adhuc fœtum mortuum Vtero geſtauit, idque quindecim menſium ſpatio à die ipſius interitus ſupputatione facta, præter anteactos nouem menſes, quibus in vtero materno vixerat. Sic partes molliores putrefactæ per inferiora eiiciebantur, quæ (non abſque ratione aliqua) per
de Melun. Dominum Ponetum Medicum Melodunenſem doctiſsimum, pro ſanie ex Vteri vlcere promanante habebatur: quemadmodum oſſa quæ remanſerãt Scirrhum Lienis eſſe cenſebat. Tandem extincta cùm eſſet, 5. Non. Octobr. Anni 1570. à Luca Campano & Iacobo Dazier Tonſoribus

ſoribus Millyenſibus, præſentibus Dominis de Vertau, & la Gainiere, pluriſque aliis aperta fuit. Quare copioſa adhuc ſanies in abdomine reperta abſque Vtero, & fœtus oſſa aliqua iam putrida, aliqua verò integra erant: & inter hęc oſſa vnum ex oſsibus clauiculæ iam liuidum, Peritonæum & abdominis Muſculos iam perforârat, ita vt ſola cutis integra remanſerit, qui in latere ſiniſtro forinſecus conſpiciebatur, quod iam pridem pro ſplenis ſcirrho habebatur.

Quæro ergo, ſi malum fuiſſet (modò non pertinaciter in ſemel & leuiter pronuntiata ſententia perſiſtatur) diligenter inueſtigatum, per concurrentia ſigna conceptum, dein fœtum mortuum indicantia: ſic ſi & alia coindicantia diligenter fuiſſent obſeruata, & malum, quale erat agnitum, an nõ ſpes fuerit (tum cùm pârere non poſſet) ipſam vnà cum fœtu etiam hac ſectione conſeruãdi: aut etiam poſt fœtum mortuum, qui diu in Vtero conſeruatus ſolùm matrem hac eadem ſectione, quod tamen vnicum & neceſſarium erat remedium, ſaluandi.

HISTORIA III.

SImilis & æquè lugubris caſus, mulieri cuiuſdam Chirurgi Monſpelienſis Auſme vocati, accidit, qui celeberrimis Medicis ampliſsimi Collegij Monſpelienſis (vti credibile eſt) pergratus erat: quæ (vti Dominus Rondeletius ſuæ Methodi curandi, cap. 65. meminit) cùm in Vtero geſtaret, puerum putrefactum, illius aliquot partes fruſtulatim reiiciebat, ſolùm maioribus oſsibus in Vterò relictis, ita vt longo tempore pòſt ipſi fuerit moriendum. Quamuis cauſæ, cur huic moriendum fuerit, debuiſſent fuiſſe notiſsimæ, propter ipſius fœtus manifeſta fruſta, quæ reiecta erant, & ipſius reliquum, quod ibi tanquam in luto hærebat: rectè tamen à marito factum, qui maioris certitudinis cauſa ipſius corpus aperiri voluerit. Verùm vtilius multò fuiſſet, affectu iam ſatis cognito, vt per orificium Vteri fuiſſent oſſa extracta, ſi modò fieri potuiſſet: aut ſi hoc non licuiſſet, certè ſectione hac noſtra Cæſarea liberanda fuiſſet., ſi (cum viribus valentibus) hoc remedium tum temporis fuiſſet vſurpatum, quod in talibus caſibus vſurpa-

vſurpari debet, modò nil vel impediat; vel aliud non habeatur remedium.

Claßis altera, continens hiſtorias quatuor de Abdomine, cauterio actuali aperto.

Cap. III.

VErùm ne fortè cauſa alicui ſit dubitandi, Vterûſne adeò affectus ad extractionem fœtus demortui (qui vlcerũ horum cauſa erat coniuncta) felici cum ſucceſſu & matris ſalute, ſecari potuiſſet, recitabo in hac ſecunda claſſe aliquot veras hiſtorias, quæ in æquè periculoſis caſibus ex Abdomine inciſo, felicem habuerunt ſucceſſum, quas ex duorum clariſsimorum Medicorum literis cognoui: quamuis illæ mulieres nõ forent grauidæ, ſed ſummo Apoſtemate Vteri (qđ longè peius erat) laborârint. Horum verò adhuc viuẽtium Medicorum celebritas, teſtimonij & auctoritatis loco eſſe poteſt, quorum alter eſt D. Alboſius Senonenſis Medicus, cuius nomen cùm adeò ſit celebre, in cauſa eſt, vt de eo plura non ſim dicturus: alter verò eſt D. Villanouanus ſenior, Valdreaci in Prouincia habitans, primus, qui me, poſtquam *à Vualreat en Prouẽce.*

ſtudiis meis finem impoſuiſſem, & Doctoris titulo ornatus fuiſſem, ad inuiſendos ægros deduxit. Quorum epiſtolas ex ipſorum libris curationum extractas (vti omnes Medicos facere decet) & ab ipſis mihi communicatas, cùm ex copioſiori, elegantioríq; ſermone Latino, quo ſcriptæ erant, breuibus in Gallicū transtulerim, hîc inſeram.

HISTORIA I.

IOAN. ALBOSIVS, ROVSSETO S.

NON minus admiratione dignus eſt, quàm tua ſit Cæſarea ſectio, caſus ille, qui iuxta ædes meas accidit: Mulier Vtero gerens, cùm aut propter grandiorem ætatem, aut aliam ob cauſam pârere aliter non potuiſſet, niſi fruſtatim partibus ipſius fœtus excluſis: vtraque latera ipſius infimi ventris valdè tumida habuit, propter vim ferreis inſtrumētis illatam, præſentibus etiā omnibus ſignis, apoſtema oſtendentibus, quod etiā cum ductibus naturæ communionem habebat. Quare cū ipſius infimi ventris pars affecta, cauterio, & quidem amplo facto vulnere, aperta fuiſſet, magna puris quātitas

titas effluxit,ſed non minor puris quantitas,quæ eiuſdem & ſubſtantiæ & coloris fuit,per Vterum profluxit. Verùm pati noluit, vt ſpeculo matrici indito, quãtus eſſet ipſius ſinus,experirer: nihilominus tamen ſatis conſpicuum erat, & apoſtema & vulnus cauterio inflictum ad vterum vſq; vergere, quod ex ſymptomatibus, quæ ſucceſsiuè accidebant, & etiam excrementis ſimilibus, colligi potuit: dein etiam ex eo, quod pari pacto, eodêmque tempore vtraque pars affecta fuerit percurata. Quare cùm ita ſe res habeat, vti vidi, mirum nõ eſt, quod in tua gaſtrotomia tradis, cùm longè difficilius ſit, tale vlcus, quàm ſimplex eiuſdem partis vulnus, curari. Vale.

Altera hiſtoria priori ſimilis, eiuſdem Alboſii.

CVM cuidam Nicolaæ, Simonis Piſtoris Senonenſis vxori infans mortuus, inſtrumentis ferreis violenter foret extractus, abſque lochiorum fluxu & ſecundinæ extractione: tũ intra dies quinque ex vtraque parte infimi Ventris, magnus tumor obortus cum Apoſtematis ſignis euidentiſsimis. Quare cauterio a-

ctuali, vni ex lateribus profundiſsimè impreſſo, ex Apoſtemate aperto, Chirurgus copioſum ſanguinē grumoſum, putridum & fœtidum manu extraxit: ita tamen vt alterius lateris tumor non conſidêret, nec etiam ſecundinam educere poſſet: quare & alterum latus ipſum aperire oportuit, vnde ſecundinam extraxit. Hoc tamen non ſine extremis doloribus, in tam ancipiti & deſperato caſu euenit: ſemianimis enim remanſit, triennio ſe lecto continuit: biennio verò pôſt, fulcris innixa, obambulabat: poſtmodum ſcipioni ſolùm innitebatur, & ſic tandem ſucceſsiuè ſanitatem priſtinam adepta eſt, ita vt ab eo poſtmodū tempore, plures habuerit infantes, inter quos vnus Sebaſtianus nomine, qui adhuc & in viuis eſt, & in hac vrbe habitat. Vale.

HISTORIA III.

Duæ aliæ eiuſdem argumenti hiſtoriæ à Villanouano communicatæ.

NIcolaus Villanouanus, Rouſſeto ſalutem. Mirum in modum, &c. Sed vt ad rem veniā, fateor me tanto, ex quo vixi tempore, nunquam vidiſſe mulierem, quæ per latus enixa ſit, & ſuperſtes reman-

remanſerit, vt ad me ſcribis. Memoria quidem recolo, quòd cùm Dominæ de Piles moniali, infimus Venter mirum in modum intumuiſſet, iuſſu meo Mauricium Valdreaci Chirurgum, Abdomen cauterio actuali ad Vteri fundum adacto, aperuiſſe; vnde tam per vulnus, quàm partes inferiores, vltra ſeptem libras puris, quod ſemper ſimile fuit, emanauit; & vt de loco affecto certiores eſſemus, ſpecillo partem inferiorẽ dilatauimus, ita vt facilè magnitudinem ipſius vlceris Vterini cõſpexerimus, quod ſex menſium ſpacio percurauimus: ab illo tempore filiam enixa, quæ adhuc ſuperſtes eſt. Anno 1532. hoc accidit. *à Vualreas.*

HISTORIA IV.

Altera Hiſtoria ab eodem.

SImile accidiſſe vxori Pharmacopæi de Briſſet nomine Montelimarti habitantis, & etiam curatã fuiſſe atteſtor; cui contra duorum Medicorum conſilium, qui eam tractabant, conſentiente tamen marito, ſimili cauterio vſque ad interiorem Vteri partem adacto, Hypogaſtrium aperiri curaui: vnde pus, vſque ad ſpondæ pedes exiliit, & eodem tem- *de Montelmar.*

pore admirãda ſaniei copia infernè profluxit. Hæc trimeſtri ſpatio curata, ſtatim pòſt cõcepit: nam exinde tres filios, vnámque filiam enixa eſt: accidit anno 1558. Gratias ago Deo, quòd cùm iam peregrinationis meæ octuagintaquinq; annos abſoluerim: tamen, ſua benignitate, adeò corpore ſim ſano, vt præter exercitia, quæ à me fieri vidiſti, adhuc quotidie corpore bene diſpoſito, tam eques extrà, quàm pedes intra vrbem incedam. Verùm vt mihi omnia felicia precaris, ſic viciſsim vt tibi in pari & etiam maiori ætate eadem largiatur Dominus, exopto. Vale.

Claſsis tertia, ſex hiſtorias de Vtero putrefacto, abſq; tamen internecione, continens.

CAP. IV.

CVM in præcedentibus hiſtoriis, nulla adhuc peculiaris facta fuerit mentio, Mulierum quæ vtrumque ſint perpeſſæ: nimirum vt & grauidæ & etiam inciſæ fuerint: prædictæ enim, quæ Vtero gerebãt, cùm ipſarum fœtus iam mortui, viam aliam quàm per Abdomen inciſum

ciſum ſibi quæſiuerint, ſectæ non fuêre. Præterea eæ quę ſectæ, grauidæ non fuêre, quamuis peius habuerint, nimirum Apoſtemate Vteri laborãtes. Quare magis ad rem faciet, ſi alias hiſtorias in medium attulerimus, in quibus vtrumque contigit: nimirum ipſas & grauidas fuiſſe, & Abdomẽ ſectum fuiſſe, licet ſectione Cæſarea, vti nominamus, non apertæ fuerint, vt fœtus extraheretur, ſed vt pus ex Apoſtemate euacuaretur, licèt vnà cũ Apoſtemate adfuerit, vel infans perfectus, vel collectio oſsium, fœtus iam pridem mortui. Quo ſanè in caſu, æquè vt in aliis, plus fuit periculi, tum propter vlcus Vteri, tum propter alias cauſas, quàm ſit in ſectione noſtra Cæſarea, & tamen non modò nullæ mortuæ, ſed quod maius eſt, pleræque ipſarum rurſus concepêre, & ad legitimum tempus vſque Vtero geſtauêre. Verùm cùm ex hiſtoriis ſubſequentibus tres habeantur in opuſculo, Matthiæ Cornacis Medici Viennæ Auſtriæ habitantis, edito: vna item apud Albucaſim, ſuæ Chirurgiæ lib. 2. idcircò breuitati ſtudens, pleraſque infinitas circumſtantias, vt ſunt loci, anni, diei, perſonarum: teſtes item quos ci-

tant, prætcribo. Summa rei hæc eſt.

HISTORIA I.

HOſpita ad inſigne Cācri rubei Viennæ Auſtriæ, cum párere non poſſet, per annos quatuor fœtum mortuum Vtero geſtauit, ita vt Vteri putridi fundo relicto (quod poſtmodum apparuit) ipſius corpus vlceratum Inteſtina verſus pertranſierit. Quare cùm in Abdomine magnus tumor conſpiceretur, medium ipſius Epigaſtrij ad Abſceſſum euacuandū̄ inciſum fuit, vnde infans extractus, nondum adeò putrefactus, (res ſanè admiratione digna) quin maſculum fuiſſe cognitum fuerit. Quæ cùm priſtinam ſanitatem foret adepta, rurſus concepit, & ad præfinitum à natura tempus, Vterum geſtauit: ſed cùm abdomen non fuiſſet inciſum (licet rectè Cornax conſuleret) ipſi moriendum fuit, fœtu non excluſo. Verùm poſt mortem matris, elegantiſsimum infantem extraxêre, viuacem valdè, ſi modò ipſi vnà cum matre ſectione Cæſarea ſubuentum foret.

HISTORIA II.

EOdem in opuſculo, epiſt. ab Achille Gaſſero

Gaſſero Medico Auguſtano ad Cornacē ſcripta, habetur, quæ ſimilem hiſtoriam iiſdem cum circumſtantiis continet. Mulieris cuiuſdam cui ferè anno vno, poſtquàm pariendi tempus eſſet elapſum, fœtus (vti & prædictæ) è capacitate Vteri exulcerati ad inteſtina erat prolapſus, vti manifeſtè conſpiciebatur ex Apoſtemate in abdomine, potiſsimùm latere ſiniſtro, oborto. Quare à Chirurgo ſucceſsiuè os vnum poſt alterum fuit extractum, quæ cùm percurata foret, poſtmodum conuenienti modo liberos & geſtauit, & enixa eſt.

HISTORIA III.

SEd & altera etiam epiſtola, in eodem Cornacis libro habetur, ab Ægidio de Hortoge celebri Medico Bruxellenſi ad ipſum ſcripta, in qua mentio fit hiſtoriæ cuiuſdam mulieris, quæ cùm parere non potuiſſet, carne & partibus mollioribus fœtus iam putrefactis, & per vterum reiectis, ſub Epigaſtrio tamen oſſium colliſio ſentiebatur, (quod manu facilè erat deprehendere) ita tamē vt parum actiones mulieris læderet, cùm iam ab annis tredecim vtero geſtaſſet, quod

ſanè abſque vteri perforatione fieri non poterat: hæc tamen curata fuit, vti fieri oportebat, cùm nihil puris amplius ex vtero promanaret,(vti factum foret) & etiam ordinatè menſtrua fluerent.

Probatio Hiſtoriæ iam citatæ.

CAP. V.

ADeò mirandum accidere poſſe, vt probemus, (quamuis ſenſus ipſi fidem faciant, etiam ei qui ex ſocietate aut ex affinitate S. Thomæ ſit)non præter rationem citari poteſt, adeò diuturna mora puris, non ſolùm in Renibus, Veſica, Meſenterio, Longano, præter tamen vitæ periculum: ſed etiã in Splene, & Hepate, quæ viſcera in quibuſdam reperta à longo tempore ſuppurata: in aliis verò tam hominibus, quàm brutis cicatrice obducta & curata. Fertur in quibuſdam Splenis parenchyma, adeò abſumptum repertum eſſe, vt ſola cutis remanſerit, quod ſæpius in renibus à calculo vlceratis obſeruaui, qui ſoli hinc inde verſantes, tanquam numi in crumena remanſerant. Duorum, D. Viardus Chirurgus inſignis meminit, in quibus, pluribus præſentibus, cùm in latere ſiniſtro vulne-

vulnerati fuiſſent, repererit Splenes ſauciatos, & eos partim alteratos, partim verô exſiccatos, quos ſectione ſe extirpaſſe refert. Simile etiam ex D. Paruo perdocto Medico Genabi habitante cognoui, *à Gian.* feliciter à Chirurgo eius loci idem in viro ſaucio, quem tractabat factum, & tamen innumerabilis arteriarum plexus, quàm neceſſaria ſit ipſi indiuiduo actio ipſius, ſatis oſtendit. De Splenis vſu alibi diſputabimus, ſumpta occaſione ex docta ipſius Vlmi diſputatione, quam tam contra veteres quàm neotericos habuit: quòd nimirum infinitus ferè tam venarum quàm arteriarum numerus nõ impediat, quominus, abſque tamen mortis neceſsitate, magna ipſius omenti pars per vulnus exeuntis ſecetur, quod etiam quotidie feliciter exercetur. Pulmones ſimiliter qui vicini, & Cordis flabellum ſunt, ſæpius pure multis annis referti ſunt: præcipuè verô ſi vnus pulmonis lobus ſanus ſit, & ſputum facilè procedat. Sed quod maius eſt, à Cornace in Bibliopolæ cuiuſdam Viennenſis corde, (quod adhuc cõtingere poteſt) poſt mortem magnũ apoſtema, mediam ferè cordis capacitatẽ ambiens, in plurimorum

præſentia repertũ fuit (q tñ diu prius le-
ui ſolùm ſyncopi obnoxius fuerat) qd'
certè non potuit, cũ adeò fuerit magnũ,
momẽto accidiſſe. Idem etiam Nicolaus
Maſſa, celeberrimus ſui temporis Medi-
cus, in ſua Anatome teſtatur, ſe in Vene-
to (qui ex vulnere capitis interierat) in
auricula & ſubſtantia cordis, dimidij o-
ui magnitudine abſceſſum inueniſſe, qui
in fibroſa hac ac ſolida parte, non potuit
niſi longo temporis ſpatio naſci: quod,
modo vulnus vlcúſve ad ipſos ventricu
los non penetret, contingere poteſt. Ta-
les etiam reperiuntur, qui vltra dies o-
ctodecim vixêre, corde tamẽ ad profun-
diatem duorum tranſuerſorum digito-
rum, ſed ſolùm in ipſius carne, lęſo. Idem
in Cerebro accidit, in ipſius inquã ſub-
ſtantia, nõ autem in ventriculis, quemad
modum fieri hoc poſſe, hiſtoriis, teſtimo
niis, fide dignorum comprobatis, alibi
oſtendemus, tædioſam prolixitatem in
hac Epitome vitantes.

*HISTORIA IV. EIVS-
dem ſubiecti.*

SI delicatioribus quibuſdam Lectori-
bus, quibus antiquitas ſolùm placet,
neoterici hi citati autores non ſatisfá-
ciant,

ciant, nec aliâs ipſis quidquam, niſi ſumma cum difficultate perſuaderi poteſt: ſatisfaciet tamen, vt ſpero, docti & iam pridem percelebris Medici & Chirurgi Arabis Albucaſis auctoritas, qui lib. 2. ſuæ Chirurgiæ, in hunc modum ſcribit: Mulierē vidi, in cuius vtero infans cùm eſſet mortuus, rurſus tamen grauida reddita, qui etiā fœtus in ea mortuus. Longo tempore pôſt, tumor in ipſo vmbilico obortus, quo aperto materia effluxit: ad quam vocatus fui, & longo tempore tractaui, nec tamen conſolidari potuit: quare fortiſſima attrahendi vi pollentia medicamenta applicaui, ſicque plurima oſſa ſucceſſiuè prodiêre: quo viſo, perterritus fui, cùm in Abdomine nulla eſſe oſſa ſcirem. Quare omnibus perpenſis, & indagatis, eſſe oſſa fœtus emortui cognoui: ita vt cùm plura iam extraxiſſem, eam priſtinæ ſanitati reſtituerim, eo ſolùm excepto, quòd ſemper aliquid per vlcus exſudarit. Hactenus Albucaſis. Quòd ſi adhuc aliqui adeò diffciles ſint, quibus ne hac quidem ratione ſatisfiat, vt q omnia quæ ab Arabibus ſunt profecta, tanquam barbara deteſtentur, eos ad Alexandrum Benedictum, qui ſimi-

lem hiſtoriam in ſua praxi, tract. de Difficul partus habet, relego.

HISTORIA V.

VErùm ne hæc teſtimonia & hiſtoriæ peregrinæ, quæ à nobis ſunt allatæ, aliquibus ſint ſuſpectæ, non ſecus quàm narrationes eius, q varias regiones perluſtrauit, cui etſi quis nolit, aut fidem dare oportet, aut ea loca etiam perluſtrare, ad rei veritatẽ indagandam. Quare contentus ero allegatione ſimilium hiſtoriarum, caſuum eorum, qui in noſtra regione contigêre, quæ non minus felices & laudabiles ſunt, qui eas diligẽter perpenderit, quàm ſint vllæ aliæ hiſtoriæ.

de Sully ſur Loyre.

In ſuburbiis Sullianis ad Ligerim Margarita Preuoſt, Petri Doreti molitoris vxor, cùm manifeſtò grauida eſſet, & tamen tempore partus eniti non potuiſſet, quomodocunque à mulieribus ipſi ſuccurreretur, ſenſim in grauidiſſimum incidit morbum, vt tandem venter adeò extenderetur, propter fœtum & ipſius tunicas putreſcentes, ita vt præter totius Abdominis tumorem, octauo, nonóve menſe circa regionem vmbilici, peculiaris tumor, valde elatus, obortus ſit, ſimilis

lis abſceſſui molli rubro, vt iam ad aper tionem maturus videretur. Quare abſceſſus hic anno 1550. die natiuitatis Chriſti ab Ithierio Gallometo eius loci Chirurgo, cauterio actuali apertus fuit, qui puris incredibilem quantitatem, ſcutellis exemit: altera verò die, cùm vulneris rationem eſſet habiturus, qualéſnam eſſent pili, qui circa vulnus conſpiciebantur, inquirere voluit, quare fœtus caput iam putreſcẽs eſſe reperit, quod tum per vulnus dilatatum extraxit, cum reliqua cadaueris parte, quod filiam fuiſſe agnitum, attamen breui temporis ſpatio conualuit. Hæc poſt mortem Doreti mariti, rurſus alteri nupſit, & circiter annos adhuc viginti ſeptem, corpore ſano ſuperuixit, quæ modò nuper nimirum anno Chriſti 1577. diarrhœa periit. Verùm ipſa vt nec prius, ita nec poſtmodum vtero geſtauit. Cuius rei teſtes plures fide digni eo loci habentur, & præſertim Gratiana Theobalda, prædicti Gallometi Chirurgi vxor. Verùm ſi quis ſit, q̃ Chirurgi ſibi incogniti teſtimonium contemnat, (licet eo loci celebris fuerit) acquieſcendum tamen ipſi erit, ei, quod ſuccinctè ſuo more, doctiſſimus Holle-

rius præceptor meus, ſub finem 1. lib. de Morbis internis ſcriptum reliquit. Refert Mulierem quandam Lutetiæ cùm vtero geſtaret, fœtum diebus quindecim antequam in lucem ederetur, brachium per vmbilicū matris extenſum habuiſſe, & tamen nihilominus ipſam vnà cum fœtu ſuperſtitem remanſiſſe. Quomodo autem enixa ſit, aut per quam viam, & an poſtmodum rurſus vtero geſtarit, ſpeciatim non exponit, quod tamen & inueſtigatione & conſignatione dignū erat: id quod facilè ab ipſo fieri poterat, cùm præ foribus exemplum haberet: magna huius rei vtilitate, tam quoad theoriam, quàm praxin perpenſa. Sed quomodocunque ſe res habeat, hoc abſque magno vteri vlcere fieri non potuit: licet fœtus dein in locum naturalem rurſus redierit. Verùm ex altera parte res ſumma admiratione digna eſt, infantē tamdiu ſuperſtitem, hoc pacto viuere potuiſſe, non ſolùm vtero, ſed & tunicis ipſum inuoluentibus ruptis, ipſius vteri fundo, brachio perforato: alia enim ratione fieri non poterat.

Referam adhuc hiſtoriā ſimilem, abſque contradictione veram, ex relatione Illuſtriſ-

Illuſtriſsimę & heroícæ Principiſſæ, quę ex Illuſtri Bourbonia ſtirpe eſt, Guyſiana vſufructuaria, (quę licet ætate ſit grãdæua, ſano tamen corpore & animo eſt, quod admiratione dignum, & heroícis huius ſæculi perſonis exempli loco eſſe debet) quam ex doctiſsimo ipſius Medico D. Bunoto cognoui, qui ad vrbem id quod ex ipſa ſpeciatim cognouerat, & quod etiam nuper denuò ab illa narratum & affirmatum ipſi fuit, ad me tranſcripſit. Hiſtoria ſic ſe habet.

HISTOIA VI.

CVM ſua Celſitudo ante matrimonium, annorum iam eſſet viginti, & apud matrem adhuc educaretur, Pheræ vrbi Picardiæ, & in Templo eſſet, vidit matri ſuæ adduci iuuencam ægrotam, pallidam, proſtratis viribus, tumentem, tantiſque doloribus diuexatam, ita vt nec quis morbus eſſet, noſceretur, nec ſpes vlla ſalutisidem ſupereſſet. Quare Princeps miſericordia mota, eam Obſtetricibus inſpiciendã tradidit, quæ rem vti ſe habebat, patefecêre: ægrotam nimirum, quæ virgo cenſebatur, fœtum adultum, & à longo tempore mortuum & putri- *à la Fere en Picardie.*

dum vtero geſtare, ita vt oſſa vtero perforato, ad latus vmbilici conſpicerentur: ex quo loco ipſa Princeps oſſa aliquot extrahi, & copioſiſsimum pus fœtidiſſimum emanare vidit: quo tamẽ affectu, breui temporis ſpatio percurata fuit: quam etiam diu prædicta Domina ſanam obſeruauit: ſed quid tandem ei acciderit, ignorat: nec etiam an fuerit poſtmodum maritata, aut denuò grauida facta, aut contrà. Cùm enim paulò pòſt Illuſtriſsimo Principi felicis memoriæ nupſiſſet, ſedem mutauit, nec quod poſtmodum ipſi acciderit, perquiſiuit.

Claßis quarta, Hiſtorias ſex de Vtero abſq; vitæ periculo ablato, continens.

CAP. V.

ETſi huiuſmodi vterini affectus in corpore adhuc latitantes, & etiam remedia horrenda, quibus vſæ, admiratione ſint digna, propter euentus adeò felices: alij tamẽ adhuc longè difficiliores caſus ſunt, ratione tamen quorũ mulieribus neceſſariò moriendum nõ eſt, licet poſtmodum ſteriles permaneant, cuiuſmodi

eſt

eſt omnimoda ipſius vteri ablatio, poſtquam adeò prolapſus, vt extirpãdus ſit: quod nihilominus tamen abſque grauiori morbo accidit.

Sunt tamen Medici aliqui & Chirurgi etiam doctiſsimi, qui omnimodam vteri procidentiam non concedunt, Æginetæ & Aetij auctoritatibus moti, qui videntur nõ cõcedere, niſi difficulter admodum fieri, vt vterus adeò è loco prolabi poſsit, & tamen auxilia, remediorúmque formulas ab antiquis traditas, pro ipſius vteri in locum naturalem reductione proponuunt, ita vt tandem fateantur (quod ex relatione habent) aliquibus mulieribus, quæ tamen ſuperſtites remanſère, vterũ penitus exemptum fuiſſe. Verùm Hippocratis auctoritas, quæ lib. de Morb. mul. habetur, vt & experientia manifeſta, ipſis contraria eſſe videtur. Scribit enim Hippocrates, vterum ſæpius è corpore, & quidem ſæpius vſque ad femora prolabi, imò ex ſententia Aetij, magnitudine oui Struthionis: quod ſanè ſolùm vteri collum eſſe non poteſt, abſque quo vteri corpus totum non ſit prolapſum. Præterea oculis obſeruari poteſt, ipſius interiorem partem

BIBLIOTECA ... FACULTAD ...

exterius inuerſam, & ſuperiorem, quæ interna etiam erat, prolapſam, exteriorē partem conſtituere. Verùm tria ſunt, quę præter autoritatem Auicennæ, quæ habetur lib.3. Fen.21. tract.4.cap.5. hoc atteſtantur. Primo quidem ipſius ſanguinis menſtrui ſenſibilis effluxus, leuiſque tranſudatio, ex tota ipſius vteri ſuperficie promanans, qui dum fluere debent menſtrua, amplius non procidit, quod ſanè certum argumentum eſt, ex ipſius vteri corpore & capacitate promanare, & non ſolùm ex vteri collo, vti multi contra Galeni ſententiam ſomniârunt. Verùm præter propoſitum non eſt, ſed notatu digniſsimū, quòd ſi ſolùm ipſius collum procidat, corpus verò ipſum nōdum ſit prolapſum, tū conſpici in ipſius fundo (qui tum parum maior, quàm fortè ſit ouum gallinæ) foramen, quod os ipſius vteri eſt, ad ipſum collum attractum, & ab ipſius vteri corpore depreſſum, per quod foramē in mulieribus iuuencis hoc malo diuexatis, ſanguinem menſtruū promanare obſeruatum fuit: & tamen facilè prolapſus talis in priſtinum ſitum reduci poteſt. Sed ſi per foramen hoc pluribus de cauſis relaxatum

ipſum

ipſum corpus tanta mole ꝓcidat, quod quotidie accidere ſolet, tunc foramen id amplius non conſpicitur, ſed totum aſsimilari poteſt magno vini cantharo, qui in ſuperiore parte oualem figuram habet, ſed infernè minorem: infernè verò alia eſt rotunditas, ſuperiore longè maior, abſq; tamen foramine: in medio autem manifeſta conſpicitur coarctatio, binas has partes aliquo pacto ſeparans, qđ nihil aliud eſt, quàm os vteri dilatatum. Et tunc obſeruatum fuit, ex tota illa parte inferiore, in iuuencis (tanquā per retе ſudationem) ſanguinem menſtruum debito tempore profluxiſſe. Hic eſt intermedius anguſtior locus, cui ligatura iniici debet, quando animus eſt vterū prolapſum, & gangræna affectum auferre: rarius enim ſuperior pars putredine tentatur. Hac ratione minor illa & ſuperior rotunditas rurſus reponi poterit, ſi inferiore parte ablata illa huius pondere amplius non prematur vti ante prolapſum fiebat, nec etiam deorſum poſt omnimodam procidentiam trahatur. Si verò ſupra manifeſtam illam coarctationē, (vti aliquando factum) ligatura fiat, id cum dolore ſummo, & etiam cum periculo

coniunctum erit. Dein exiguus, aut nullus dolor, quem maſſa illa carnea prolapſa (vteri fundum puta) tum perſentit, etiamſi duriter tractetur, dum reducere eſt animus, prædicta atteſtatur. Eſt enim, vt verũ dicamus, os ipſius vteri vnà cum ligamentis à quibus dependet, quæ exquiſito ſenſu prædita ſunt, non autem ipſius vteri corpus, de quo hîc agimus, & quod in partu Cæſareo incidimus, quẽadmodum alibi probamus. Tum remedia quæ vſurpantur, & inter cætera inſertio peſſarij in fundum vſque vteri ex ſubere cera obducto, aut alia materia parato, de quo, ne à propoſito recedamus, in ſequentibus agemus, id etiam comprobant. Verùm, vt ad rem accedamus, antequàm aliorum autoritates proponam, breuiter binas hiſtorias à me obſeruatas, referam.

HISTORIA I.

à Lunel en Gaſtinois.

CVM Lunelli Vaſtineti, cuidam mulieri è corpore vterus auferretur, præſens adſtiti, qui cõſilio defunctorum D. D. Saportæ, hoſpitis & mecœnatis mei, & Rondeletij, præſidis mei, ab Anatomico publico Bartholomæo nomine, qui

qui poſtmodum phthiſicus interiit, exſectus fuit, idque poſteaquam Monſpeſſuli omnia remedia, ſed irrito conatu attentata eſſent.

HISTORIA II.

AB eo tempore, conſilio meo nobili matronę Vaſtineti, (cuius nomē ſub ticere placet) Ambroſius Niger & Com pagnonus à turre Chirurgi Pithuuerenſes, vterum exſecuêre, quod malum aliâs incurabile erat: iam enim gangrænam minabatur, & ſolùm adhuc cuti parum adhærebat, cuius pars inferior propendens, magnitudinis duorũ pugnorum, iam planè liuida erat. *en Gaſtinois* *de Pithuiers*

HISTORIA III.

DOmini Villanouani (cuius ſuprà facta fuit mentio) etiam conſilio, antequam ipſi familiaris eſſem, Petrus Mauricius Valdreacenſis, vterum vxori Petri Coſtei pannicidæ excidit: cui, ſtatim poſt abſolutum difficilimi partus puerperium, exciderat, nec reponi poterat, cùm adeò in partu læſus foret. Quem cùm ligaſſet, abſcidit, & cauterium adhibuit, idque inſcio marito, qui tum ab- *de Vualreas*

ſens erat, cum quo poſtmodum nihilominus concubuit, abſque tamen voluptate: quod denuò epiſtola ad me data Anno 1533. atteſtatus eſt.

HISTORIA IV.

CHriſtophorus à Vega Hiſpanus, tractatu de Procidentia vteri, refert, ſe decennio antequam hæc ſcriberet, cuidam mulieri curaſſe vterũ excindi, quæ tum adhuc ſuperſtes erat.

HISTORIA V. TRES CONtinens hiſtorias de Vteri ablatione.

CArpus in ſua Anatome hac de re verba faciens, narrat vidiſſe ſe à Patre ſuo vterum auferri: dein ſe quoque cuidam vterum excidiſſe, & poſtmodum etiam per ſuum nepotem plurimis Medicis aſtantibus vterũ eximi curaſſe. Quo loci obſeruationes admiratione dignas adducit, de quibus in paruo tractatu, de hac materia compoſito, problematicè egimus.

HISTORIA VI.

NON ſolùm ſectione & vſtione omnimoda vteri procidẽtia, poſtquam amplius

amplius reponi non poteſt, curatur: ſed etiã ligaturis, cuius rei hoc anno praxin vidimus, quod ſequẽs oſtendit hiſtoria.

Philiberta Louyſon Ioannis Baugin vinitoris vxor, Neoburgi inter Pithuueram & Puiſſellum habitantis, cùm menſium octodecim ſpatio, ſanguineo vteri fluxu, eóque copioſo laboraſſet, adiuncto verſus collum vteri pondere: ſubitò ſuis in ædibus perſenſit (res ſanè mira) vterum vſq; ad interiorem femorum partem prolabi, tanta magnitudine, vt cùm eum reponere nõ poſſet, triduo aut quatrido pòſt, Bonauẽturæ à Turre & Blaſij Berte Chirurgorum Pithuuerenſium, (quibus cum hac de re ſæpius contuli) opem implorarit: qui cùm ſoli ſectionẽ adhibere non auderent, ligatura (meum aduentum exſpectantes) contenti fuêre, quod anno 1580. 6. Kal. Martij factum. Ligaturam valdè ſtrictam, cùm eum reponere non licuiſſet, adhibuêre, eámque non circa partem anguſtiorem, quæ eſt inter ceruicem & fundum vteri prolapſi, de quo præcedenti capite quo loci omnium tutiſsimè ſectio fieri poteſt: ſed ligatura facta in ceruice vteri, quæ valdè eminebat, ita vt ligatura, vretræ aut cer-

à la Neufuille entre Pithuiers & Puyſeaux.

uici veſicæ proxima foret. Priorem hãc ligaturam per dies octo non mutauêre, ſed his finitis cùm eò vnà cum ipſis veniſſem, vt vterum ſecaremus, vreremus, & auferremus, videns ligaturã in altiori, quàm par eſſet, loco, ita vt tuta ſectio fieri non poſſet, vſtio verò nulla, ratione etiam habita virium proſtratarum ipſius ægræ, conſului vt noua & arctior, quàm prior fuiſſet, eodem in loco fieret ligatura: illa enim cùm magnam partem ceruicis vteri ſecuiſſet, laxior erat reddita. Quo facto, non abſque dolore, altera hæc & fortior ligatura, magis adhuc partem incidit, & hæc ſectio fuit in anteriori parte, eo loci vbi nodus ipſius ligaturæ erat, vſque ad medium canalem, perquẽ vterus inuerſus prolapſus erat. Vnde magna copia puris effluxit: ex fundo nimirum vteri, qui iam niger & gangrænoſus, ad femora propendebat, promanans. Poſtmodum cùm alternis diebus, noua & indies arctior ligatura fieret, vti inter nos concluſum erat, tandem poſt decimam ligaturam 13 Kal. Aprilis vterus ſponte excidit: ipſa verò iam conualuit, munia domeſtica rectius, quàm antehac obiens.

Claßis

Claſsis quinta, binas continens hiſtorias de Vtero, abſq; tamen morte ſponte elapſo.

CAP. VI.

HIſtoriæ iam adductæ de exciſione prolapſi & putrefacti vteri, in mulieribus, quæ ſuperſtites manſêre, abſurdæ videri non debent: ſiquidem vterus cùm rurſus in corpus retrudi non poteſt, ſpontè & à corpore ſe ſeparet, & etiam excidat, (niſi arte Chirurgica ſuccurratur) abſque tamen vitæ periculo, imò etiam abſque morbo, vt ex ſequentibus hiſtoriis colligere erit.

HISTORIA I.

CVM Dominę Blanchafortiæ ſenio- *de Blancafort.* ri, piæ memoriæ, à longo tempore, ſed ſenſim vterus adeò eſſet prolapſus, vt tandem nec rurſus indere, nec etiam amplius ferre poſſet, vt qui iam putreſcere inciperet, Montargiſsium ad me ventu- *à Montargis.* ra erat, vt ibi eam curarem, aut Lutetiam comitarer: verùm dum in itinere eſſet, vterus ſpontè excidit: nihilominus tamen iter abſoluit, nec etiam aliis vſa remediis, quàm lotione ex vino & roſis à

Felles Chirurgo adhibita, qui (vt narrat) eo loci, vbi vterus eſſe ſolebat, nil niſi ſpatium vacuum obſeruauit, Anno 1571 æſtatis tempore hoc accidit, à quo tempore, pro ratione ætatis grandæuæ, ſatis ſana ſuperuixit. Tandem ex caſu ſcalæ, ſubita morte periit: nec tamen eius corpus apertũ fuit, vt locus vnde vterus prolapſus erat, inſpiceretur, vt in altera, de qua ſequẽs hiſtoria aget, factum fuit.

HISTORIA II.

CVM ob plures difficiliores partus, Petrina Boucher Domini Franciſci Quarrei aduocati Montargiſſienſis, iam prouectæ ætatis ancilla, vteri prolapſu longo tempore laboraſſet, qui ſenſim adeò auctus, vt amplius in naturalem locum reponi non poſſet, tandẽ gangræna affectus, putruit: & ſponte anno 1574. dum vrinam eſſet reddi tura, excidit, nec tamẽ propterea lecto ſe continuit, cuius rei fide digni teſtes ſunt D. Contugonius Medicus, & Ioãnes Bellouacus Chirurgus Montargiſsienſis. Vtero elapſo, toto adhuc triennio optimè valens, ſuperuixit, niſi quod (vt ipſa narrabat) ab illo tempore cogebatur diligentius ꝙ

prius,

prius, partes inferiores à frigore externo cuſtodire, aut certè doloribus colicis diuexari. Tandem (me abſente) cùm febri continua interiiſſet, & iam ſepulta eſſet, poſt reditum vnicè me rogante factum, vt Magiſtratus permiſſu rurſus exhumata fuerit, & per Felles Chirurgum anno 1577. 10. Kal. Decemb. in præſentia D. Contugonij Medici, Obſtetricis & aliorũ aperta fuit. Nec aliud inter veſicam & inteſtinũ rectum eò loci, vbi vterus à natura poſitus fuerat, ꝙ locus vacuus obſeruatus, per quod foramen facilè, & abſq; obſtaculo magnę nouaculæ manubrium indi & eximi poterat: & per hoc reuera frigus externũ ingrediebatur, & dolorẽ colicũ cauſabat, reliquis vicinis partibus cicatrice obductis: nam ab elapſo & ablato vtero, neque ſanies, neque purulenta aliqua materia emanauerat.

Addere hîc poſſem id, quod in Turcia Eunuchis accidit, quos Imperatoris cubicularios eſſe volunt, quibus non ſolùm (vt olim fiebat) teſticuli vel atteruntur, vel exſcinduntur: ſed nunc iis tam teſticuli, quàm membrum & ſcortũ adimitur: hoc quidem vtero inuerſo, illud verò collo vteri ſimile, cuius tamen col-

lum in ſectione Cæſarea non inciditur, nec aliquando etiam in exciſione vteri prolapſi. Verùm ſi quis obiiciat, non ſimile eſſe, partim quòd id ſolùm in valdè iuuenibus contingat, Cæſarea verò ſectio in mulieribus adultis: partim etiam quòd ibi remedia exquiſitiſſima ad id accommodata habeãtur. Reſpondeo, idem poſſe & debere etiam in hoc caſu fieri, & quod maius eſt, ætas iuuenilis nobis non contrariatur, ſed potius adſtipulatur: ſiquidẽ cenſendum videbatur, ad talem ſectionem minus aptos eſſe iuuenes, qui caſtrantur, quàm adultiores, ad exemplum eorum, qui calculo veſicæ laborant, qui ſi valdè iuuenes fuerint, difficilius ſectionem ferent. Et licet ætas his iuuenibus caſtratis Turcicis ſit auxilio, videmus tamen plures iam adultos, & etiam ſenes, qui dum redditi ſunt Maniaci, Melancholici & inſani ſibimetipſis tam teſticulos, quàm virgam excidere. Quod à me Aureliæ, dum adhuc Grammaticæ ſtuderem, obſeruatum, in Epiſcopi Nannetenſis architriclino (tũ temporis etiam Aureliæ literis operam dante) qui ex rabie amoris in profundum puteum pręcipitem ſe dederat: quo

de Nantes.

loci

loci omnia ea, quæ amoris morbum cauſabant, exſciderat, tanta cum hæmorrhagia, vt facilè eſt colligere, cùm ea perſeuerarit, donec exinde extrahi poſſet, & tamen mortuus non eſt. Idem etiam adultioribus, in adulterio deprehenſis accidit, licet remedia non fuerint ſubitò adhibita, quod tamen in ſectione Cæſarea fieri poteſt. Verùm quilibet in Anatome bene verſatus, abundè ſatis nouit, quid periculi ſubſit in exſectione earum partium in talibus Eunuchis, qui æquè aut magis periculo mortis ſubiecti, dum ſectio hæc adminiſtratur, quàm eæ, in quibus ſectio Cæſarea adhibetur, in quibus vterus ſolùm ſectione ſeparatur, abſque ipſius ſubſtantiæ ablatione, licet in illis Epigaſtrium non lædatur: quod tamen in his, quibus Cæſarea ſectio adhibetur, fieri ſolet.

Præcedentium Hiſtoriarum Epilogus.

CAP. VII.

CVM ergo, vt hãc rem concludamus, vterus in corpore tanto apoſtemate affici poſſit, vt aliquãdo in hypogaſtrio eum aperire oporteat, (loco longè diffi-

ciliori, quàm ſi in altiori foret loco, & eo loci, vbi ſectio fit Cæſarea) & quidem ferro ardente: dein etiam cùm adeò magno vlcere affici poſſit, vt fœtus mortuus integer, aut omnia ipſius oſſa vſque ad inteſtina pertranſire poſſint, & inde etiam forâs, idque putredine, aut abdominis ſectione, & nihilominus abſq; metu ablatæ conceptionis, curetur. Tum etiam cum ſectione, vel vſtione, vel ligatura abſq; morte mulieris penitus eximi poſſit. Et deniq; cùm poſt longum eiuſdem prolapſum, corruptionẽ & gangrænam, ſe ipſum ſeparet & corrumpat, abſque morte morbóve mulieris. Quare ergo vterus pari, aut longè maiori cum confidentia in tali neceſſitate, arte ſecari non poſſet, & etiam remediis adhibitis curari, dein concipere, tũ vtero ad definitum à natura tempus geſtare, & denique modo naturali párere? ſi modò aliqua coarctatio, ſeu coalitio ex cauſis prędictis originem ducens id non impedierit, quod eò ipſam adigeret, vt rurſum ſectione hac Cæſarea vti cogeretur: quæ tamen longè facilius, quàm prius adminiſtrari poſſet. Videtur ſanè, meritò naturã ſummè conqueri debere, de Chirurgia, quæ ipſius

ipſius eſt miniſtra, & de magnis ipſius artis Magiſtris, quorum fidei eſt concredita: ſiquidem ipſis ad oculum, & quidem digito huius rei tot exempla oſtendens, quo humano generi ſuccurrant (quod ipſorum eſſe profeſſionis fatentur) & eò quaſi ipſos adigens, vt id tuto, & felici cum ſucceſſu faciant: attamen aut nolunt, aut non audent id aggredi, ſed potius impediunt, aut prohibēt, quantum in ipſis eſt, ne hæc ſectio in vſum ab iis reuocetur, quibus tamen experientia, artium magiſtra, hanc induſtriam & ſolertiam obſeruatione manifeſtiſſimorum effectuum communicauit.

SECTIO V.

Prædictorum magis plebeiæ & vulgares probationes.

CAP. I.

VERVM ſi quis ſit, aut contradicendi ſtudio ductus, aut veritatis oſor, qui adeò animo ſit obſtinato, vt prædictis fidem vllam adhibere, neque etiam autopſia, (pigritia ductus) vti velit, neque e-

tiam argumentis & rationibus allegatis acquieſcere. Opponam illi eos, qui bruta caſtrare ſolent, qui mihi erũt loco Aduocatorum ſub vlmo (vt eſt in prouerbio) ipſis verò loco Magiſtrorum, (vt dici aſſolet) de villagio, quæ ſufficient, vt ſe ita victos fateri cogantur, vt quod reſpondeant, non habeant. Ii, quando & equos, & ſcrofas, & canes caſtrare ſolent, ipſis dum adhuc iuuenes ſunt, alij quidem eximunt vaſa ſpermatica: alij verò teſticulos fœmineos: alij denique qui in arte ſunt graduati, Vterum penitus extirpant. Sed ſi huiuſmodi bruta ſint adultiora, malunt ea dum grauida ſunt caſtrare: tum quia facilius Vterum inueniunt, tum etiam quia de vera caſtratione poſtmodum nõ dubitant: quibus tamen aliqui, vt q in arte minus ſunt exercitati, ſi vaſa ſpermatica exemerint, contenti eſſe ſolent, ſibi, quod fieri conſueuit, tertio die ipſos fœtus reiecturos, certò pollicentes. Alij verò catellos extrahunt, vt vidi, & cani deuorandos obiiciunt, quod abſque Vteri ſectione fieri non poteſt. Verùm qui in hac arte ſunt verſatiſſimi, maiorem vteri partem excindunt, vel totum eximunt: aliâs enim

vſu

vſu venire aliquando ſolet, vt æquê depereant & quaſi œſtro in ſe maſculos incitēt, quod ſanè in equis malum eſt. Hac ſectione facta, aliquot ſolùm punctis vulnus conſuunt, & locum pinguedine porcina, oleo nucum, cineribus foci, & aliquando pauca fuligine propter muſcas, aut vermes inungūt. Quidam Gaſſet nomine, in arte caſtrandi verſatiſſimus, me iubente, duobus magnis canibus, mox catellos excluſuris, tam fœtus quàm vterum extraxit. Inter quos alter, cùm dentibus ſuturam ademiſſet, & inteſtina forēt prolapſa, aliquot diebus pôſt periit: alter verò, cui hoc nō accidit, nunquam â cibo abſtinuit, licet quinque catelli vnà cum Vtero eſſent extracti, quem circa inferiorem partem ligauit, quod fieri oportet, cùm Vterum oblongum habeāt, & tam in plures, variáſque partes diuiſum, quibus cuiuſlibet catelli particularis ſecundina adhæret.

Vidi etiam ſenem Opilionem, qui circa Autumni finem nil aliud facere ſolebat, quàm hoc pacto adultas oues quomodocunque prægnantes caſtrare: partim quòd ſecus difficulter Hyemem ſuperuixiſſent, partim etiam quò melius,

citius, & minori ſumptu ipſas impinguaret, carnes teneriores, ſapidiores, & palato gratiores redderet, quàm ſit caro veruecis: ita tamen vt ex caſtratis nulla ſit mortua, vel quòd à cibo abſtinuerit. Et hoc à quolibet videri, & etiam abſq; periculo, paruiſque ſumptibus à quouis etiã Chirurgo experiri poteſt: donec in mulieribus grauidis, quæ ad mortẽ ſunt condemnatæ, id experiundi detur occaſio: à Magiſtratu, ſi fieri poſsit, gratiam & vitam impetrãtes, ſi ipſas euadere contingat, quod (omni dubio remoto) fiet, ſi pariendi tempore appropinquante dextrè ſecentur, & dein diligens ipſarum habeatur ratio. Tum enim & non citius ſecundina naturaliter à Matrice ſeparatur, ſine cuius ſeparatione, opus longè difficilius & periculoſius foret: adde quòd tum temporis facilius, quàm antè os Vteri aperitur, quò ſanguis, ſanies & pus, quæ intus fortè continerentur, effluere poſſint.

Altera etiam vulgaris probatio.

CAP. II.

AD hanc rem comprobandã, plebeio & vulgari adhuc exemplo vtar: propoſito

poſito nimirum eo, quod mulierculæ ruſticæ ſimili modo facere aſſolent, non ſolùm dum caſtrãt pullos gallinaceos, aut magnos gallos, quibus euidenter teſticulos eximunt: ſed etiam gallinis, dum ipſis vterum, aut id quod natura ipſis vteri loco dedit, auferũt, cui adhæret, quo fouetur, quo conſeruatur, & nutritur ouum, ex ſemine galli, ſi ſit fœcundus, & gallinæ ſimul iuncto natum: aut ex ſola gallina, ſi ſit ſterilis, & inutilis ad incubationem, quæ oua ſubuentanea dicuntur. Vulnus tamẽ hoc adeò magnum eſt, vt altè ſatis digitus indi poſsit, magnum valdè proportione habita cum mulieris inciſæ vulnere. Quòd ſi indignum videatur, (quemadmodum & prædicta allegatio brutorum ex villis petita) vt ex ſtabulis animalium & gallinarum huiuſmodi exempla in Medicorum Scholas ſacratiſsimas introducãtur: licet ipſe Cato, Varro, Palladius, aliique docti, relatu non indignum cenſuerint: attamen Chirurgis proderit, vt iis, quibus ſectionem Cæſaream adminiſtraturi ſunt, animum addant, quo in tali caſu benè ſperent, dum ipſis oſtendi & exponi poteſt, id, quod tali ſectione in minori-

bus animãtibus faciunt: quibus tamen nihil ſiniſtri accidit. Quare finem hîc imponam concluſioni affirmatiuæ propoſitionis in dubium reuocatæ, mihi perſuadens abundè ſatisfactum eſſe ei, qđ eram pollicitus: nimirum quod ad poſſibilitatem, veritatem, ſecuritatem, facilitatem, vtilitatem, & frequentiſſimam neceſſitatem partus Cæſarei ſpectat, ſi modò benè & cum iudicio, debito tempore & loco adminiſtretur.

De quibuſdam Symptomatibus, quæ dici poſſunt periculosè, huic ſectioni accidere poſſe.

CAP. III.

DVO potiſſimùm ſunt Symptomata, quæ hìc metuenda eſſe, obiici poſſet: Syncope & Conuulſio, ſeu Spaſmus. Syncope quidẽ, propter inſignem ſanguinis effluxum, in quo robur & virtus hominis conſiſtit: ſi enim ſanguis nimius profundatur, ſumma virium proſtratio ſuccedit. Verùm cùm ſuperius demonſtratũ ſit, in hac ſectione boni & laudabilis, vtiliſque humoris, nõ magnam fieri iacturam, ſequitur hoc loco Syncopes

pes

pes aut lipothymias (quę vulgari nomine animi deliquia dicuntur) periculoſè non eſſe metuendas.

Remanet ergo Spaſmi aut Conuulſionis metus, qui partium neruoſarum ad ſua principia eſt retractio. Symptoma ſanè periculoſum & ſæpe lethale: verùm hîc, aut nulla, aut parua cõuulſio eſt metuenda. Eius verò cauſæ, vt ſuperius in ſectione Peritonæi dictum, ſunt vel internæ, vel externæ. Interiores in genere duæ ſunt, inanitio & repletio. Inanitio quidem, quoad vterum inciſum, maior non fit, quàm eſſe debeat, quâmve fiat in partu naturali: ſanguinis enim profuſio, quæ ſola ferè id cauſare poſſet, adeò magna (vti prædictum) non eſt. Altera verò cauſa, repletio puta, adhuc minus adeſt, cùm ſectione hac, ſi adeſſet, per hæmorrhagiam ſit ablata, quæ plethoræ eſt curatio, & præſertim ſi huius ſanguinis inutilis euacuationẽ perpendamus. Inter cauſas exteriores referri poteſt frigus externum, partes interiores mulieris inciſæ petens, aut ſectione oblæſas partes exteriores lædens: verùm diligentia induſtrij & prudentis Chirurgi huic rei facilè occurri poterit. Supereſt ergo dolor,

lor, qui medio modo ſe habere, & his binis cauſis participare videtur, qui ad harum cauſarum aliquam referri poteſt.

Dolorem, qui ex inciſione Vteri contingit, Spaſmum cauſare non poſſe: & quòd Vterus eò loci, vbi ſectio fit, parum ſenſibilis ſit.

CAP. IV.

CONtra aſſertam ſententiam noſtram, obiicitur triſtis effectus doloris: multis enim videtur dolorem neceſſariò ſummum eſſe debere, in parte adeò neruoſa putata, & per conſequens ſenſibili. Verùm ad id, vt prius reſponſum fuit, ita etiamnum reſpondetur, nõ dari neruos in Vtero, qui notam mereantur, aut ſummo ſenſu ſint præditi in profundo & interiore capacitate Vteri, quò loci ſectio fit. At ſi aliqui nerui dentur, ij valdè ſunt confuſi, inſtar membranæ ſemicarnoſæ, quæ diuerſis inſenſibilibus fibris intertexitur, multáque adſunt vaſa, quę humoribus ſummè repleta ſunt, qui omnium maximè ſenſus acuitatem, qui adeſſe poſſet, obtundunt. Et videtur ner-

uus is, qui ad Vterum deſcendit, peculiariter Vtero inſeruire, propter fœtum potius quàm propter matrem, quo fœtui ſpiritum animalem deferat, nõ ſecus quàm venæ naturalem, & arteriæ vitalem deferunt: ſi modò ſpiritus hic animalis canali aut meatu, quemadmodum non ſine ratione dubitari poteſt, opus habeat: etſi ſint quibus videatur poſſe abſque tali auxilio eò peruenire, idque irradiatione quadam per alias partes. Verùm Philoſophicum hoc eſt, nec huius tractatus. Mulier igitur cùm pro ſe hoc ſenſu & motu nõ indigeat, quem neruus ad Vterum defert, id totum, tanquam beneficio naturę, Vtero relinquit, vt eo vtatur, tam pro ſe ipſo, quàm vt & fœtui, ſi quando opus ſit, communicet. Hinc fortè fit, vt Vterus ſuos motus habeat, & proportione habita, proprium etiã ſenſum, eúmque præter mulieris voluntatem: ita vt Vterus alterum dicatur animal. Ea ratione verò fit, vt ſeipſum extendat, contrahat plus minûſue, prout opus eſt: ita tamen vt mulieri moleſtiam non inferat, ſi modò naturaliter fiat. Sed ſi ex cauſa aliqua præternaturali fiat, tũc noxa in aliis partibus corporis magis, quàm

in ipſomet Vtero perſentitur, ratione doloris, ſiue corpus, ſiue animus afficiatur. Sæpius enim etiam modeſtiſſimas mulieres impatientes reddit, ipſarum mores, mẽtes, turbat, rationémque lædit, ſiue ſit ratiocinando, ſiue ſe mouendo, alióve modo. Talis ſenſus obſcuritas, cũ non ob aliam, quàm propter hanc cauſam ea in parte ſit, tum etiam vt ea, quæ moleſtiam pariũt, diſcernat: idcircò ſingulari naturæ prouidentia eò loci obtunditur: quod etiam aliarum partium ſubſtantiæ propriæ & internæ, quæ tamen Vtero magis principes ſunt, contingit: vt Spleni, Renibus, Hepati, Cerebro, Spinali medullę, imò etiam Cordi, vt ex ſuprà citatis ex Cornace & Maſſa patet, vt prætercam id, quod Pulmonibus, Venis, Arteriis & Oſſibus etiam accidere ſolet. Sed dicet quis, manifeſtos tamen dolores perſentiri, vti fit in Inflammationibus, Eryſipelatibus, &c. Ad hoc reſpondeo, eſſe ipſius Vteri os, & eius appendices, ligamentáve, quæ dolori, aut voluptati facilè ſubiecta ſint, quæ ſanè in ſectione noſtra nõ læduntur. Huic rei fidem facit, (vt dictum fuit) exiguus aut nullus dolor, quem perſentiunt, non modò

dò mulieres Cæſareæ, dum in parte altiori inciduntur, ſed etiam mulieres eæ, quę ruptura, cauſata à prolapſu Vteri, laborant, parum doloris perſentiunt: imò ſæpius nullum perferunt, quando partes prolapſæ, & quidem duriter, tractantur: dum videlicet Vterum reponere ſtudemus, quò loci ſanè ſectio fit Cæſarea, de qua quæſtio eſt.

HISTORIA.

SEntentiam meam magis confirmat hiſtoria cuiuſdam Mulieris, quam ante aliquod tempus vnà cum aliis Medicis & vidi, & ægrotam tractaui, quæ poſt mortem in præſentia teſtium fide dignorum aperta fuit: in cuius Vteri carnoſa ſubſtantia, (non in cauitate, neq; ſuperficie gibboſitatéve externa) collectionem adeò admirabilem, tam humorũ, quàm carnoſarum excreſcentiarum, membranarum, tendonum, oſſiculorum item inſtar gummatum, lupias aliáque corpora diuerſæ ſubſtantiæ, coloris, odoris, aliarûmque qualitatum habebat, vt pondus omnium eſſet librarum mercatoriarum quadraginta. Et tamen ab annis tribus, & longiore etiam tempore, quo tempo-

ris ſpatio materia eò loci erat contenta; nullum dolorem, qui alicuius eſſet momenti, perſenſerat, licet tantæ ſordes, tantáque moles in Vtero continerentur: tamen toto illo tempore, tam naturales & vitales, quàm animales functiones perfectas & integras habuit.

Verùm poſito & conceſſo eo, quod propter huius partis membranoſæ læſionem Spaſmus fieri deberet, (qui raro, niſi à punctura cauſatur, & tamē ſectione partis punctione læſæ curatur) attamen cûm partem ſecamus id impediri, imò ipſum Spaſmum curare deberet. Pręterea etiam licet alterutrum Symptoma, Conuulſio ſcilicet aut Syncope, propter ſectionem hanc accideret, aut propter aliam quampiam cauſam, (quæ etiam in partu naturali ſæpius contingere ſolent, vbi tamen ſectio nulla fit) attamen occurri poſſet iiſdem remediis, quibus auxilio eſſe ſolemus iis, quæ naturaliter enituntur: vtpote in Syncope, diuerſis corroborantibus: in conuulſionibus verò fotubus conuenientibus. Quorum remediorum materia, forma, & adminiſtratio alibi proponi debet.

SECTIO

SECTIO VI.

Fœcunditatem, poſt ſectionem Cæſaream remanere, probatur.

CAPVT I.

ETSI multæ ex propſitis hiſtoriis mulierum, quarum Vterus diuerſimodè læſus erat, tam ſectione Cæſarea, quàm longè grauiori modo, ſatis teſtatum faciant (cùm poſtmodum Vterò geſtarint) fœcunditatem poſt huiuſmodi operationes Chirurgicas integrè reſeruari. Video tamē nihilominus fore aliquos, qui eo non ſint futuri contenti, qui id fieri non poſſe duabus rationibus non leuibus probaturi ſunt. Vna eſt, Vteri intemperies, quam ex prædicto largo ſanguinis profluuio prouenire præſupponent. Verùm huic rationi iam reſpōſum, dum oſtendimus, quòd licet hæmorrhagia foret magna, quæ tamen non eſt, eiuſmodi tamen ſanguinē inutilem eſſe, & per conſequens ipſius præſentiam naturæ optimè diſpoſitæ moleſtam, vti vice verſa ipſius profuſio valdè vtilis eſt. Quoad alteram rationem, ſolutionem continui,

iam oſtenſum eam paruam eſſe, poſt Vteri contractionem, dum infans inde extractus eſt.

Cicatricem, quæ poſt vulnus vteri inciſi coalitum remanet, fæcunditatem non impedire.

CAP. II.

VErùm cõtra ſolutionem datam obiici poteſt: quòd ſi pars inciſa adeò, vti diximus, ſe coarctauerit, tum & cicatricem paruam habebit, & eam valdè craſſam, duram, & difficulter cedentem, ob multiplices fibras, quæ obſcurè hinc inde intertexuntur: quæ omnes huiuſmodi cicatrice firmiter colligantur. Quare vterus, inquiunt illi, eò loci ſatis dilatari non poterit, ad commodè fœtum in latum collocandum, & æqualiter continendum: & ſic cicatrix hæc, vt ipſis videtur, aut conceptionem, aut geſtationẽ, aut fœtus auctionem, aut robur Vteri, quò minus valeat in partu fœtum expellere, qui tũ ex omnibus partibus æqualiter dilatari debet, impedire poterit. Sed etiã quod peius eſt, poterit cicatrix hæc (inquiunt) in perpetuũ cauſare malum illud

illud quod Hippoc.2.de Mor.mul. Con tortionem matricalem vocat,quę neceſſariò ſterilitatem cauſat. Verùm quò ad primum,reſponderi poteſt,ſi conſolidatio ex prima intentione facta ſit (de quo problematicè alibi fuit diſputatum)nulla aderit cicatrix,quę partē illam læſam, magis quàm alteram poſſit breuiorem reddere. At ſi ſit ex intentione ſecunda, & adſit cicatrix, vterus ſufficienter adhuc ſe dilatabit, ad bene continendum infantem,eò quòd reliquum vteri facilè ſe dilatabit. Quòd ſi quis inſtet, etſi hoc detur,tamen cùm vterus magis in vnum quàm alterum latus detrahatur, propter cicatricis duritiem futurum vt & fœtus vnà in id latus adducatur, & hoc pacto deformis reddetur. Verùm nego ego,ꝙ propterea malum aliquod matri contingat, neq; etiam infanti aliqua deformitas: quippe quod ex ſuprà dictis infantibus, qui poſt talem ſectionē concepti, & nati fuêre,nullus fuerit,neque gibboſus,nec claudus,nec mācus,aut alio modo deformis. Ruptura enim,quæ in mulieribus ſectis(bono omine)remanet,cō ducit infanti vt melius locetur,ſeque dilatet,& extendat,neque vllo modo qua-

ſi coactus detinetur, vt in omnibus ob-
ſeruatum fuit: nec etiam aliqua ex ma-
tribus mali aliquid perpeſſa eſt. Addo e-
tiam, fœtum figurã & conformationem
ſuam nõ ab Vtero accipere, tanquam ex
proplaſtice, quidquid ab aliis in contra-
rium hac de re diſputatum fuerit, ſed ſo-
lùm ipſi fœtui eſt conuenientis domici-
lij, hypocauſti & penarij inſtar, nõ ſecus
quàm terra grano frumenti, aliisq; ſemi-
nibus: ſylueſtris aliáue arbor, ipſi taleæ,
quæ inſeritur: calor item fotrix ouo ad
generationem membrorum ex ipſius al-
bumine. Virtus enim fœtum in vtero in-
formans, ſemini tam virili quàm mulie-
bri incluſa, tacitè inſita & abſcõdita eſt,
(quemadmodum longè exactius alio in
loco à nobis fuit diſputatum) quamuis
etiam vterus ratione aliquarum qualita
tum multũ adiuuet, ſi modò vera eſt Hip
pocratis ſentẽtia, qua ſtatuitur mares vt
plurimum in dextra, fœminas verò in ſi-
niſtra vteri parte fieri. Quare ergo non
poſſet commodè vnum continere, cùm
duo etiam locũ habere poſsint? vel cur
nõ duos, cùm ſæpius tres contineat? præ-
ſertim cùm aliquando abſque gemellis
vnà cum fœtu Mola, aut aliud onus gra
uius

uius quâm ſit fœtus cum omnibus ſuis inuolucris, contineatur: nec tamen animaduertatur, ꝙ aut noxam infanti intulerit, aut ꝙ valdè moleſtum matri fuerit. Quò ad vltimum argumentum, quod ex autoritate Hippocr. eſt deſumptũ, quod erat de Contortione vteri, quæ vt plurimum ob attritionem, in difficili partu factam, aut ex caſu, aut ex imbecillitate naturali, vel accidentaria, & reſolutione alterius lateris, aut ex conuulſione, ratione plenitudinis alterius partis orta accidit: clarum eſt quòd cum hoc nihil commune habeat: propter cicatricem enim hac in parte nihil debilitatus eſt, neque relaxatus (ſed contrà potius corroborari deberet) neq; in alteram partem conuulſus (vti iam dictum) eſt: quare argumentum ipſorum nihil concludit.

Alter probandi modus, quo fœcunditatem cicatrice non impediri oſtenditur: argumento ducto à forti ad debile, quod conſiſtit in aſſertione noui Paradoxi, quod tamen verum eſſe, & experientia & rationibus Medicis comprobatum.

CAP. III.

CVM argumenta hæc, quæ allata fuẽre, ab experientia & rationibus ſint petita, ſatisfacere quidẽ deberẽt: verùm vnum adhuc confirmationis gratia addam: cùm Peſſarium, ſatis quidẽ magnũ, latum & craſſum, Vtero inſeri poſſit, & in fundo ipſius vteri prius prolapſi, ſed dein repoſiti, retentum (quo vterum in corpore contineat) nec conceptum, nec geſtationem, nec etiam partum (quod & hiſtoriis & rationibus me probaturum ſpero) impediat: certè nec etiam cicatrix horum quicquam cauſare debet. Quod vt æquo animo ſuſcipias, amice Lector, rogo, néue hoc primo ſtatim intuitu abſurdum tibi videatur, tanquã omnium opinionibus contrarium, & præſertim vt præcipuis autoribus, tam veteribus, quàm neotericis contradicẽs, cum quorum diſcipulorum ne minimo quidem me conferre volo, vt ſententiæ meæ applaudam, niſi quatenus & experientiis, & auxilio rationum veritate inexpugnabili roboratur. Quibus confidens, poſtquam diu reſtitiſſem, hæc proponere auſus ſum, tam ad præcedentium confirmationem, quàm ratione ea, quod vero Medico

dico curæ eſſe debet, vt bona fide in communem hominum vtilitatẽ conferat, id quod nouum, & vero conſentaneum in praxi obſeruauit, in remediorum adminiſtratione, quæ illi ſolenni iuramento in bonum publicum fuêre communicata. Hac enim ratione factum, vt nimirum ex additionibus talibus, artes ad eam perfectionem, quam habẽt, peruenerint. Primò ergo diligenter ex ſuprà citatis hiſtoriis, rationibus & autoritatibus notare oportet, vterum modò magis, modò minus prolabi, tam propter cauſas externas & violentas, quàm internas, & id vel ratione humorum, aut ſine humoribus: quæ vteri ligamẽta labefactant, & reſoluunt, aut ipſius orificium & ceruicem dilatant. Hoc enim non ſolùm ex ſolo aliquo tumore, aut ipſius ſolidi corporis plenitudine, quòd potius vterum in corpore retineret, quàm quòd propelleret, accidere ſolet. Quod inde manifeſtum fit, cùm minus prolabatur & relaxetur, menſtruis inſtantibus (quo tamen tempore ſucculentus, plenus, & grauis eſt) aut tempore geſtationis, quàm fiat poſt fluxum menſtruorum, aut poſt puerperium: propterea quòd menſtruum, ante-

quàm profluat, tumidum reddit, aut infans, quia antequam in lucem edatur, vterum implet: hæc, ne procidat per orificium proprium & ceruicem tum nimis anguſtam, quàm vt vterus adeò dilatatus prolabi poſſit, impediunt, ita vt tum temporis mulier quaſi curata videatur. Verùm cùm non diu in corpore vterus per ſe remaneat, Medicus arte auxilium fert, vt Hippoc. lib de Morb. mul. docet. Sed & experientia noua oſtendit, prę cæteris remediis, cõferre certi alicuius Peſſarij inſertionem, quod ſortè caſu inuentum, aut potius (meo quidem iudicio) ab induſtrio Medico, qui id quod natura tempore geſtationis facit, aut inſtantibus menſtruis imitaturus erat: & hoc quo impediatur, ne hæc domus, vterus nimirum (vt ſiç loquar) per proprium oſtium egrediatur. Peſſarium verò hoc, non ſimile eſt iis, quę ſolùm in ceruicem vteri inſeruntur, propter varios & diuerſos vteri morbos, quos aliquibus peculiari nomine Lemniſcos vocare placuit: ſed & commodum & idoneum eſt, ad indendum & retinẽdum in propria ipſius vteri concauitate. Peſſi, aut peſſarij, aut Emmoti nomen, aliundè mutuãtes, ipſi

tribui-

tribuimus (aliis nominibus deficientibus) cùm de eo in ſpecie ab antiquis nil fuerit traditũ. Qui voluerit, Syphonem (Gallis *ſoupompe* dictum) nominare poterit, ad ſimilitudinẽ inſtrumentorum hydraulicorum, quæ à Gallis *pompes* nominantur, cũ quibus in vſu ſimilitudinem aliquam habẽt. Illa enim vterum in corpore retinẽt, quemadmodum hic ipſam aquam in hydraulo.

De Peſſarij huius inuentione, & diuerſitate.

CAP. IV.

QVod à veteribus de hoc peſſario nihil vnquam perfectê traditum fuerit, mirum nõ eſt, cùm infinita ſint leuia & commoda auxilia, quæ à mulieribus experiẽtia quotidiana inueniuntur: quę nõ minus ingenioſæ ſunt in morborum propriorum auxiliis adinueniendis, quàm natura verecundãtur viris morbos ſuos exponere, qui inter ipſas ſecreti habentur, ita vt plerique ex ipſarum Medicis ignorent: credo ego, apud ipſas hoc Peſſarium diu loco ſecreti habitum fuiſſe. Verùm hoc tempore Chirurgorum aliqui hac de rę, ſed diuerſimodê libros cõ-

ſcribunt, & lectiones habent: nimirum quoad materiam, ex qua hæc Peſſaria facta ſunt, quoad figuram, & quoad vſum. Aliqui enim ex ſola cera, alij ex argento, aut auro excauato, alij ex ſubere cera tecto conficiunt. Præterea aliqui figura rotunda, alij ouali, alij triangulari, aut quadrangulari, inæqualibus tamen lateribus, aut in angulos obtuſos formãt: alij forma cordis depreſſi, alij ex rotunditate oblonga & obtuſa figurant: alij denique rotundos in latitudinem, quæ in medio aliquando, aliquando verò nõ perforata ſint, parant. Sic etiam multi indentes, funiculum ad alterum extremum alligant, quò commodius quando voluerint extrahere, poſſint: alij abſque funiculo indunt, ita tamen vt ſine magna moleſtia, quando viſum fuerit, extrahere poſſint, non ſecus quâm ſi funiculus alligatus eſſet. Sunt verò alij, qui nunquam eximunt, quale eſt hoc peſſarium, de quo ſermo eſt, quod quando in interiori vteri capacitate eſt, tamen nihilominus mulieres viris cõcumbere poſſunt, etiam maritis, ſi modò ipſæ velint, ignorantibus: ſiquidem non ſolùm locus laxus & amplus eſt, in quo continetur,

tur, ſed etiam figura æqualis & polita eſt. Nec impedit etiam quò minus mulier concipiat, eundem conceptum retineat, vtero gerat, & pariat. Quod ſanè admirādum auxilium, tutumq́; eſt, quo tanto malo præcipitationis vteri occurri poteſt, ita vt ſæpius malum omnimodè curet, poſtquam aliquo temporis ſpatio in corpore geſtauêre, ita vt eo opus poſtmodum non habeant. Imò etiam ſi mulieres prius propter vteri præcipitationem concipere non potuêre, vt concipiant auxilio eſt. Si enim Epiploon os vteri comprimens, vt 5. Aphor. 46. Hippocrates habet, conceptū impedit, quantò magis tantus vteri prolapſus id impediet, qui in ſeipſum relaxatur, quaſi ſeipſum oppreſſurus, niſi hoc modo in his occurreretur: quemadmodum in aliis fit, corpus emaciando, quod ſæpius diæta conuenienti à nobis præſtatur.

HISTORIAE ALIQVOT CIRCA HOC PROPOSITVM.

Paradoxum, quo oſtenditur etiamſi mulieres Peſſarium tale in Vteri corpore ferant, nihilominus tamen ipſas & concipere, & Vtero ad præfinitum à natura tempus geſtare.

CAP. V.

en Puiſaye. CVM iampridem mihi recitatum foret Puiſſaye mulierem quandam eſſe, quæ geſtando hoc Peſſarium, plures habuerit liberos: & poſtmodum etiam ab Obſtetrice Picarda, Preignon nomine, (quæ à magnatibus propter inſignẽ eius in arte & experientiam & dexteritatem ſummè expetebatur) eadem mihi eſſent narrata, nunquam tamen vt nec & alij, fidẽ adhibere volui. Interim tamen non deſij pluribus in locis ita diligenter hoc perquirere, donec tandem quod volui cognouerim, præſertim cùm nuper etiam huius medicamenti effectum viderim, quod prius mihi non minus viſum incredibile, quâm olim fuit etiam doctiſſi-

doctiſſimis ſub zona torrida habitatio, quæ tamen non ita pridem opera quorundam Nautarum nobis expoſita & patefacta fuit, idque contra celeberrimorum, qui vnquam fuêre, tam Mathematicorum, quàm Coſmographorum ſcripta doctiſſima, quæ indubitanter pro veris habebantur. Quare vt etiã peſſarium hoc cognoſcerem, elapſis diebus Vernolij prope Senlicetum & in vicinia anno 1579. omnibus modis laboraui, ita vt & viderim & allocutus fuerim, & familiariter etiam cum pluribus mulierculis contulerim, quæ tali peſſario vſæ fuêre, & adhuc vtuntur, quarum pleræque nomen celari volunt: verùm eæ, de quibus in ſequentibus erit ſermo, hoc tanquam omnibus vicinis notum non tegunt. Aliquæ etiam ipſarum ſunt, quarum ne quidem mariti ipſas peſſario vti ſciunt: propterea harum etiam nomen ſubticere oportet. *à Verneul prés Senlis.*

Clementia Heraudie, dicta Finet, Geruaſij du Mont opificis vxor, (quæ iam olim Giſortio Normandiæ Vernolium cõceſſit) Ioannis Herauldie Finet dicti, olim Giſortij Tonſoris filia, cũ valdè iuuenca nupta fuiſſet, ante decimũtertium *de Giſors en Normandie.*

ætatis annum prolem habuit, quæ res fortè in cauſa fuit, cur vteri procidentia laborârit. Ex Galeni enim ſententia, libro de Natural. facult. ſæpius ob fortem conatum in partu vterus prolabitur. Quare cùm ab ipſa vterus, etſi rurſus corpori inderetur, contineri non poſſet, pater ipſius, qui Chirurgus erat, peſſarium tale illi præparauit, qualia ipſa nunc parat, & aliis mulieribus, quæ eo opus habent, exhibet: cuius nomine ſæpius tam à vicinis, quàm ab iis, quæ in locis remotis habitant, conſulitur. Hæc dum peſſarium tale ferret, tertiò concepit, vtero geſtauit, & peperit: quamprimum enim eſſet enixa, rurſus vtero indebat, eo ſolùm abſterſo, & butyro oblinito, nec alio nouo vtebatur. Ita vt iam ab annis quadraginta & vltra, vno eodêmque peſſario ſolùm vſa ſit, abſq; vlla ipſius peſſarij corruptione, aut ipſius ſuberis putrefactione. Dein etiam eius loci, vicinæque Obſtetrices (præſertim verò la Mineuſe nomine) conſtanter mihi affirmârunt, ipſas iampridem plurimis mulieribus in partu adfuiſſe, quibus prædicta Clementia, peſſaria dederat: inter cæteras autem mihi nominabant mulierem la Nurette dictam,

ctam, quæ filium ante annos nouem erat enixa, qui mihi oſtenſus fuit: cui, cùm ante excluſum fœtum, peſſarium procidiſſet, ipſa quarto à partu die, cùm vterus rurſus prolapſus foret, denuò indidit, quod poſtmodū ſemper ad mortem vſque abſque moleſtia, in vtero reſeruauit. Præterea tale etiam peſſarium ab eadem Vernolij Geneuefæ Salantin nomine, adhibitum fuit, cui in primo matrimonio ob difficilem partū vterus prociderat. Quod cùm per annos quatuor geſtaſſet, interim licet grauida facta, peſſarium tamen hoc toto geſtationis tempore etiam tulit, quod tribus ante partum ſeptimanis ſponte prolapſum (qđ ſanè propter eam quæ ſequitur de recluſione oris vteri in grauidis diſputationem, notatu digniſsimum eſt) ita tamen vt idcircò ante præfinitum à natura tempus, enixa non fuerit. Infans trium nunc annorum eſt, nec hactenus ipſius mater peſſario opus habuit, cùm ab vteri prolapſu rectè fuerit curata: ita vt ab eo tempore rurſus filios gemellos adhuc viuentes pepererit, quod ſanè multis de cauſis (quas breuitatis habita ratione omitto) memorabile eſt.

Confirmatio prædictorum, qua rationibus aliquot, contraria ſoluentibus argumenta, abſoluitur.

CAP. VI.

CVm ſcripſerim peſſarium hoc in interiorem vteri cauitatē inſerendum eſſe, doctorum aliqui ſunt, qui contrarium ſentiunt, ſentientes peſſarium in collum vteri ſolùm inſeri, nec poſſe vlterius quàm ad os vteri immitti. Verùm ipſorum obiectionibus (quæ potius ab autoritatibus, vel præiudicio aliquo, q̃ ex rationibus ſolidis dependent) reſpondendum, quibus ſolutis clarè oſtendemus, non ſolùm poſſibile, ſed etiam neceſſarium eſſe, vt ad peſſarium hoc indendum os vteri recludatur: quod duabus rationibus abſoluere poſſemus. Primò quidem Problemate, iampridem à quibuſdam ſtudioſis doctiſſimis, primū quidem in fine cuiuſdā Anatomes, dein etiam Monſpeſſuli in diſputatione, vt vocāt Quodlibetaria, propoſito. Quod quidem tametſi rationibus haud euerti poſſit (remoto omni præiudicio) ne tamen aliquorum lectorum aures delicatas

tas offendamus, in aliam diſputationem problema hoc reiiciam, quod in Scholis, potiſſimùm verò Anatomicis, commodius exponi poterit, ſubiecti & terminorum quibus vti oportet ratione habita. Quare ad alteram rationem, quæ magis ſeria eſt, deſcendam, quæ talis eſt:

Si totus vterus in modum ſacci inuerſus, (vt contra Græcos ex Arabibus probauimus) ex interiore corporis parte, extrorſum prolabi poteſt, imò ſæpius vltra medium femorum, & mole duos pugnos excedente, tum oportet neceſſariò, vt hoc magnum, craſſum & oblongum vteri corpus, per ipſius os tranſierit, & rurſus etiam abſque magna difficultate pertranſeat, quando is in naturalem locum reponitur, & id antequã peſſarium, de quo agimus, indatur; quod tamen quàm ſit ipſius vteri corpus, longè minus eſt. Quare ergo non ſubitò & tum etiã quando recenter os vteri dilatatum eſt, facilè peſſarium hoc inderetur? quod cùm ſemel inditum eſt, in vtero ita ſe diſponit, vt nec ipſum, nec etiam vterus excidat, ſi modò peſſarium vt conuenit ſit paratũ.

Quare amplius non miror, ſi mulieres iis peſſariis vtentes, quæ multi Chirur-

gi rem non intelligentes,ſuo more parata & effigiata adhibent, & in collum vteri,nõ autem in capacitatem indunt, parum, aut nihil omninò fructus perſentiant: ſed econtrà ſæpius plus q̃ prius moleſtiæ perferũt, tam quoad dolorem, quàm impedimenta in actionibus muniiſque domeſticis. Adde etiam, quòd potius vteri prolapſum cauſant, quàm quòd retineant, cùm vteri collum, per quod delabi debet, dilatatum retineant.

Corollario alia inſtantia, quæ contra oris vteri in mulieribus grauidis apertionem adferri poteſt, ſoluitur.

CAP. VII.

CVM hanc diſputationem de apertione oris vteri, vſque ad mulieres grauidas perduxerimus,(quod ſanè hodierna die paradoxum eſt, vt ſunt & alia plura) paucis pro eius probatione, rationem eam quę ſequitur,ſubiungemus. Quæ ſanè ratio ſententiæ Hippocrateæ correſpondet,licet Aphoriſmo 51. lib.5. nobis contrarius eſſe videatur: quo in Aphoriſmo perſpicuis verbis exponit:

Os

Os vteri in iis, quæ vterũ ferunt, comprimi. quod ſanè nõ de adeò exquiſita & perfecta occluſione intelligi debet, quemadmodũ Galenus intellexiſſe videtur, qui inquit: à conceptu vſque ad tempus ipſius partus, ita occluſum eſſe os vteri, vt ne quidem apex alicuius acus indi poſsit. Quę ſanè opinio introducta & per manus tradita fuit: ſiquidem primo intuitu videtur, quòd ſi ſecus ſe haberet, futurum vt ſemen ſtatim elaberetur: quod tamen etiam abſque hac perfecta occluſione ab vtero expetitur, recipitur, agglutinatur, & retinetur, niſi ob violentam concuſſionem effluat, vti ei ancillæ, de qua Hippocrates, accidit. Vocabulum hoc Græcum σύλληψις, aut Latinũ conceptio, cauſa fortè fuit huius opinionis, quaſi ſignificans vterum neceſſariò vndiquaque ſperma complecti debere. Verùm Galenus in Commen. aphor. 1. lib. 6. in voce Lienteriæ, ſatis oſtendit, ſæpius rem non talem eſſe, qualem vocabulum vſu receptum denotare videtur. Sed præter inſtantiam, circa hoc Peſſarium ab αὐτοψία deſumptam: contrarium tamen huic ſententiæ multis naturæ effectibus oſtendi poteſt, cui ex artis decreto lex nulla ſta-

tui poteſt: inter quæ ſunt; primò quidẽ Superfœtationes, de quibus adeò multa ſcripta fuêre, ſiue ſint naturales, quando nimirum fœtus vnus poſt alterũ concipitur, vti probabimus: ſiue non naturales, ſub quibus omnis generis moles informes, molas item & irritos inutiléſq; conceptus colloco: ex quibus ſuperfœtationibus nulla vnquam fieret, ſi os vteri non recluderetur, vti multi ſentiunt. Verùm quidem eſt receptam opinionem eſſe, rudiores molas ex ſolo ſpermate muliebri oriri. Hoc ſi verum eſſet, tum argumentum noſtrum hîc locum non haberet. Hæc enim ouis ſubuentaneis, ouis nimirum gallinarum ſine gallo degentium aſſimilatur, quæ oua licet ſint ſterilia, nihilominus tamẽ forma, figura & ſapore, cum aliis conueniunt. Sed eiuſmodi irriti & inutiles conceptus, cum vero Embryone fœtûve nihil ſimilitudinis habent. Verùm cùm talia raró aliis quàm mulieribus maritatis, aut viro cõcumbentibus, grauidis, aut nõ grauidis accidant, idcircò multi ſunt, qui contrarium ſentiunt, ſtatuentes ſemen virile imperfectum, & facultate formãdi fœtum priuatum cum ſemine muliebri concurrere.

rere. Cuius cauſa ab vtero attrahitur, qui eum retinet, & ſanguine menſtruo alit, quod non faceret, ſi muliebre ſolùm ſemen adeſſet, abſque virili, quod tamen vterus appetit. Qui huius opinionis ſunt, parum certè aliquarum puellarum aut monialium, aut viduarum honorem curant, quibus neſcio quomodo talia accidere ſolent: quare ipſorum ſententiæ eſſe nolo, & propter ipſas à propoſito (in præſens) deſiſtam. Quoad naturales ſuperfœtationes, hoc verum eſſe, quòd duo infantes, dierum aliquot interiecto numero, vnus poſt alterum conceptus ſit, ſufficienter oſtendunt, quod iam pridem Pithuueris ſemel obſeruaui, in muliere quadam, quæ tribus ſeptimanis poſt priorẽ partum (è cuius puerperio iam erat egreſſa) ſecundum infantem enixa eſt. Hanc rem, hiſtoria Dominæ de Malorthye, quæ omnibus nota eſt, comprobat, quæ ita ſe habet.

SVPERFOETATIONIS hiſtoria.

DOmina Maria è Nouo caſtro, cûm ex Barone Cremallienſi nouẽ libe- *de Neuchaſtel.* *de Cremaille*

ros ſuſcepiſſet, ſecundo contracto matrimonio cum D. de Malorthye, ex quo grauida reddita, tres filios vnà vtero geſtauit: hinc factum (vt cùm paruæ ſit ſtaturæ, ſed tamen fertilis) vt adeò fuerit grauata, quòd circiter quintum menſem ex filiis vnum tantùm ſit enixa. Quare cùm exiſtimaret D. Theobaldus (vt & ipſa) celebris Medicus ad Caſtrum Theodorici in Campania, alios duos filios, nihil aliud quàm lochia retenta eſſe, aut molas, irritóſve conceptus, ipſi poſt octauũ ab abortu diem, forte medicamentum, ad hæc expurganda aptum exhibuit, qđ ſanè abortum ſecundum duorum aliorum filiorum cauſauit: qui adeò integri & viuaces fuêre, vt ipſemet Medicus, quem conſilij ſui pœnitebat, teſtaretur, niſi medicamentum purgans vim ipſis intuliſſet, licet prius abortũ fuiſſet paſſa, quod tamen abſque dubio ad rectam perueniſſent maturitatem. Ab illo tempore ſępius grauida facta, & ferè ſemper gemellos tulit, modò puellos, modò puellas. Verùm dum ſemel vtero geſtaret, à cuiuſdam canis vehementi impulſu adeò læſa fuit, vt ſtatim malè habens non dubitarit quin apud eã fœtus eſſet mor-

à Chaſteau-tierry.

tuus

tuus: quare quindecim dierum ſpatio pòſt, duos infantes peperit, quorum alter mortuus erat: quem diu antè mortuum fuiſſe manifeſtè erat colligere: alter verò viuebat, ſed adeò debilis, propter malum à fratre gemello communicatum, ita vt triduo integro ſugere non potuerit: diligenti tamen cura factum, vt indies melius ſe haberet, qui nunc annorum eſt octodecim, & Regis Galliarũ aſſecla. Quas Hiſtorias, ex epiſtola quadam, quam habeo, à D. de Malorthye, ad Dominã Bellouocam Nangienſem ſcripta deſumpſi, in qua omnia in ſpecie deducit, quámque manu propria ſubſignauit, poſtquam à D. Seureo docto & exercitato Medico Melodunenſi diu precibus ſollicitatus fuiſſet: eum enim rogaram, vt hoc officij amico, idq; in bonum publicum, præſtaret. Infantium hoc modo naſcentium, poſtremum natu Romani, vt monet Plinius, Vopiſcum cognominem fecerunt: quam vocem ex Græco ortã interpretor, quaſi υἱὸς ὄπισω γινόμενος, infans poſt natus.

de Beauuais de Nangi.

à Melun.

Propoſito noſtro conueniunt ſuperfœtationes, nõ ſolùm ſi infans vnus poſt alterum naſcatur, ſed etiam ſi ſimul con-

cepti, diuerſo tamen tempore lucem hãc aſpiciant, vt ex Aphoriſ. 37. & 38. lib. 5. Aphoriſmorum Hippocratis colligere eſt, in quorum primo inquit: *Si mulieri vterum gerenti mammæ repentè graciles fiant, abortit.* In altero verò: *Mulieri geminos gerenti, ſi altera mamma fiat gracilis, alterum abortit: & ſi quidem dextra mamma gracilis fiat, marem: ſi verò ſiniſtra, fœminam.* Hinc manifeſtum euadit, quòd licet alter fœtus matrem in grauiditate conſeruet, vt non abortiat, nihilominus tamen alterum abortu reiici: & ſic conſequenter ex ipſiuſmet Hippocratis ſentẽtia liquet, os vteri etiam in grauidis, imò ſummè recludi, quo fœtum mortuum tanquam rem, quę ſibi ponderi & moleſtię eſt, reiiciat: ita tamẽ vt viuus adhuc fœtus, qui non in lucem prodit, ſed reſeruatur, nil moleſtiæ perferat.

Dein, plures grauidæ ſunt, quæ tam abſque propria, quàm ipſius fœtus moleſtia, copioſo fluore vterino phlegmatico, menſtruiſque albis laborant: quæ omnia aliundè quàm ex cauitate vteri profluere nequeunt, quidquid in diuerſum ab aliis dicatur. Etſi enim concedendum foret, quod tamen minimè neceſ-

ſum,

ſum, ſanguinem menſtruum in grauidis ex venis cruralibus profluere, & ex iis venis, quæ collo vteri ſunt inſertæ, quæ ſolùm ſanguinem continent: dici tamen non poteſt eiuſmodi humores & excrementa, quæ nullo modo ſanguinea, ſed cruda, viſcoſa, craſſa, interdum putrida, pallida, viridia, ſed ſæpius decolora ſunt, in tanta copia, aliunde quàm ex quadam ampla concauitate, vbi humores hi collecti fuêre, promanare: non autem ex quopiam loco, qui perpetuo fluxui obnoxius ſit, vt eſt collum vteri, quod in recipiendis, & ſtatim reiiciendis excrementis vteri pari munere fungitur cum naribus, quæ craſſum, aut copioſum mucũ ſtatim euacuant, qui primò collectus, & longo tempore in ſuperioribus concauitatibus, ſupra oſſa Ethmoidea infarctus fuit. Neceſſariò enim oportet, vt eiuſmodi vteri excrementa, ſi talia ſint, qualia ex vteri collo promanare conſpiciuntur, primo fuerint recepta aut genita, diuq; in quadam earũ partium concauitate retenta, quæ alia eſſe non poteſt, quàm ipſius vteri capacitas, ex qua cùm hæc excrementa promanant, tam in iis quæ grauidæ ſunt, quàm quæ non ſunt, ſi modò

excerni debeant, vt ipſius os recludatur oportet.

Verùm licet eiuſmodi excremẽta, aut fluores vterini vnius aut alterius ſuperfœtationis, conceptionem præceſſerint, aut eam ſint ſecuti, nihilominus tamen hoc ad ſentẽtiæ noſtræ confirmationem facit. Si enim præceſſerint, æquè admiratione dignum, quomodo poſtmodum concipere potuerit, quàm mirum videtur fieri poſſe conceptum ſupra cicatricem aut peſſarium, ex ſubere cera obducto, & bene compoſito: quod tamen fieri poſſe, ſtatuimus. Contrà verò huiuſmodi molæ, aut fluores menſtruorum alborum, quemadmodum etiam ſuperfœtationes, ſi poſt conceptum ſuperuenêre, tum os vteri grauidę recludi oportet, quo fluxui eiuſmodi humorum exitus detur, quemadmodum etiã ad receptionẽ noui ſpermatis, alio iã prius recepto.

Tum, hoc inde etiam apparet, ſi plurimorum ſententiam magis veriſimilem ſectemur, quæ eſt de emiſſione ſpermatis grauidarum viris concumbentium, in quibus non ſecus quàm prius, ſperma è vaſis in vterum excludetur, vterique collum lubricum reddit, quod ſine oris v-

teri

teri recluſione fieri nequit.

Quartò, notandum, grauidarum aliquas, præſertim valdè ſanguineas, vt quotidie obſeruare licet, & qua de re etiam plures ſcripſêre, ordinariè menſtruas ſuas purgationes, & eas copioſas, habere: abſque tamen fœtus nocumento, vt qui plus alimenti, quàm indigeat, habeat: ratione etiam cuius ſæpius ſanguinem venæ ſectione ipſis detrahimus, ad grauiora ſymptomata, non ſolùm ipſius plethoræ, ſed etiam cacochymiæ, quæ breui ſubſequitur, euitanda. Hippocratis tamen tempore periculoſum hoc erat, quia eius ætate copioſior ſanguis, quàm noſtro tempore fiat, mittebatur. Hanc ob cauſam 5. Aphor. 30. vt à venæ ſectione abſtineatur, monet. Veruntamē ſanguis hic menſtruus grauidarū, etiam ex ipſius vteri capacitate promanat (vti alibi à nobis fuit oſtenſum) & quidem ex aliquorum acetabulorum reſeratione, quibus fœtus per ſecundinam non alligatur: ſi enim ex his venis efflueret, abortus ſequeretur, quod tamē non fit: ſanguis autem hic profluens, non magis fœtui ſuis membranis inuoluto moleſtiam infert, quàm ſuprà dicta excremēta alba,

aut putrida faciant. Attamen tum fortè (non tamen neceſſariò) natura immediatè per venas aliquas ipſius colli vteri, & etiam aliquãdo per nares & per hæmorrhoides ſe exonerat: quæ tamen loca minus quàm ſit ipſius vteri collum ſunt accommoda, imò etiam quod ſæpè obſeruaui, vomitu ſanguineo, qui tempore menſtruis præfinito fiebat, quæ res in talibus naturæ reuulſionibus admiranda, non tamen arte medica imitanda.

Quinto, rationis loco, Analogia vtemur & ſimilitudine inter vterum naturaliter in corpore retentum, & huius mali curationẽ, auxiliumq; artificiale, qđ mouemus. Mulier enim quæ ſolùm poſt menſtruorum fluxum, & cum vtero non geſtaret, vteri procidentia diuexabatur, ſe curatam, aut ſaltem ſubleuatam perſentit, cum grauida eſt, aut quando tempus menſtruorum inſtat. In primo horum duorum caſuum, infans qui prohibet ne procidat (vt facit etiã peſſarium) non in collo, ſed in concauitate vteri ſedem habet. Quò ad alterum, certum eſt ſanguinem menſtruum, dum vterum intumeſcere facit, (quod & peſſarium eo dilatando facit) ne elabatur, pari pacto

prohi-

prohibere, cum materia, internæ ipſius vteri ſubſtantiæ, non autem collo ipſius ſit imbibita.

Sextò, melius adhuc exinde hoc appa ret, quòd viri propter peſſarium hoc ſatis magnum (quando ſemel vtero inditum eſt, & inde non retractum) non intermittant frequenter cum mulieribus conuerſari, & quidē abſq; noxa aut impulſu, imò vt etiam maritos lateat, ſi modò mulieres ipſos celare velint. Quòd ſi ſolùm in vteri collum peſſarium eſſet inditum, propter ipſius magnitudinem ipſos latere non poſſet. Quare neceſſariò ſequitur, vt in concauitate vteri tale peſſarium contineatur.

Peſſarium non impedire, quin aptè ſemen & recipiatur, & vtero rectè adhæreat.

CAP. VIII.

VErùm metuendum non eſt, eiuſmodi peſſarium (ſi modò vti oportet, formatū & compoſitū fuerit) impedire poſſe, quò min9 ſperma viri & mulieris, vti conuenit, recipiatur, agglutinetur, & parietibus internis ipſius vteri adæreat,

quod & alteriũ in Medicina Paradoxum eſſe videtur, ſed tamen cum Hippoc. doctrina conueniens. Si enim tale ſemẽ receptum, vni ſolùm ipſius vteri parti adhæreat, & ab ea alimentum ſumat, ſatis eſt, modò pro ipſius conſeruatione & nutritione, ſufficiẽtia acetabula adſint, nec magis omnibus opus habet, quã infans duabus mamillis, ſi vna ſufficienter alimenta (vt ſæpè accidit) miniſtret. Quare peſſarium hoc ex ſubere paratum, nõ impediet, cùm ſit mediocre, leue & politum, & ſic per conſequens Embryonem nec comprimere, nec detrudere, nec lædere poteſt, quod in brutis polytocis, præſertim catellis vtero contentis, obſeruare licet: quorum ſingulorum ſecundinæ ſeparatim adhærent, à ſe inuicem ſatis diſtinctæ. Ratio hæc punctum meretur, non ſolùm propter huius dubij explicationem, ſed propter nouam, veram & neceſſariam ipſius Aphoriſmi 59. lib. 5. interpretationem, quo in Aphoriſmo Hippocrates oſtendit, mares dextra, fœmellas verò ſiniſtra vteri parte contineri, quod de adhæſione intelligi debet: quod & ipſæ mulieres perſentiunt, idq; vel ex pondere aliquo, vel ex motu Embryonis,

bryonis, in vno magis quàm altero latere, & hoc vſitatum & certius ipſarum ſecretum eſt, de ſexu infantis prædicendi. Eadem hæc interpretatio, plures obiectiones, quæ contra Hippocratem fieri poſſent, ſoluit, præcipuè autem explicat Aphoriſmum 38. lib. 5. in quo agit, vt antè oſtenſum, de Gemellis: quorum ſi alter ex vno latere abortu excludatur, alter tamen ad præfinitum à natura tempus geſtetur, neceſſariò ſequi vt non vnà iiſdem acetabulis adhæreant: ſecus enim ſi eſſet, vnà excluderentur, ſed quilibet p propria acetabula ſecundinę adhæret.

Solutio aliarum obiectionum, & probatio, huius peſſarij vſum, nouum non eſſe: licet aſſertio hæc, qua ſtatuitur mulierem peſſarium geſtando nihilominus concipere poſſe, obſeruatio noua ſit.

CAP. IX.

HÆC ſunt, amice Lector, quæ vera eſſe adinueni, & huic tractatui inſerere volui, vt rem propoſitæ materiæ non diſſimilem, tam quoad ſubiecti materiam, quàm quò ad rei nouę & parado-

xi affirmationem : quod tamen neceſſa-riò verum eſſe debet, aut ſenſus non ſolùm vnius, ſed omnium, fallaces erunt, à quibus tamen principium & modus verum à falſo diſcernendi, depēdet. Addo etiam vtilitatem, quæ inde percipitur, imò & neceſſitatem, ſi rectè & dextrè adhibeatur, idque tam in commodum & leuamen matris, quàm ne ſpes adimatur vtero adhuc gerendi, dum eo etiam peſſario vtuntur, quod ſecus non fieret. Rei veritatem omni inuidia remota tibi patefeci, dum & locorū & perſonarum nomina propoſui, quo iis in locis, & etiam alibi, huius rei veritatem cum iudicio perquirere poſſis, vſque dum tibi ſatis fiat, quemadmodum etiam à me factum eſt, donec temporis tractu in poſterum, huius rei maiorem comprobationem accipias. Obiicies ſat ſcio, hac de re nil vnquam traditum fuiſſe, tam à veteribus, quàm neotericis, qui tamē in aliarum rerum inueſtigatione diligētes fuêre, nec etiam in vſum receptū, nec obſeruatum eſſe, à tot Chirurgis acutiſsimis. Quod ſanè lubens concedo, ne cum contentioſis in diſceptationē veniam, quod etiam de ſectione noſtra Cæſarea intel-

lectum

lectum volo: attamen rem tibi expoſuimus, quam perpendes. Non enim omnia ea, quæ olim facta ſunt, literis fuêre tradita, vt nec ea ſingula quæ rara & ſecreta fuêre ad noſtram cognitionem peruenêre: ſemper enim quædam fuêre remedia, præcipuè inter mulierũ ſecreta propriis morbis conuenientia, quæ quaſi per manus ſibi inuicẽ tradidêre: quemadmodum & olim inter Medicorum ſecreta fiebat (imò ab ipſo Aſclepiade) qui plurima ex ſecretis ſolùm ſuis, quaſi hæreditario iure detegebant, idque ſolenni iuramento dato, ſe ea aliis non expoſituros, quod ex iuramento Hippocrateo coniectare licet. Inter mulieres hoc accidere, multo eſt veriſimilius, præſertim in celandis iis, quæ ad partes genitales ſpectant: ſiquidem & viros ipſos, qui tamen minus ipſis verecundi ſunt, pudet earum partium affectus exponere, ita vt ſolùm familiariſſimis & quidem quàm tardiſſimè hæc exponãt. Quod à Plutarcho in libro de Curioſitate traditũ fuit, dum inquit: Si Herophilus, aut Eraſiſtratus, aut Æſculapius ipſe homines vt dictum exiſtentes, morborũ remedia & ſanitatis inſtrumenta in manibus habẽtes,

vltrò aliorum ædes accederent, inquirentes eſſet ne vir aliquis circa anum, aut mulier aliqua cancro pudendorum laborans, qui ipſorum indigeret opera: illi certè tanquam aliorum ſecretorum indagatores, abigerentur.

Verùm hæc parua & leuia, ſed perutilia, & certa remedia melius & rectius inter plebeios, qui qualicunque experientia contenti ſunt, quàm inter magnates in auguſtioribus locis conſeruantur. Sic enim ſæpius faſtuoſus & arrogans Doctor quiſpiam, ſed parũ exercitatus Medicus (qui Legiſlatoris inſtar, naturæ imperare putat, non autem ipſi vti deberet auxilium fert, iis remediis, quæ à natura quaſi digito & ad oculum ipſi oſtenduntur) aliud nõ facit, quàm vt vel inuidia, vel contemptu motus, quò minus alius quiſpiam minoris nominis melius ipſo ægro ſuccurrat, impediat. Hic error eſt, qui nos cæcos reddit, & ſæpius in præiudicium maiorum nobis occaſionem adimit, quò minus plurima bona remedia cognoſcamus, quæ aliqui volunt nobis expectanda eſſe, ſed fruſtra, ex Rhabarbari exhibitione, & venæ ſectione, quæ ſæpius tam barbara ſunt, quàm ſanguinaria,

naria, niſi ea certo cum moderamine & deliberatione potius fiant, quàm tyrannico imperio, quod rectè docti, boni, modeſti & exercitatiſſimi ſanitatis diſpenſatores facere norunt.

Verùm demus, hactenus hac de re à nemine quicquã ſcriptum fuiſſe, ad hæc noſtra vſque tempora, quibus ingenioſus & induſtrius aliquis ex euentu variorum affectuũ conſuetorum, vel inaſſuetorum, qui mulieribus accidunt hæc inuenerit (vt etiam in ſectione hac Cæſarea vſu venit, licet obiiciatur hoc fortè temeritate quadam factum) attamen pati, bonum aliquod qualecunque ſit interire, ſacrilegium foret, quando tale bonum Deus per eiuſmodi media & tales quos vult miniſtros, nobis patefecit, quocunque etiam tempore id cõtingat. Attamen crederem ego (quoad vteri in loco conuenienti ſolùm retentionẽ, non autem quoad concipiendi facultatem) hoc ab Hippocrate Aphor. 47. lib. 5. intellectum fuiſſe, vbi inquit: *Si Vterus intra coxas ſitus ſuppuratur, neceſſarium eſt emmotum fieri.* Si modò alibi quoque eius rei meminiſſet, eo nimirum in loco vbi ſpeciatim vteri prolapſi curam tradidit: aut

ſi quiſpiam è veteribus ea de re quidpiam ſcripſiſſet: aut denique ſi huius Aphoriſmi interpretatio à Galeno tradita, aliò non pertineret, qui circa vocabulum διαπυήση ſubſiſtit, quod pro διαπηδήσῃ aut διαπέσῃ ab illo tempore fortè poſitũ, quo Aphoriſmi hic ſit ſenſus: *Si Vterus intra coxas ſitus deciderit, aut deſilierit, neceſſariũ eſt emmotum fieri*. His non contrariatur ipſius vocabulum *Emmoti aut Linamenti*, emphaſeos allegatio, cùm ex diuerſis materiis, vnũ idemq; remedium fieri poſſit. At ſiue res ita ſe habeat, ſiue minimè, nolo tamen autoritatem tantorum interpretum, quos habuit, cauillari, quos ego & veneror, & imitari volo, qui ſæpius non metuere modeſtè ea, quæ ab ipſis erant inuenta, in vtilitatem poſterorũ proponere. Quo tacitè nos monuerunt (quod & meum eſt propoſitum) vt idem in gratiam noſtrorum faciamus: præſertim verò quando de veritate quæſtio eſt, quæ cùm Temporis ſit filia, à patre ſuo didicit, non omnia vno eodemque tempore producere. Sed vtcunque res ſe habeat, id tanquã alia bona acceptare debemus, & à manu non ingrata recipere, quando tempore ſuæ maturitatis nobis ſe offert,

prout

prout & per ea media, per quæ Deo (qui autor omnium temporũ eſt, & omnium ſeculorum parens) placuit ea nobis communicare. Cui ſit gloria, honor, cum gratiarum actione in æternum. Amen.

AD CHIRVRGOS

BREVIS EXHORTATIO DE ſectione Cæſarea, quomodo, quáue ratione adminiſtranda ſit: eiuſdem

FRANCISCI ROVSSETI.

CREDO ego promiſſis me ſtetiſſe, dum abundè ſatis teſtatum feci, ſectionem hanc tutò fieri poſſe, ita vt non ſit metuendum obiici poſſe, temerariè hanc ſectionem adhibitam fuiſſe, alterius vita in periculum coniecta, quo alterũ à morte vindicaremus: licet ſecus ambo in ſummo nimis periculo verſarentur, cùm ipſorũ ſalus in anguſto eſſet poſita. Quare hîc ſummam manum imponam, tibi (amice Chirurge) & ſectionis huius adminiſtrationem, & etiam præceptorum

methodicam conſcriptionem commit-tens, vbi data occaſione rē feliciter pere-geris, cùm vtrumque tantò magis tui ſit officij, quantò magis induſtrius es, & ſcientiam maiorem es adeptus: quantam ſcientiam, plures eorum, qui hāc ſectio-nem, vt potuerunt, adminiſtrârunt, non habuêre, quibus tamen feliciter ſucceſ-ſit: quare ei, à quo ſolo omnis felicitas procedit, ſit laus. Sed tamen vt adhuc ti bi gratificer, ſimque auxilio iis, qui non adeò in arte ſunt exercitati, donec (hæc vbi ſæpius exercueris) ipſis meliorē in-ſtructionem proponas, quemadmodum tractatio hæc meretur: quædam vniuer-ſalia quaſi in genere deliberatiuo, nec ta men curioſius proponam, vt facit nimis phantaſticus Pictor, qui dum manum à tabula remouere nō poteſt, exiſtimās ma gis affabrè ſe picturū id quod ſatis com-modè erat delineatum, nil facit aliud, ꝗ totum opus confundere & deuaſtare.

Primò tibi conſiderandum erit, ali-quâne ſit ſpes alio faciliori modo fœ-tum nanciſcendi. Dein, ſitne mulier ro-buſta, & an ſigna lethalia adſint: præci-puê autem an non nimium ab Obſtetri-cibus, aut ob ſummos & violentos in

partu

partu conatus læſa fuerit: aut quorundam Tonſorum carnificina crudeliter di lacerata, quod frequētius ab ipſis, quàm à matronis fieri ſolet. Si enim eam tum mori contingeret, cauſa mortis ſectioni tuæ, non autem ipſorum erratis adſcribe retur. Sic, poſtquam (inuocato tamen prius numine Diuino) aliquis, qui tibi ad id commodus viſus fuerit, iuſſu tuo, mulieri animum addiderit, & vt primò Deo bene confidat, dein etiam de tuo auxilio rectè ſperet, admonuerit: cõueniet te inſtrumenta hæc pauca habere, ad hoc opus peragendum neceſſaria: ita tamen vt hæc inſtrumenta ab ipſa non conſpiciantur. Nouaculam nimirum acutam, nouaculam rotundæ aut globoſæ cuſpidis, acum cuſpide triangulari filo inſtructam: ſpongiam mollem: pannū lineum mollem, veterem, complicatum, conſutum & iam imbutum decocto calido, de quo in ſequēti agetur, vel alio ſimili decocto, quo dein bene expreſſo, melius ꝙ ſpongia vteris, tam ad ſanguinem imbibendum & exſiccandum, quàm ad labia ipſius vulneris fotu adſtringente, & calore ſuaui ac blando fouenda.

Præterea etiā linteamina ſint in prom

ptu, quæ ipſi mulieri ſubſternantur, & circumponantur, quo ſanguis qui promanabit, tegatur, cuius etiã parua quantitas magnam profuſionem oſtentat, & tam mulieri patienti, quàm aſtantibus terrorem incutit. Adſint etiam faſciæ, linamenta, ſplenia, ſtupæ bene pexæ, puluilli, vſitatis medicamentis adſtringentibus, imbuti: quæ omnia in primo poſt ſectionem apparatu, ſeparatim habere oportet, aut eadẽ, ſi tibi ita videatur, coniunges. Poſtmodum vbi te monitore, vrinam, ſi fieri poterit, reddiderit, (quo veſica vacua deorſum concidat, & minus impediat, quamuis ea locum ſectionis non attingat) ſituanda eſt, ſi vires valeãt, ſupra lecti extimam partem in dorſum inuerſa & inflexa, ita vt tibiæ aliquantũ propendeant, ſed firmiter coniunctæ ſeruentur, ipſa verò blandè à familiaribus robuſtis & animoſis ſuſtineatur. Aut ſi vires ſint proſtratæ ſemidecumbens continenda (hic enim ſitus à Syncope præſeruat, quod in ſectione venę eorum, qui lipothymiis obnoxij ſunt obſeruare ſolemus) ita tamẽ vt verſus pedes aliquantum propendeat, tibiæ verò æqualiter ſint extenſæ.

Tum vnum aut alterum quod voles latus eliges, hoc enim in idem recidit, vt ex ſuprà citatis hiſtoriis colligere licuit. Attamen ſi Hepatis aut Splenis aliqua durities adſit, conſultius videtur fore, ſi oppoſitum latus incidatur, idque variis de cauſis, de quibus alibi acturi ſumus.

Si verò Hernia ſit, in latere eo, quod incidere eſt animus, & quod cenſeatur inteſtinum ibi, nimirum inter Peritonæum & Vterum non hærere (difficulter enim ibi eſſe poteſt, quia Vterus in muliere valde grauida prius quàm inteſtinum ſe offert) tum ibi ſectio fieri poterit, eò enim citius quàm in oppoſitum latus Vterus decumbit. Hac ratione fiet, vt poſtmodum ægrota, non ex vtroque latere ſit Hernioſa. Et licet inteſtinum ſe ibi offerret (quod tamen fieri nõ poteſt) nil idcircò mali eſſet, modò in altum nouacula non adigatur, ne ipſum lædatur. Olim enim in curatione Herniæ, magna ſupra rupturam inciſio, abſq; tamen noxa fiebat, vt Celſus & Ægineta teſtãtur.

Hoc facto, optimo atramento locum incidendum notabis, linea oblonga & recta per abdominis longitudinem du-

ċta, cuius exſiccatio expectanda, ne rurſus deleatur, quo recto tramite abdomen ſecetur. Fiet autem ſectio inter vmbilicum & ilia, tribus vel quatuor digitis ab inguine pecten verſus, & id ſecundum recti Muſculi longitudinem, cauendo tamen ne vel caput, vel cauda ipſius Muſculi lædatur. Notandum autem hoc loco, quod ſi ſectio paulò altiori in loco potius, quàm nimis infernè fiat, eam meliorem & tutiorem ratione hæmorrhagiæ fore: minus etiam moleſtam, ſi Hernia remaneat: adhæc minus etiam doloris cauſabit. Sed & eodem atramento, in quatuor aut quinque æqualiter diſtantibus locis, quatuor aut quinque paruas lineas tranſuerſales decuſſatas, ſuper lineam primam per abdominis longitudinem ductam, notare oportebit, & vt exſiccetur, curandum: ſupra quas puncta futuræ futuræ ſibi inuicem rectè reſpondentia locanda, quò recta fiat Gaſtroraphia.

His peractis, ſectio ipſius Cutis, ſupra lineam dextrè adhibenda, ad pinguedinem vſque, ſed cautè, nouaculam adigendo: cuius vulneris longitudo erit, dimidij circiter pedis, plus minúſue, prout mulier

mulier magno paruóve corpore fuerit, poſtea eodem prioris ſectionis tramite, prudenter & quidem ſecundum longitudinem, Muſculi ipſius Epigaſtrij incidendi, & etiam peritonæum. Sed cautè inquam peritonæum ſecandum erit: ſub eo enim ipſius vteri corpus tum prætumidum ſe offert, ipſis inteſtinis, quæ abſcondita ſubiacent, incumbens. Tum imploraro diuino auxilio, vterus incidendus erit, ita tamen vt alta non fiat ſectio, ne fœtus, ſi adhuc fruatur vita, lædatur: ſi enim mortuus ſit, tũ citius omnia peragi poſſunt, cauendo ſolùm ne nimium mater lædatur. Incipienda erit ſectio in ſummo ipſius vteri, & deorſum inter latus & anteriorem partem ducenda, quò iis locis, vbi ſunt Epididymi, vaſa ſpermatica, & Teſticuli muliebres, caueatur.

Quod vt tutius fiat, conſultũ erit, tum ad manus habere nouaculam alteram, dorſo craſſiore, acie acutiſſima: ita tamẽ vt ipſius acuminis principium globulo plumbeo aut buxeo muniatur (ad inſtar cultri eius, quo vtuntur ij, q omaſa præparant, & inteſtina repurgant) ne acumine infans, dum ſe in vtero mouet, alióve pacto, lædatur.

Poſt fœtus & ſecundinæ extractionẽ, linteamine tenui, molli, blando & veteri, octies vel decies breuiuſculè complicato, & ſequenti decocto imbuto (quo loco ſpongia vti licebit) diligenter & blandè is, qui aderit ſanguis, abſtergendus eſt: ita tamẽ vt blando calore foueatur, quò duabus ſatisfaciamus indicationibus, & quidem cõtrariis, idque eodem tempore, habita ratione breuitatis temporis, quo id fieri debet. Decoctio ſit talis:

Fleurs de Roſes tremieres.

d'Eſglantier.

Recipe herbarum Artemiſiæ, Abſinthij, Agrimoniæ, Betonicę, Althææ, Florum Maluæ arboreſcentis (quam Roſam tranſmarinam aliqui vocant) ſi reperiatur, foliorum aut florum Granatorum, Roſarum ſylueſtrium odoratarum, Roſarum rubr. exſiccatarum ana M. j. rad. Ariſtolochiæ longæ & rotundæ, Cyperi, Schœnanthi ana circiter ℥. s. Fiat omnium decoctio vſq; ad tertiæ partis conſumptionem, in vini craſſi rubri & auſteri ℔. vj. (ſunt duæ pintæ Pariſienſes) dein coletur: colaturæ addatur Aquæ fabrorum hemina, id eſt, quartarij duo (eſt dimidia cheopina Pariſienſis) & rurſus vnà bulliant. In hoc decocto temperati

caloris,

calorís,linteamen complicatum,eo modo, vt dictum fuit, intingatur, & exprimatur : hoc eadem opera & ſaniem abſterget,& partem læſam fouebit,ſanguinis fluxum ſiſtet, partẽ defatigatam corroborabit, & lochia, quæ fluere debent, promouebit. Sed hoc loco ſtudioſè dictum illũd,*Feſtina lentè*,obſeruandum.

Hæc vbi ratione Vteri peregeris, & eum blandè in locum conuenientẽ, abſque tamẽ ſutura, repoſueris(Vteri enim in ſeipſum contractio, quàm ſutura melior eſt) tum ſtatim Gaſtroraphia adhibenda (id autem feſtinanter fieri non debet) vulneri ipſius abdominis, ne frigore interiora afficiantur, obſeruantes, & aptè vulneris labra committenda ſecundum lineas decuſſatas,vt iam dictũ fuit. Quæ quidem res & ſecundi alicuius operam requirit, qui inteſtina, quæ tum iuxta vulnus,quod conſuitur,occurrũt, intrò trudat, ne ipſa vel acu lædantur, aut inter puncta ſuturę occludãtur,dum locum eum, quem prius Vterus iam retractus obtinuerat,occupant.

Nec etiam nimis cunctanter res agenda,vti prædictum, vel in curioſa gaſtroraphia adminiſtranda, vel aliquid cum

ægrotæ periculo experiundo, ne totum opus corrumpatur: ſiquidem experientia compertum, quod in iis, quæ inciſæ omnium optimè conualuêre, nil aliud quàm cutis, & quidem paucis punctis conſuta fuit, nec tamē propter herniam, quamuis valdè magna foret, aliquid moleſtiæ pertulerunt. Nam (vt eſt in prouerbio Gallico) melius eſt infantem mucoſum relinquere, quàm naſum omnino auellere.

Poſt ſuturā Abdominis, reliqua, quæ in aliis etiam recentibus vulneribus fieri ſolent, erunt adminiſtranda, vſque ad cicatricis generationem: frigus tamen ſummè cauendum: fiet autem id per vnguenta, cataplaſmata, emplaſtra, fotus, puluillos, ſtupas bene pexas, pro ratione temporis, & indicationibus conuenientibus.

Ratione autē Vteri, duo potiſſimùm conuenient: Peſſaria nimirum, & iniectiones in Vterum. Peſſaria erūt effigiata in formam penicilli, pollicis craſſitie, aut paulò minores, & ſatis longa, quò vſque in concauitatem vteri abſq; offenſa indi poſſint. Parabitur autem ex linteo, aut ex candela cerea perforata in mo-

dum

dum penicilli fiſtulati (quas Tentas cannuleas vocant) linteo, aut bombace obducto, butyro recenti, pinguedine gallinæ, oleo roſato, vitello oui inuncto: qđ ſæpius extrahendum, & rurſus intrudendum erit. Proderit tale peſſarium, tum ratione longitudinis, tum etiam ratione perforationis, quo ſaniei pateat tranſitus: dein etiam vt collum & os vteri muniat, ne ſaniei acrimonia afficiãtur: Hippocratis conſilium imitantes, ſi modò communem interpretationem ſequi velimus: *Si vterus inter coxas iacens ſuppuretur, neceſſarium eſt emmotũ fieri.* Quòd ſi ſæpius id extrahamus, nõ impediet quò minus puri, humori pituitoſo, aut grumis ipſius ſanguinis detur exitus, ſed potius ea ſecum ducet.

In eundẽ vſum Clyſteres vterini conuenient, qui ipſum fouebunt, abluent, abſtergẽt, roborabunt, & conſolidabũt: quæ parabuntur ex decocto Artemiſiæ, agrimoniæ, abſinthij, althææ, plantaginis, roſarum rubrarum: floribus aut foliis maluæ arboreſcentis, nepetæ: radicum ariſtolochiæ, ſalſæ parillæ, cyperi, ſchœnanthi, quæ omnia decoquentur in aqua chalybeata, addendo parum vini

craſſi auſteri, & optimi hydromelis aliquid. Horum nihil, aut parum, in ſuprà citatis hiſtoriis obſeruatum fuit, quæ nihilominus tamẽ rectè, & citò curatæ fuẽre. Quare ſi prædicta omnia reperire nõ liceat, non tamen ob abſentiam (vt eſt in vulgari prouerbio) vnius Monachi, Abbatis electio intermittenda.

Victus ratio ſit ex cibis euchymis, & ſit, quoad vires concedent, tenuis. Mulieres enim modò enixas, & tali pacto exercitatas corroborare conuenit: at in vulneribus & apoſtematibus interioribus, exquiſita victus ratio requiritur: quare medium ſeruare oportet.

Quòd ſi aluus non reſpondeat, Clyſteribus ex ſaccharo rubro, diapruno ſimplici, butyro recẽti, oleo roſato, cum iure gallinæ pinguis, abſque herbis & ſale paratis vti oportet. Reliqua pro iudicio Chirurgi & prudentis Medici, qui fortè aderit, fient.

Verùm quemadmodũ Varro doctiſſimus, ex numero primariorum Romanorum, de Philoſophia ſcribens, de ea non peculiariter tanquam dogma aliquod propoſiturus ſcripſit, ſed ſolùm vt iuuentuti eius guſtum aliquem proponeret.

nieret. Sic etiam, candide Lector, me feciſſe cogitabis, non quòd præcepta neceſſaria tradiderim, ſed ſolùm vt te eius monerem, cuius partim ex inſpecto opere, partim verò ex dato aliis cõſilio, quibus bene ſucceſſit, obſeruationẽ habeo, tibi id, quod hactenus obſeruaui, digito oſtendens, quò hæc tanquam ex tua officina profecta agnoſcens, & etiam ſeriò poſtmodum ei incumbens id & tuearis, & proſequaris, ne præda, quam tuo labore eris aſſequutus, priueris. Ad qđ præſtandum tibi Dominus ſucceſſum largiatur, quo feliciter ad humani generis vtilitatem, ipſiúſque gloriam hæc præſtare & perficere poſſis. Cui vt & Spiritui Sancto, ſit honor & gratia per IESVM CHRISTVM Filium ſuum, Dominũ noſtrum, in ſecula. AMEN.

FINIS.

MARONIANVM AVTORIS AD LIBELLVM.

Nunc te ſtramineum pro tempore fecimus, olim
Si fœtura gregem ſuppleuerit, aureus ibis.

APPENDIX
VARIAS ET NOVAS HISTORIAS CONTINENS;
quibus ea, quæ in præcedenti Tractatu continentur, comprobantur:

à

CASPARO BAVHINO
addita.

CVM in Tomi ſecundi Gynæciorum, Sectionis alterius Præfatione, pollicitus ſim ea, quæ à Rouſſeto propoſita ſunt, confirmare, eſt vt fidem ſoluam. Verùm quum eo in libro quinque potiſſimùm proponantur:

1. Qua ratione fœtus viuus ex matre viuente extrahi debeat, & poſſit. SECT. I. & II.
2. Veſicæ ſectionem, vulnúſve non eſſe lethale. SECT. III.
3. Vteri cũ fœtu putrefacti hiſtoriæ. SECT. IV.
4. Vteri vel ſpontè elapſi, vel abſq; morte exſecti exẽpla. SECT. IV.

5. De

5. De variis Peſſariis,& quomodo ea conceptum non impediant, idq; ſuperfœtationis exẽplo. SECT. VI.

Conabor hæc exemplis & hiſtoriis partim mihi per literas communicatis, partim ab Authoribus deſcriptis,& partim ex propria obſeruatione petitis,illuſtrare & comprobare.

I.

EXEMPLA ALIQVOT τὴν ὑστεροτομοτοκίαν comprobantes.

HISTORIA. I.

CVM circa annum ſalutis 1500. Eliſabetha Aleſpachin, Iacobi Nufer ὀρχοτόμου,in pago Sigershauſen (præfecturæ Gottliebanæ in Turgauia, parochiæ Altishvuilanæ) vxor, primo vterô geſtaret, & iam doloribus partus per aliquot dies diuexaretur,ad ſe Obſtetrices tredecim, & aliquot lithotomos vocauit, à quibus,fruſtrâ tamen,opem ſperabat,cûm nec fœtus excludi,nec etiam dolores mitigari poſſent.Quare iam deſperata ſalute,maritus vxori cõſilium ſuum

communicat: quòd ſi conſentiret, velle ſe quò ſperaret, annuente Domino fœlicem ſucceſſum in ipſa ſuam experiri induſtriam. Annuente ergo ipſa ad Archipręſidem Frauvuenfeldenſem abiit, rem vti ſe habebat, expoſuit, conatum aperuit, licentiamque ſibi dari rogauit. Re intellecta, Archipræſes primùm quidem difficiliorem ſe exhibuit: dein verò fiduciæ mariti confidens, annuit. Quare licentia impetrata, domum redit, Obſtetrices alloquitur, & hortatur, vt quę cordatiores ſint, ſibi & vxori in Hypocauſto aſſiſtant: timidiores verò ex conclaui recedant: moliturum enim ſe aliquid, quo, benedicente Domino, ſalutem Vxoris ſperaret. Obſtetrices ergo, conſilio magna cùm admiratione intellecto, ex ipſis vndecim è conclaui receſſêre: duæ cordatiores cum Lithotomis mulieri parturienti adſtitêre. Quare Maritus implorato primùm diuino auxilio, & ianua diligenter clauſa, Vxorem menſæ imponit, abdomini vulnus (non ſecus quàm porco) infligit. Verùm primo ictu ita fœliciter abdomē aperuit, vt ſubitò infans abſq; vlla læſione extractus fuerit. Cùm iam vndecim Obſtetrices, quæ præ foribus

bus ſtabant, infantis vagitum audirent, intrare (ſed fruſtra) expetebant: non enim intromiſſæ fuêre, antequam fœtus mundatus, vulnusque Veterinario more conſutum foret, quod poſtmodum abſque alio ſuperueniente ſymptomate, fœliciter coaluit. Eadẽ enim poſt hancce τομοτοκίαν, ſecundò gemellos enixa eſt: quorum vnus Iohannes Nufer nomine, pagi Sigershauſen Præfectus, annũ iam agens ſexageſimum, anno octuageſimo tertio adhuc in viuis fuit. Poſt hos gemellos, quatuor alios liberos enixa eſt. Exſectus verò infans, primùm anno ſalutis ſeptuageſimoſeptimo, diem ſuũ clauſit. Huius etiam mulieris liberi atque nepotes adhuc viuunt ſuperſtites.

HISTORIA II.

VIuum valentemq; educi fœtum poſſe, tum omnibus quidem integris ipſius rebus, tum etiam matris; vtero nimirum ad latus vmbilici alterutrũ diſſecto prudenter. Cuius argumenti diſceptationem, quãdo rationibus multis & operibus, etiamque euentis nouiſſimè confirmauit Doctor Franciſcus Rouſſetus, vir vitæ & artis clarus, integritate &

vtilitatis publicę amantiſſimus: rati de-ſiſtendum nobis ab hoc incœpto, cenſuimus indies rem noſtram, hoc eſt, Hippocrateam, eodem pacto vniuſcuiuſque Doctorum opera ſcriptoque amplificari oportere. Sed inter omnia duo ſunt, quæ haud poſſumus ſatis demirari. In primis etenim Buneum Tonſorem iſthunc iuuenem & inexercitatum diſſectorem aliquando rogabamus, anno nempe ſalutis 1571. quum ad medicinam faciendam vocati veniſſemus in Vinetũ (quæ villa eſt ſui quondam poſſeſſore domino clariſſima, Regis Cancellario digniſſimo, bono viro, piiſſimoque Hoſpitali) quânam id arte præſtaret, induſtriâque. An cutim primùm diuidere ſolitus eſſet: deinde an hos vel illos potius Epigaſtrij muſculos, poſtremóque Peritonæum, ipſumque tandem Vterum: an quæque hæc ſeparatim ſcilicet, an verò ſimul vniuerſa. Quæ nobis percontantibus, nec ſine ſtudio & admiratione, totus ipſe obſtupuit, obmutuitq́;: cumq́; vrgeretur magis, faſſus eſt is ingenuè noſtras interrogatiunculas ænigmatũ plenas ſibi videri Se ſecurum tunc ab omni metu, ventrem fœtus granditate diſten-
tum

tum quàm maximè,non ſecus ſcalpro ſolitum diuidere,quàm abſceſſuum aliud omne genus. Partes diſſectas non re, nec verbo potuit vnquam rogatus diſcernere, & ne vllam quidem appellare.

Alterum nos non diſſimiliter coniecit in admirationem, quod poſtquã vir eius mulierculæ(vtrumque enim perplacuit conuenire)exceſſiſſet è viuis,cui nomen fuit Stephanus Maſſicault,& alteri ſe Petro Chanclou mulier iunxiſſet, nõ deſierit concipere, nec vtero geſtare, neque etiam legitimo tempore perfectum parere. Ergo quod tantoperè viſum inſolens fuit ſummo artis dictatori, in vſum tandem trahetur,& conſuetudinem:longè melioribus muliercularum rebus vt & permagno poſteritatis cõmodo, hoc eſt,in ſecuriorem parẽtum valetudinem, & auctiorem generis humani propagationem. Mauricius Cordæus Commen. 1.ad 1.lib.Hippocratis de Morb.mulieb. text. 11.

Quamuis hiſtoria hæc apud Authorem noſtrum ſecunda ſit ſectionis primę cap.4.cùm tamen quædam ſcitu non indigna apud Cordæum habeantur,addere eam placuit.

HISTORIA III.

CASPARO BAVHINO D. MEDICO IOAN. ALBOSIVS *Medicus Gallus* S.

GRatiſſimæ mihi fuerunt tuæ literæ (Doctor eruditiſſime) tum quòd in iſta ſolitudine (niſi ſpectatiſſimus tuus frater Iohãnes Bauhinus, hiſce tenebris illuxiſſet) mihi vnà cum patria noſtram artem abdicaſſe viderer: tum quòd iſto veluti claſſico me adhuc noſtro fulmine tempeſtatis Gallicæ attonitum, ad duellum & ſcribendi viciſſitudinem prouocares. Quid verò mihi dulcius, quàm veteris ſtudij memoriam repetere, mellitiſſimoque tuo colloquio noſtræ miſerrimę ſortis ἀχθηδὼν temperare, tędia demulcere, & temporis iniurias fallere? Agebam igitur animam, ſomno curiſque ſepultus, niſi tua Muſa, quæ tot tantoſque tibi libros parturit, ab iſto veterno excitaſſet. Quòd autem aliorum ſtudia cum tuis coniungis, facis id quidem non indecorè. Sed ſi noſtrum Lithopædion, quantulumcunque ſit, in eam familiam adſcribi

adſcribi deſideras, propter ſpectaculi nouitatem, rogo vt nos admoneas primo quoque nuntio, vt, &c. Sed iam accipe (Doctor lectiſſime) quod excuſo iam illo opuſculo in noſtra vicinia acciderit, cuius hîc etiam habemus teſtes locupletiſſimos. Agitur iam triennium, à quo Joannes Iacotius, Chirurgus paganus, & ex media plebe in ora Altiſiodorenſi ad pagum D. Mauricio dicatum, vulgari nomine Tirouaille degẽs, me obuium & ad alia noſtra munia properãtem inuitauit, vt parum à recta via deflectens, in proximum vicum (dictum Marry) diuerterem, vt miſerrimæ mulierculæ conſulerem, cui nuper fœtum diſſecto abdomine exenteraſſet. Ego verò plebei Chirurgunculi (vt hi ſæpè in artis operibus experimẽta quęrunt, quouis diſpendio) temeritate perterritus, in rem præſentem venio, accerſitis nobiſcum nobili viro Domino de Vaulx Præfecto Altiſiodorenſi (Balljuum vocant) eiusque illuſtri vxore, noſtri amantiſſimis, cùm paupercula propè ad eorum Caſtellum habitaret. Fœtum tunc deprehendimus in cunis, alacriter ſe gerentem, ſed vagientem, famisq; impatientiſſimũ, cùm matercula

inedia exhauſta, dolore, febre, vigiliisq́;
confecta, peneq́; exanimis, nihil de par-
tu cogitaret. Abdomẽ interea matris de-
tegere voluimus, in cuius parte dextra
vulnus conſpeximus, oblongũ quidem,
ſed cuius labia adhuc ſubcruenta nulla
alia γαςροῤῥαφίᾳ coaleſcerent, quàm decem
aſſicularũ nexu, quæ punctim cuti poſt
ſectionem infixæ, adhuc hærerent. Tum
verò & Matri & fœtui ita proſpectum,
vt vterque ſit etiam hodie ſuperſtes, Nu-
minis benignitate potius, quàm Chirur
gi conſilio & prudentia.

Paulò poſt id tempus noſter Rouſſe-
tus à me admonitus, nos conuenit, vt ac-
ceptis à nobis literis Chirurgum ſaluta-
ret, cùm multa in idem opus haberet ex
auditu, alia verò pauca. At verò

Segnius irritant animos, demiſſa per aurem,
Quàm quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus.——

Sic Iacotius (aberat autem à nobis tan-
tùm diei vnius itinere) Rouſſetũ in pro-
ximam illam domunculam deducit, vbi
vidit fœtum iam grandiorem, matre ſo-
ſpite, quorũ vterq; in hũc diem viuit, &

——*veſcitur aurâ*
Purpureâ, nec adhuc crudelibꝰ occubat vmbris.

Porrò in commendationem huiuſce for

tunati

tunati euentus potius, quàm prudentis conſilij, ipſe Rouſſetus Chirurgum ſecum abducit, cuius opera, ad ſectionem quorundam ἐμπυῶν feliciter vſus eſt, ſed anno ſuperiore ex morbo interiit. Sic Rouſſetus deſiderium expleuit, teſtisq; fuit oculatus eorum, quæ anteà iam ſcripſerat. Quòd ſi huius hiſtoriæ præcipua capita opuſculo tuo inſerere placuerit, facies id quidem pro tua prudentia, acceptis & datis à nobis in eam fidem mutis vadibus, quos hîc habemus fortunarum comites. Mitto quoque Hexaſtichon, quod exarauimus in Autoris commendationem, quod ſi probaueris, adiungi curabis, &c. Datum Montembel. 20. Decembris 1585.

HISTORIA IV.

CASPARO BAVHINO IATROPHYSICO FRAN. SAGVYERIVS *Medicus Gallus* S.

TVas accepi literas, ſuauiſsimas, & mihi gratiſsimas duplici nomine. Primum quòd per eas certior ſum redditus de tua bona valetudine: deinde q

ſcripto confirmaſti tuam erga me beneuolentiam, vtcunq; prius viua voce declaratam, propter quam multũ tibi debeo, nunquam, Deo iuuante, animum mutaturus. Cæterùm quantum ad rem, de qua ad me ſcribis, attinet, dicam paucis, &c. Exiſtimabam me reperturum inter alias hiſtorias Medicinales, quas apud me habeo, eam, quam tibi pollicitus ſum, περὶ ὑστεροτομοτοκίας, ſed falſus ſum; relicta eſt inter alia aduerſaria, quę domi meæ in Gallia omiſſa ſunt. Quàm primùm autem ſeſe offeret occaſio, dabo operam, vt ad me integra deferatur, & tandem ad te. Memini quidem appellationis pagi & Chirurgi, in quo & per quẽ aduenit ille partus Cęſareus: memini & anni & menſis quo id accidit, ſed nomen patris & matris memoria excidit. Pagus eſt in ducatu Burgundię, & vocatur Marſilli, non longè à Caſtro, dicto, Mons D. Ioannis. Chirurgus erat patria Beluẽſis, ſed domicilio Arnetenſis: Arnetum verò vrbs eſt diſtans ab Heduis decem milliaribus Italicis, nomen illius Antonius Robinus, ſua arte maximè dignus. Annus agebatur poſt milleſimum quingenteſimum octuageſimum ſecundum, Apri

li

li menſe. Mulier per biduum fuerat grauiter excruciata, cùm tamen iuuenis eſſet, & ruſtica, forti animo, inciſionem, quæ fœliciter ſucceſſit, paſſa eſt: fœtus non diu ab extractione vixit: mater man ſit ſuperſtes. Non amplius poſſum ad te de hoc negotio ſcribere: ſi aliquando licuerit, parentum nomina mittam. Verſionem tuam & menti Autoris, & rei geſtæ explicationi maximè conuenire, ſi quid valeo iudicio, autumo & tueor, atque propter eam multũ tibi debere profiteor, linguæ Gallicæ ignaros, quod ſit libri Rouſſeti argumentum, cognitione omnibus digniſſimũ, ſed præcipuè Medicis & Chirurgis. Plura cùm non ſuppetant, quæ ad ad te ſcribam, finẽ faciam huic Epiſtolæ Deum Opt. Max. humiliter & ex animo rogans, vt te diu arti Medicæ propagandæ & enucleandæ ſeruet incolumem. Vale vir clariſs. & tuum Saguyerium, q te colit, diligit & obſeruat, amare perge. Monsbeligardi nonis Nouembr. Anno Domini 1586.

HISTORIA V.

CONcubina Sacerdotis cuiuſdam in Zupfingen Heluetiæ pago Bremgar

tenſis ditionis, Barbara Fhirera nominata, tertiò grauida, cùm partui vicina eſſet, per octiduum pariendi conatus cum maximis vteri cruciatibus perſenſit, neque tamen peperit, ſed exacto illo tempore, ceſſantibus conatibus, quum diu poſteà ægra permaneret, tandem in ventre illius, paulò ſupra vmbilicum veſica quædam nucis iuglandis magnitudine erupit, quæ cùm illi maximos dolores per triduum cauſaret, tandem ipſa admodum rogante, à muliere quadam ſubula pertuſa, & diſrupta fuit. Qua adaperta, admodumq́ue propter ventris tumorem dilatata, mox faſciculus fœtũ continens apparuit, qui poſtquam à Chirurgo Iohanne Burgiſio Bremgartenſi, deliberatione primùm diligenti cum Obſtetricibus habita, approbantibus ſingulis, parte aliqua diſſectus eſſet, fœtus cubitus prominẽs, in conſpectum ſe dedit, quem cùm forfice ad id parata arripuiſſet, integrum fœtum, ſed ſemiputridum artificioſè per foramen illud extraxit, nihil tunc grauius paſſa matre, niſi quòd animo, dum fœtus extraheretur, parumper defecerat. Dein alio adhibito Chirurgo Brugenſi, candela cerea accenſa, & fora-

mini

mini nonnihil indita, poſteà etiam manibus in abdominis cauitatem immiſſis, ânne quid reſtaret, diligenter explorârunt: & cùm nihil ſupereſſe deprehendiſſent, vulnus emplaſtris ligaturiſque curando, trium ſeptimanarum ſpatio integrè conſolidârunt. Muliérque à partu rectè & decenter, vti aliâs fieri ſolet, purgata, ab Anno 1582. quo hæc facta ſunt, ad Anni 1584. diem 24. Auguſti, quo extincta primùm eſt, adhuc vixit, miſerè tamen adflicta, quòd ventrem faſciis inuolutum & ſuſpenſum ab eo tempore, quo hæc paſſa fuit, geſtare deinceps coacta fuerit.

Hiſtoriam hanc à clariſsimo viro D. FELICE PLATERO Archiatro, Collega meo honorando, accepi.

HISTORIA VI.

DE vulnere Vteri, ne id nobis effluat, literis (ſi placet) & poſteritati quàm primùm tradatur, quod accepimus quidem ab alio, ſed fide ſumma (quam tamē alioqui ſuperare videatur) condigno Pariſienſi Doctore. Albertus Faber ex Ruellio nepos perdoctus & coæqualis noſter, quum maximis Reipublicæ tempo-

ribus & valdè iniquis, lares patrios deſeruiſſet, cum multis eiuſdem ſuæ ſortis Anno 1569. externos ſecutus exercitus, Sacrumcæſarem tandem aliquando appulit, qui totam hanc morbi calamitatẽ ſuis (vt dicitur) oculis vidit. Eò namque cùm venimus, iam perfecta morbi curatio fuit. Simplex veraq; morbi narratio erat huiuſmodi.

Mulier quædam ruſtica fœtum octimeſtrem gerens, dum ad forum vrbis Sacricæſaris mandaſſet ſe viæ, è ferocienti equo excuſſa, in ſaxum prægrande, hoc eſt, eius angulum, ad vmbilici regionem impegit. Ea integrum à caſu diem obmutuit, ſenſu motuque priuata. Perendie prehendit acuta febris eam, & comitata quidẽ ſæuioribus ſymptomatib9. Namque animo liquit, vomuit, delirauit. Repurgatur interim Medicorum præſcripto aliquoties, ac iterato ſanguis detrahitur. Imperata ſunt denique, quæ ſumpta admotáque æſtum febrilem infringerent, & ſanguinis intus latẽtis vim retunderẽt perniciosſam. Trigeſimo poſteà die, remiſſioribus ſymptomatis quibuſque, ſecundum vmbilicum quidam tumor, magnitudinis vt minimùm manus conclu-

cōcluſæ, ſeſe prodidit. Eoq; rupto, fœda ſanies, virulentaq;, vnà cũ tabo primùm exiit, quam purulentæ particulæ carnis ſequebantur, poſtremóque fœtus ipſius oſſa fruſtillatim effluxerũt. Decimo tandem ab hinc menſe, vlcere concluſo, perductóque ad cicatricem, mulier conualuit. Attamen deinceps non potuit concipere, nec vtero ferre: nec illi, vt prius, tam larga manu menſes profluxêre. Cui aliæ perplures aliquot hiſtoriæ conſentiunt, quas partim accidiſſe ipſi vidimus, tanquã oculati teſtes modò loquuti: partim etiam aliis dignis fide omnibus accepimus. Maur. Cordæus Com. 1. ad lib. 1. Hippoc. de Morb. mul. tex. 11.

Etſi Hiſtoria hæc ex profeſſo ὑστεροτομοτοκίαν non comprobet, eius tamen ſumma eò redit, vt oſtendatur, quòd fœtus, ſi abdomen ad alterutrum vmbilici latus, prudenter fuiſſet diſſectum, fortè ſaluari potuiſſet. Ad ſectionis tamen 4. cap. 4. hiſtoriam 5. & 6. referri poteſt.

II.

Veſicæ ſectionem non eſſe lethalem, hiſtorijs quinque comprobatur.

CVM Medicinæ parens, Hippocrates lib. Aphor. 6. aphor. 18. dixerit, *Veſicæ diſciſſionē lethalem eſſe*, factum vt non ſolùm apud doctos, qui ſententias Hippocrateas pro oraculis (& rectè quidem, modò dextrè intelligantur) habent: ſed etiam apud idiotas pro confeſſo fuerit habitum, veſicę, inteſtinorum, ventriculi, &c. vulnera eſſe lethalia. Verùm cùm exemplis comprobari poſſit, veſicam diſſectam coaleſcere poſſe, ſanè vt Præceptorem tueamur, nō abſurdum fuerit, ſi cum interprete Galeno, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον id fieri, Præceptorem voluiſſe, dixerimus. Non enim hoc loco de collo veſicæ, qđ carnoſum, & quotidie ſanari, cùm lapis fuerit extractus, videmus: ſed de fundo ipſius loquimur, quod propter ſubſtantiam ſuam nerueam, tenuem & exſanguem coaleſcere non poſſe volunt. Verùm veſicæ ſubſtantiam non totam nerueam, ſed partim carnoſam, partim neruoſam eſſe dicimus. Licet enim tunica

interior tenuis quidem, neruea, & candidiſſima, omnique ſtaminum fibrarúmve genere intertexta ſit: altera tamen, quæ exterior, carnoſa eſt: non autem ſimilis carni muſculorum (non enim eadem vbique carnis forma: quę enim Muſculorum eſt, magis rubet, & mollior eſt, quàm ſit ipſius ventriculi, veſicæ, vteri, & omnium inteſtinorum caro, vt Galenus 7. de Admin. anat. & Comment. 6. in ſextum Epidem. ex ſententia Hippocratis loquitur) ſed qualis eſt ventriculi & inteſtinorum ſubalbida (qua de re fuſius, volente Deo, in libro 2. noſtræ Anatomes, cuius liber primus iam prodiit) ratione cuius vulnus coaleſcere poſſe dicimus. Et licet Fallopius tract. de Vulner. abdominis, capite 20. teſtetur ſe veſicam, quæ pillula plumbea erat perforata, ſanatam vidiſſe: tamẽ hiſtoriis id comprobemus, quod propoſitum noſtrum exiſtit.

HISTORIA I.

ANno 1558. cùm Hiſpaniarum Rex Philippus Regi Galliæ bellum intuliſſet, duo nobiles ex Marchia, qui eius militiæ ſocij erant, & ſtipendia ſub Rege Philippo merebantur, cùm iam in itine-

re cum aliis compluribus eſſent, fortè fortuna coorta inter ipſos diſſentione congrediuntur. In quo certamine is, cui à Kalckreut nomen eſt, alterum Conradum à Bernheim infeſtiſſimè adoriens, bombardæ ictu petit. Verùm globus crumenæ lamina ex chalybe obductæ, in qua ictus pulueris & pilarum gerebat, caſu illiſus à latere eius reſiliit, & palmi infra vmbilicum ſpatio intra corpus penetrans, veſicam homini traiicit, in eadem ſubſidens, impetu eius ex primo afflictu fracto. Hoc accepto ictu, equo decidit, & à Satellitibus ſubleuatus, Lipſiam ad Chirurgos exanimis reducitur: qui dum vulnus ei obligāt, animaduertunt veſicam ſphærula ſauciatam eſſe. Ibi deſperantes, obligato valedicunt, omni curationis ſtudio abiecto: nemo enim tantum ſibi ſumere voluit, vt plagam veſicæ inflictam ſanaret, quam ex Hippocratis Aphor. lib. 6. aphor. 18. inſanabilem & mortiferam didicerant: cui tamen Galenus in Commentario ſupra eundē aduerſatur. Sic igitur derelictus, omnique cura deſtitutus ſaucius, accitis Miniſtris ſuis, domum ſe reportari expetit, aut viuum, aut mortuum. Quod cùm

facerent

facerent Satellites, & iam Torgam Lipſia aduexiſſent, æger cupidus vitę, Chirurgum oppidi peritiſſimum Leonhardum Vuolcium, & me quoque precibus accerſit. At primùm rem omnem vt acciddiſſet, prolixè nobis recenſet: deinde gemebundus opem noſtram implorans, obſecrare ſe ait, vt deſertũ ab omnibus noſtra beneuolentia complecteremur, & curandum ſuſciperemus. Chirurgus itaque laxatis ligamentis, & cognito vulneris periculo, mox vitam ſimul atque curationem denegat deſperato. Tandem mea interceſſione motus, cùm pollicerer meam quoque operam, ac fidem coniuncturum, ſuſcipit, & religat ſummo ſtudio. Ibi tum hebdomadas vndecim vrina nõ canalem perfluxit ordinatum, ſed per plagam manauit: per eam autẽ omnis ſubſtantia cutis carniſque vſtulata ab ictu erat, eique materies quædam glutinoſa ex acredine lotij, ſanieque circum circa adhęreſcens, in lapidis ſoliditatem obduruerat: ita tamen vt vrinæ meatus de die in diem exiguus pateret, qua ſtillaret, donec elapſis quinque ab ictu ſeptimanis, ſubſtantia ea vſtulata, putredine ſenſim laxata, vnà cum calculo accre-

to, à Chirurgo inſtrumēto extracta fuit, & vrina iam immediatè vulnus permanauit. Porrò ſubſtantia ſoluta & exempta, ambuſtæ & lentæ admodū cuti perſimilis erat, duarum ſtipularū craſſitie, digiti tranſuerſi latitudine, lapidoſam eam materiā ambiens, qua vrina exitum habuerat: quæ quidem tophos, qui in thermis congelantur, ferè ſuperabat firmitate, colore cinereo, tactu aſpera, vt è groſſis arenulis conglutinata. Sic igitur ampliato meatu, & purgata veſica, liberataque à reliquis ſordibus, calculis, viſcoſitate, ſanie, & aliis, quæ de globo bombardico, lotij acrimonia conſumpto ſupererant, & orificium veſicæ obſtruxerant, vulnus ſanari ritè (Deo auxiliante) cœpit: idque tam breui tempore penitus adeò coaluit, vt nec ambulanti, nec equitanti, nec curru vecto, impedimento moleſtiæue eſſet. Poſt hæc vxorē duxit nobilis, & in hunc vſque diem valetudine eſt commoda & firma

Hiſtoriam hanc habet Ioan. Kentmannus libello de Calculis in corpore humano repertis, cap. 11. quem Conradus Geſnerus (cui hiſtoriam hanc annis ſex poſt curationem communicauit) edidit.

HISTO-

HISTORIA II.

IN Gallia Narbonenſi cùm eſſem, circa annum 1555. accidit, dum ſpectacula ederentur, atque inter reliqua Taurus cum Leone certaret, vt cùm Tauro fugienti Heluetius Tigurinus Regis Nauarræi Satelles ſe opponeret, ab eo cornibus petitus, altero in pectine circa regionem veſicæ intruſo, penitus tranſuerſim perfoderetur, atque vrina in lumborum regione emanaret: qui tamen Chirurgi Monſpeſſulenſis opera ſanatus, ſine omni incommodo diu poſteà ſuperuixit. Quo exemplo, vti & aliis edocti, ea veſicæ vulnera, quæ in carnoſa illius parte accidunt, vel alia quoque, vbi caro illi contigua eſt, qua accreſcēte occludi & callo obduci poſſunt, eadem ratione ſanari poſſe nonnunquam ſtatuimus.

Hiſtoria hæc à Cl. viro D. Felice Platero Archiatro mihi communicata fuit.

HISTORIA III.

ANno 1581. Septembri menſe, nautæ Griphsvualdenſi in Pomerania, cui Ioanni Iacobo nomen erat, culter in dextrum abdominis latus, quatuor tranſuer

ſis digitis ſupra pudenda defixus fuit, ita vt toto triduo vrina non per vrethrã, ſed per vulnus effluxerit, qui tamen hoc pacto probê fuit percuratus.

Primò ergo Enhæmata applicita, dein vulnus, nullis tamen turundis propter veſicæ metum inditis, ſed linimento conſolidante impoſito, obligatũ fuit; tum emplaſtrum conueniẽs ex gummatibus & magnete confecto, ſuperimpoſitum. Intrinſecus verò, quotidie bis hauſtus decoctionis Fabariæ, quæ apprimè his vulneribus vtilis, propinatus. A calidis cibis abſtinere, pauco potu contentum eſſe, & in lecto ſupinum ſe continere oportuit. Hac cura vſus, triduo pòſt vrina rurſus per vrethram effluxit, & ſucceſsiuè penitus curatus, ita vt nec ſtillicidium vrinæ, aliûdve ſymptoma moleſtum ſuperuenerit.

A Felice Vvirtzio, nunc noſtrate Chirurgo.

HISTORIA IV.

PEtrus Haſe, poſteaquam carunculis in medio Pene conſtitutis laboraſſet, tandem in ſcirrhum abiêre: varia, irrito tamen conatu attentata fuêre, vt par

tes induratæ conſumerentur : tandem adeò ſcirrhus excreuit, vt omnimoda vrinæ ſuppreſsio fuerit ſubſecuta, quæ per aliquot dies perſtitit, donec tumor cum inflammatione in inferiore inguinis parte obortus, eo ad ſuppurationem accedente, aperiendum curaui. Apoſtemate aperto, puris parum effluxit, & ſtatim vrina ſubſecuta, quæ deinceps voluntariè per vlcus, & nō amplius per Penem reddebatur. Hic vltra anni ſpatium vixit, de nulla vrinæ retentione conquerēs, ſed tandē alio ſuperuenięte morbo interiit.

Ex Epiſtola Ioannis Bauhini, Illuſtr. Principis Friderici Comitis Vuirtembergici, & Montembelgardenſis, &c. Archiatri, Fratris chariſs. ad me 5. Ianuarij, 1587. data.

HISTORIA V.

PIſcatori Baſilienſi, Gyſi nominato, ſarciti laborāti in teſte dextro, cùm ſubitò vrina penitus ſuppreſſa eſſet, nec vlliş remediis, vel immiſſo quoque catheтere pmoueretur, adeoq; ventris diſtenſione conatuque mingendi aſſiduo angeretur, & ad extremum vſque periculum perueniſſet, conſilio noſtro ad ſe-

ctionem ſarcitis, quã aliqua ratione cauſam huius ſuppreſſionis eſſe, certis coniecturis ſtatueramus, & quæ alioquin, cũ mole nimia in immẽſum excreuiſſet, auferenda erat, deuentum fuit. Ibi cùm ſectio in inguine (vt moris eſt) primùm fieret, Lithotomúſque in ſeparanda carnoſitate, quæ eò vſque protenſa erat, laboraret, caſu veſicam illuc quoque nimia diſtenſione ampliatam, productámque vulnerauit, atque vrina maximo impetu in altum proſiliit, ſubitoque æger omni moleſtia liberatus eſt. Poſteà verò teſte illius lateris execto, ſarcitim ſucceſſiuè menſis ferè ſpatio amputauit: vrina interim continuò, vnà cum frequẽti arenularum copia per vulnus emanãte, nec per penem niſi guttatim extillante. Tandem vulnere ſanato, fiſtula in inguinis regione remanſit, per quam immiſſo cathetere breui, quem continuò geſtat, vrinam iam toto biennio, incolumis alioquin, reddit, neque per Penem amplius emingit.

Huic ſectioni Clariſsimus vir Felix Platerus, vt & ego inter cæteros interfuêre.

EXEM-

III.

EXEMPLVM VTERI cum fœtu putrefacti.

Fœtus mortuus quatuor menſibus retentus, viuente matre.

BIBLIOTECA CENTRAL FACULTAD DE MEDICINA

SArtoris Baſilienſis vxor, Catharina Frechin, annorum circiter triginta, quæ quater prius pepererat, quintò grauida facta, cùm iam pariendi tempus inſtaret, atque in ipſo labore fœtus quandam conuolutionem, leuesque aliquot pariendi conatus ſentiret, tandē iis omnibus ceſſantibus, rurſum ad ſe rediit, ita vt licet plerunque ſe in lecto & hypocauſto ob imbecillitatem quandam contineret, nullis tamen agitaretur doloribus, idque menſium decem ſpatio. Quo tempore intermedio, cùm an grauida eſſet, ex eo quòd ſupra vteri geſtationis tempus tamdiu ſuperſtes maneret mulier, nec grauiora pateretur accidentia, in quæſtionem veniret, & de mola, alióve

aliquo tumore inter Obſtetrices conſul-taretur, tandem conſilio meo habito (licet eam viuam nō viderim) de fœtu mortuo pronunciaui: exhibitiſque medicamentis fœtum propellentibus, menſes primùm promoui: quibus fluentibus, adeò leuata fuit, vt tribus inde ſeptimanis, cibum ſine faſtidio ſumeret, ambularet, & in publicum quoq; ſine moleſtia prodiret: poſtmodum denuò rogatus, peſſaria ſubieci, vnde mox chorda vmbilicalis propendere cœpit: quæ tamen cùm putris eſſet, tandem amiſſa fuit. Verùm cùm nullus ſequeretur abortus, nullúſque eſſet omnino fœtum excludendi conatus, vt is ꝑmoueretur, mulier quædam ventrem illi variis modis aliquoties cōpreſſit, deorſumq; impulit. Quo facto, fluor vterinus, in quo putris, alba, fœtidiſſimaq; materia ex vtero profluebat, ſubortus eſt, quo octo ſeptimanarū ſpatio perſeuerante, accedente interim febre, corpus adeò contabuit, vt nihil præter duriſſimum tumorem è tranſuerſo vmbilici in ventre amplius emineret, ac demum viginti ſeptimanarum ſpatio ſupra decimum menſem, quo vterum geſtarat, tempore exacto, exſpiraret. Rogatus

tus vt corpus aperirem, primo ventris intuitu, veſicas geminas liuidas in latere vmbilici, vbi tumor durus, inæqualis adhuc tranſuerſim eminebat, deprehendi: quibus leui negotio, cùm tenuiſſimæ eſſent, diſruptis, ſtatim vertebræ ipſius fœtus, vnà cum ſcapulis & coſtis obuię erant. Tranſuerſim enim collocatus & ſupinus, dorſo inflexo, vti in orbem conuolutus iacebat, verſus exteriora prominebat. Qui exemptus diductûſque, adeò putris erat, vt præter cutem & oſſa, quæ tamen leui negotio diſſoluebantur, & quòd fœmella erat, nihil aliâs liceret, vel fœtor immenſus ſineret cognoſcere. Hoc ſaltem manifeſtum erat, tranſuerſum illius ſitum, atque eximiam magnitudinem, quam longitudo illius, & capitis amplitudo, prolixis admodum capillis iam ornata, declarabant, impedimento fuiſſe, quò minus in partu ꝓdire potuerit. Sicque retentum viginti ſeptimanarum ſpatio, computruiſſe, & ſimul vicinas partes vndique infeciſſe. Cùm vniuerſus vterus vnà cum inuolucris & omenti portione aliqua, muſculiſque epigaſtrij illius loci deſiderarentur, totâque illa regio pure, fœtore & nigredine in-

ſecta eſſent, & ad extimam vſque cutem, vbi veſicæ apparuerant liueſcentes, corrupta. Quo in loco, ſi ſectio ante extremam illam viſcerum corruptionem facta fuiſſet, fœtus eximi, matre fortaſſis ſuperſtite manente, potuiſſet.

Hiſtoriam hanc communicauit Cl. Felix Platerus: ſed & egomet oſſa cranij capillis ornata, poſt aliquot dies adhuc ſummè fœtentia, licet diligenter abluta forent, vidi.

IV.

EXEMPLA XVI. *VTERI, VEL ex procidentia, vel gangræna, vel aliter vitiati, totius citra valetudinem exſecti.*

HISTORIA. I.

MVlti abſceſſu in aliqua vitæ neceſſaria parte oborto, præter opinionem conſanuerũt, cùm & iecoris fibram & omenti partem, peritonæique & totam vuluam ſubinde redemptam fuiſſe, nec mortem inde ſubſecutam, memoriæ prodatur. Ægineta libro 6. capite 88.

HISTO-

HISTORIA II.

SI proceſſu temporis id quod prolapſum eſt putredinē fuerit expertum, idipſum auferetur, nullius metu periculi. Etenim vulua vniuerſa ablata, vbi computruerat, mulierē ſuperuixiſſe commemorant. Idem lib. 3. cap. 72.

HISTORIA III.

SI pars prolapſa temporis progreſſu per negligētiam computruerit, & ex aſſidua vrinæ irrigatione, & adhærentibus ſordibus exulcerata fuerit, auferatur citra vllius periculi formidinē. Narrant enim, totum vterum putrefactum aliquādo ablatum eſſe, & mulierem nihilominus ſuperuixiſſe. Aetius Tetrab. 4. Serm. 4. cap. 76.

HISTORIA IV.

REcordati fuerunt quidam Medici, ꝙ aliquando putreſiunt ligamenta matricis omnia, & exit matrix omninò, & permanet mulier abſque matrice, & viuit ſine diminutione aliquarum ſuarum operationum. Et dixit mihi quidam amicus meus, de quo & eius veritate mul-

tum confido, ꝙ vidit mulierẽ, cui omnino matrix exiuerat, & remanſit viua, faciendo omnes ſuas operationes naturales integrè & perfectè, & ſic eſſe debet abſque dubio, cùm non ſit membrũ principale, nec aliquibus membris aliquas præſtet vtilitates: nec præſtat aliquod iuuamentum in conſeruando vitam, nec inuentum fuit ad illud. Auenzoar libro 2. tract. 5. cap. 4.

HISTORIA V.

VIdi vnam Papiæ, de qua dicebatur, quòd ab ea exierat tota matrix, ſecundum partes putrefactas in diuerſis temporibus, & ſuperuixit per aliquot annos poſt, & erat ex nobili genere. Matth. de Gradibus Comment. ad cap. de Exitu & diſpoſitionibus matricis, lib. 9. Raſis ad Almanſorem.

HISTORIA VI.

VIdi mulierem Andreæ Salſitiæ, cuius matrix corrupta tota, emiſſa eſt, & vixit poſtea multis annis, exercẽs negotia familiaria. Nicolaus Florentinus Serm. 6. tract. 3. cap. 26.

HISTO-

HISTORIA VII. TRES continens hiſtorias.

POteſt vterus pati omne genus morbi, ſæpèprocidit, & totus poteſt extrahi à corpore, durante valetudine. Vnam matricem corruptam, ego vidi extrahi integrè in terra Carpi à Genitore meo, quæ ſanata eſt, & diu vixit. Ego etiam Bononiæ extraxi vnam aliam integrè, quæ erat gangrænata, Anno 1507. menſe Maio, quæ ſuperuixit ſana. Vnam aliã ſcilicet matricis receptaculum præcipitatum extra ventrem & corruptum, me præſente nepos meus ex fratre Damianus extraxit integrè, & in cœtu Doctorum, & multorum Scholaſticorum, Anno 1520. die 5. Octob. Iſta vltima nomine Gentilis, erat vxor Chriſtophori Brianti Mediolanenſis, habitãtis Bononiæ, quæ hora iſta 1523. 10. Iunij eſt ſana, & exercet negotia familiaria, & relatu ipſius & ſui mariti, in coitu emittit ſemẽ, & habet menſtrua temporibus debitis, res notatu digna. Carpus in Iſagoge anatomiæ.

Author noſter paucis hiſtorias has, Sect. 4. cap 5. hiſt. 5. attingit.

HISTORIA IIX.

VIdi matricẽ mulieri Bononienſi cùm mola truſatili, hordeum & id genus frumenta degluberet, elapſam, & cucurbitæ inſtar inflatam, Carpum Chirurgum, me cooperãte nouacula abſcindere: quam tandem toto biennio Bononię crebrò mihi obuiam, & ſuperſtitem vidi, donec Bononia emigrarem. Langius Epiſt. tom. 2. epiſt. 39.

HISTORIA IX.

INgenioſus noſtri ſeculi Medicus Vgolinus Piſanus me, licet iuniorem, aduocandum cenſuit: vt vnà cum illo mulierem quandã curaremus, quæ vuluæ pernicioſo vlcere vexabatur. Huius nos malitiam, omni ſtudio & diligentia tollere, ſed fruſtrà conati ſumus: nam corrupta interim vulua, & fruſtulis comminuta deſcendens, non prius fluere deſtitit, ꝙ tota putreſcens decideret: & ſic mulierem ingẽti malo liberauit, quæ licet vulua carens, ſana tamen ſuperuixit annos decem. Beniuenius de Abditis, capite vndecimo.

HISTO-

HISTORIA X.

COmpluti mulierem vteri procidentia laborantem vidimus, cuius vterus extra computruit: Chirurgus tamen totum abſcidit ad collum vſque, & non paucis deinde annis vixit. Auicennas totum vterum abſciſſum refert, & iecoris partem, & vixiſſe. Et Galenus lib. 4. de Vſu partium, refert ſe abſcidiſſe totum ferè omentum: ſed hoc non adeò graue eſt. Chriſt. à Vega, Com. ad aphor. 18. libri 8. Hippocratis.

HISTORIA XI.

NOS cuidam fœminæ ætatis annorum triginta quatuor, vterum putre factum abſcindere præcepimus, decem ab hinc annis, quæ adhuc viuit. Idem libro 3. cap. 10. Artis medicinalis.

Hiſtoriam hanc Author noſter Sect. 4. cap. 5. hiſt. 4. etiam habet.

HISTORIA XII.

MVlieri cuidam ferè trigenariæ ſanæ, menſtruali, & benè famatæ conceptionis ſigna paulò poſt ſecundas nuptias, quas anno 1571. contraxit, cùm ex

priore matrimonio prolem nullam concepiſſet, apparuerunt. Progreſſu temporis obortus eſt ad partes imas & pudenda, ponderis ſenſus, dolore & vrinæ retentione adeò moleſtus, vt Chriſtophoro Mombeo Chirurgo vicino ſuo, in ſuburbiis S. Germani commoranti, patefacere ſe infortuniumque ſuum, coacta fuerit. Is viſo tumore in perinæo, fotu & cataplaſmatibus anodynis & remollientibus, dolorem ſedauit: ſed mox ad pudendi labrum interius vomica, velut ab abſceſſu rupto apparuit, ſanie ſubrubra, citrina & pallida, multo tempore manans. Interim haud euaneſcebat ponderis ille ſenſus, quin potius augebatur indies, ita vt ab anno 1573. ne ſe quidẽ in lecto in hoc illúdve latus conuertere poſſet, niſi admota manu hypogaſtrio ad oneris leuamen: ſed & tum quidam veluti globus, toto corpore & pondere ſuo ſibi prouolui videbatur, in quodcunque latus decumberet, nec ſtans, nec ſedens, alui excrementa reddere valebat, niſi pondere illo ſurſum manibus ad diaphragma ſublato. Inceſſura, vix crura promouere poterat, quaſi ſibi ſemper ex interfœmineo aliquid penderet, quod

progreſ-

progreſſum remoraretur. Ex interuallis, vomica illa recludebatur, ſanie ſolita manans: ſed cum capitis, membrorúmque omnium dolor, animi deliquia, faſtidia, vomitus, ſuffocationes, miſeram vrgebant, adeò vt ab empirica muliere perſuaſa, facilè adducta fuerit, vt antimonium hauriret: cuius tanta fuit & tam effera vis, vt poſt multas cum multis tor minibus vomitiones, & aquoſas per aluum deiectiones, viſus ſit ſibi anus procidere. Sed admonita à familiari quadam ſua, cui ſe videndã crediderat, haud ab ano id procidere, ſed à vulua. Anno Domini 1575 Chirurgos vocauit, me, Iacobum Guillemeau & Antonium de Vieux, qui ſibi auxilio afflictæ ſanitati eſſemus. Expenſa re tota, & diligenter animaduerſa, communi conſilio cenſuimus, id quod prociderat, extirpandum eſſe: quod atro colore, fœtore, & aliis eiuſmodi ſignis putridæ ac corruptæ rei argumenta manifeſta præberet. Ergo per duos dies ſenſim fruſtatim & ſine dolore corpus extraximus, quod aduocatis Medicis, Alexio, Gaudino, Feureo, Violaneo & nobis vteri corpus eſſe viſum eſt. Cuius rei fidem fecêre, vnus ex teſti-

culis,qui integer extractus eſt, craſſiorq́; item membrana reliqua ex mola, quæ ſuppurata,rupto abſceſſu,ſenſim difflu-xerat: reuulſo omni eiuſmodi corpore melius ægra habere cœpit: & tamen ante extirpationem nouem totos dies vrina ſuppreſſa fuerat. Dehinc omnia ſibi, naturæ ſuæ, & ſtato curſui reddita ſunt, totúmque trimeſtre ſana,& egregiè incolumis mulier ſuperuixit, donec ſuborta repentè pleuritide,interiit.Diſſecta à me & ſedulò ſingula exquirenti, nuſquam comparuit vterus, ſed eius loco calloſum quoddam corpus,quod natura quę nunquam in nobis otiatur, iacturam eius partis quaſi reparatura,vel lacunam potius alui repletura, ſubſtituerat. Paræus lib. de Hominis gener. cap.41.

HISTORIA XIII.

EXactis pluribus annis,accerſitus Chirurgus ad mulierem quandam in pago Grotzingen,non procul à Caluu,cui cùm ex toto matrix procidua facta eſſet, nec Chirurgus,nec aſtantes mulierculæ, quę alioquin fungebantur Obſtetricum munere,quid eſſet,ſciebant: ego vterum eſſe dicebam, qui inſtar inuerſi pilei de-

cidiſſet etiam refrigeratus aliquot diebus nigreſcere incepiſſet. Itaque ne fluxus ſanguinis incideret, Chirurgo author fui, vt vtrinque ligaturas inſtitueret, & poſtera die (erat enim infelix aſtrorum aſpectus) abſcinderet: id quod ob moleſtum onus mulier ipſamet ſeriò expetebat. Reſecta procidua parte, mulier melius habere cœpit, & relicta portio momento ſe retraxit, nulla notabili hæmorrhagia ſuccedēte. Quæ poſtmodum peſte quoque correpta, multis annis ſuperſtes remanſit. Tandem vir ſeceſſit in alium pagū Colmbach, ad ferinas thermas ſitum: ſaltuarium enim egit, &c. Bellocatus Præceptor meus Italus, Paduæ ſublatum vterùm duabus abſq; diſpendio affirmauit. Eſaias Meichſnerus de Obſeruat. propriis, ad Clariſs. D. Schenckium miſſis.

Hiſtoriæ hæ tredecim mihi à Cl. viro D. Iohanne Schenckio de Graffenberg, Friburgenſi Medico, ex magno ſuo Obſeruat. opere, tranſmiſſæ fuêre.

HISTORIA XIV.

VXor Cantoris Iaurauienſis (Sileſiæ vrbs eſt) gracili admodum corpore,

naturæ biliofæ, nonnihil ad melancho-
liam declinans, in partu ab Obſtetrice quadam inclementius, quàm par eſt, tractata, cum graui & acuto vteri dolore, vinculorum eundem ſuſtinentium, vel ruptorum, vel luxatorum, ſaltem cauſa, ſtructuræ vitium paſſa eſt: ideoque poſt partum aliquoties vteri ſubſtantiam, in pudendi ſinum, nō extra tamen eundem ſibi prolabi ſenſiit, eoq; plus, quò plus oneri alicui ſubleuando eniteretur. Hoc malo per annos aliquot durante, neque in peius, nec melius vergente, bis prægnans facta, difficilius quàm anteà peperit. Et paulò pòſt domū ſcopis mundans, menſa quadam onuſta ſublata, vteri corpus magna cum moleſtià extra ſinum ipſi prolapſum eſt: quod tamen fomentis decentibus calefaciendo, molliter loco ſuo ipſa reſtituit: licet poſteà leui momento rurſus exciderit. Hinc menſes primùm inordinatè fluere, vterus malè affici, nonnunquam ſuffocari, caput ſcotomiam pati cœpit. Subſequente aſſiduo fluxu albæ & acris materiæ, itémque ſanguinis interdum corrupti, & in grumos collecti. Et cùm parum obtemperaret, in mali principio Medicis, in peius omnia
ruere,

ruere, atque ex fœdi odoris materiæ effluxu, doloreque loci eiuſdem continui, vlceris maligni, vel apoſtematis ſuſpicio oriri, quod & euentus teſtatus eſt. Nam poſtquam vterus ſæpius hoc modo excideret, vt vrinæ vias aliquando omnino præcluderet, ægrotãtiq; grauiſſima ſymptomata inueheret: quamuis manu prudentioris Obſtetricis aliquoties ſuo loco reſtitueretur: attamen perforatus tandem, atque inuerſus eſſe, ante pubis orificium dependens, & copia vrinæ impletus, deprehenſus eſt. Idcircò meo cõſilio leuiter compreſſus, vrinam exceptam per foramen, proculdubiò ex corroſione factum, reuomuit, adeò vt inuerti rurſus & ſubleuari melius, inq; ſinum pudendi rurſus inſeri potuerit: doquãuis priſtino ſuo loco reſtitui, ob dolorem nequiret. Spatio igitur vnius mẽſis malo hoc ter quatérue recurrente, dictoque modo vrina expreſſa, vniuerſus deniq; vteri interior venter, totus corruptus & lacer excidit, intolerabili ferè fœtore dependens, quem nullo prorſus ſenſu præditum, vtpotè partem emortuam, & gangrenoſam, Obſtetricem excindere vnde & vſque quaque iuſſi. Locum ve-

rò affectum, vapore odoratarum herbarum & ſeminum decoctorum foueri, à quo etiamſi meliuſculè habere cœperit, vrinamque liberius emiſerit, quid tamē poſteà factum ſit, diſcedens non reſciui.

Hiſtoriam hanc D. Chriſtophorus Rumbaum Medicus Iauraúienſis, mihi (cùm apud nos ſummum in arte titulum aſſumeret) communicauit.

V.

DE PESSARIIS.

PESSARIORVM duo ſunt genera: alia enim in ceruicem ſolùm vteri indūtur, & quibuſdam Lemniſci dicuntur: alia in propriam vteri cauitatem intruduntur. Horum materia diuerſa eſt: aliqui enim ex ſola cera: alij ex ſubere, cera tecto: alij ex ferro albo, cera obducto: alij ex argēto, aut auro excauato conficiunt. Horum etiam figura diuerſa exiſtit: alij enim ouali, alij rotunda, alij ex rotunditate oblonga & obtuſa, alij inæqualibus lateribus aut in angulos obtuſos, alij forma cordis depreſſi efformant: ſic aliqui perforatos, aliqui non item, effingunt.

Verùm

Verùm diuerſimodè etiam induntur: alij enim ad alterum extremum funiculum alligant, quo cùm lubet extrahere, poſſint: alij abſque funiculo intrudunt: ita tamen, vt cùm volunt eximere poſſint: alij denique nunquam eximunt, vt ſunt illa, quæ ad vteri capacitatem intruduntur. Et licet Authores de his, dum de vteri agunt procidentia, quædam proponant, attamen placet Peſſaria, vel Circulos, quibus Peſſariorum loco in vteri procidentia noſtrates vtuntur, ꝓponere.

PESSARIORVM FORMAE

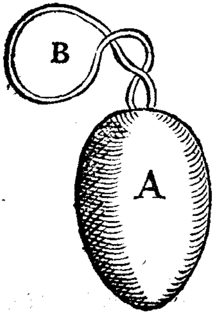
NOſtrates filum ſumunt ſubtiliſſimũ, quod delicatè obuoluunt, globum ouali figura, ouo tamẽ paulò minorem, efformant, quẽ cera virginea obtegunt, ac in vteri collum indunt. Solet autem globus hic, dum menſtruis laborant, elabi.

Alter modus.

ALiæ verò hoc pacto conficiunt: accipiunt nucem iuglandem excauatam, quam cera virginea affabrè obducunt, forma & magnitudine ferè oui gallinacei, & in internam vteri concauita-

tem Obſtetricis opera ingeri patiuntur. Quod vt facilius fiat, fluxu menſtruorũ ferè deſinente, fotubus ac inſeſſibus malacticis ad oris vteri relaxationem vtuntur: dein, Peſſarium indunt: tum, locum aſtringẽtibus & corroborantibus fouẽt, & decubitum ſupinum atque tranquillum præcipiunt. Tale Peſſariũ apud nobiles Germaniæ matronas, ſi vteri procidentia laborẽt, in vſu eſſe conſueuit: cuius hæc eſt forma:

Peſſorum ouatorum effigies.

A Monſtrat Peſſarij corpus.
B Funiculum (ſi quis velit) ad femur religandum.

CIRCVLI VTERINI.

PEſſariorum loco in vteri procidentia, circulis aliquæ vti ſolent matronæ: quare Circulorum formam à ſocru mea, P. M. (quæ in arte medica fuit verſatiſſima) mihi communicatam, quibus in multis vſa eſt matronis, proponam.

Accipe

"Accipe radicem Vitis ſylueſtris, & ex ea circulos rotundos, modò maiores, modò minores, pro ceruicis vteri magnitudine, paruitatéve conficito: dein accipe Ceram virgineam q.ſ.cui adde Reſinæ albæ, aut Terebinthinæ parum, liqueſiant ſimul: tum Circulos prædictos huic ceræ reſinæ mixtæ toties immergito, vſq; dum craſſitiem debitã acquirant.

Circulus talis in vteri collum inditur, qui ſi minor ſit, quàm oporteat, excidit: ſin verò iuſtam habeat magnitudinem, ſine vlla noxa remanet, nec facilè elabitur: & melius eſt vt non eximatur, ſed vt vſque dum ſpontè excidat, relinquatur: quòd ſi verò excidat, nec dum curata ſit mulier, alius indendus erit.

Circulus alter.

IOhannes Bauhinus, Illuſtr. Principis Vuirtembergici, &c. Archiater, frater meus chariſs. ad procidentiam vteri Circulos ex filo argenteo rotundo cum furca trifida ex eadem materia parata, confici curat. Hic ſine vi in collum vteri intruditur, qui interdum facilè, niſi educatur, hæret; ſin verò à pondere vteri pro

pellatur, faſcia retinendus erit. Hactenus de Peſſariis.

VI.
DE SVPERFOETATIONE.

SVMMVS Medicinæ dictator 5. Aphoriſ. 51. *Quæ vtero gerunt, iis os vteri comprimi*, dixit: & Galen. in Com. *Si os vteri claudatur, conceptionis indiciũ ſtatuit*. Hinc factum, vt pro cõfeſſo fuerit habitũ, os vteri in prægnantibus nõ reſerari, cùm 14. de Vſu part. 3. Galenus dicat, à conceptu vſq; ad tempus ipſius partus ita occluſum eſſe os vteri, vt ne quidem apex alicuius acus indi poſſit. Verùm rationibus, quæ in hanc rem adduci poſſent, in præſens relictis, dicimus os vteri etiam in prægnantibus reſerari: id ex eo liquet, quòd mulieres etiam grauidæ ſperma reiiciãt: probatur quinetiam exemplis ſuperfœtationis & molarum, quæ poſt fœtus conceptionem generantur: nec huic rei aduerſatur Anatome, facilè enim id fieri poſſe, ea nobis oſtendit: ſecundina enim dictã tunica, vni tantùm

vteri

vteri parti adhæret, vt rectè nobis Valuerda in ſua proponit Anatome. Sed ſuperfœtationem aliquot exempla proponamus, quæ rationes contrarium ſentientium ſatis infringent. Verùm Plinij verba, quæ in hanc rem habet, afferamus, dein nouis hiſtoriis, Germanico ſermone mihi cõmunicatis, rem cõprobemus.

Plinius libro 7. capite 11. Naturalis hiſtoriæ, inquit: Præter mulierem pauca animalia coitum nouêre grauida: vnum quidem omninò, aut alterum ſuperfœtat. Extat in monumẽtis etiam Medicorum, & quibus talia conſectari curę fuit, vno ab ortu duodecim puerperia egeſta. Sed vbi paululum temporis inter duos conceptus interceſſit, vterque perfertur: vt in Hercule & Iphiclo fratre eius apparuit: & in ea, quæ gemino partu, alterũ marito ſimilem, alterum adultero genuit. Item in Proconneſia ancilla, quæ eiuſdem diei coitu, alterum Domino ſimilem, alterum Procuratori eius. Et in alia, quæ vnum iuſto partu, quinque menſium alterum edidit. Rurſus in alia, quæ ſeptem menſium edito puerperio, inſecutis mẽſibus geminos enixa eſt. Hactenus Plinius.

HISTORIA I.

ANte annos circiter triginta, Ioannis Pflieges, Ruſtici vxor, in Rixheim, Suntgauiæ pago, duobus Baſilea miliaribus, gemellos vtero geſtauit, quorum primus iuſtum poſt partũ annum vnum ſuperuixit: alter verò ſex ſeptimanis poſt fratrem ſuauiſſimam hanc primùm aſpexit lucem, qui non ita pridem adhuc (octo habens liberos) in viuis fuit.

HISTORIA II.

CHriſtiana Schlechtin, Michaelis Vogel, Prætoris pagi Bôllickheimenſis (duobus cum dimidio Baſilea miliaribus) vxor, priori marito, cũ quo decem habuerat liberos, defuncto; alterũ cum prędicto Prætore matrimonium contraxit, & circa quinquageſimum circiter ætatis annum grauida facta eſt (poſtquam in matrimonio annis fuiſſet triginta.) Geſtationis tempore completo, Anno 1575. Aprili menſe, & quidem die Dominica, circa diem S. Georgio ſacrum, doloribus partus corripitur, puellam feliciter, quæ poſtmodum Maria nominata, enititur, quæ dies ſolùm quindecim

ſuperuixit. Finito puerperio, cũ ad conſueta ꝓperaret munia, ſeptimanis quinque, & totidem diebus poſt primum partum, dum in vineis eſſet, nihil minus ꝙ de altero partu cogitans, nouis doloribus partus corripitur: quare domum reuerſa, filium, qui patri factus eſt cognominis, enixa eſt, qui in hodiernum diem adhuc viuit. Poſt hunc partum amplius vtero non geſtauit: verùm vt parentes, ſic & filius, in hodiernum adhuc diem viuit.

HISTORIA III.

ANno Chriſti 1584. poſteaquam vir nobilis, D Philippus Ludouicus ab Hirshorn (cuius ſedes fuit in Palatinatu, tribus ab Heidelberga miliaribus: in oppidulo, quod eiuſdem nobilis viri nomen ſibi vendicat) rebus humanis exemptus eſſet, neque vllum poſt ſe hæredem reliquiſſet: vidua interim ipſius vterum ferente: ſtatim ipſius defuncti agnati, & feudorum ſucceſſores (vt qui vehementer dubitarent, ferrétne maſculum grauida vidua, an potius fœmellam) non ſolùm omne ius ſucceſſionis feudorum, in omnem euentum, à feudorum dominis

obtinuerant: verùm etiam quia libenter plenàm & fundamẽtalem notitiam omnium feudorũ & redituum habuiſſent: ideò ſtatim à morte prædicti nobilis, ſuperſtitem ipſius viduam, adhuc immaturam defuncti mariti mortẽ lugentem ſua in domo operuerunt: eiq́ue claues ad cryptas & cellas è lumbis, non ſine vi & vehementia detraxerunt. Quæ res adeò miſeram & triſtem viduã affecit, vt coniectis in verticem ſuum manibus, vociferari & eiulare magis cœperit: vt quæ grauiter moleſteq; huiuſmodi ſæuitiam & agendi modum ferret. Quin etiã paucis interiectis diebus, tandem peperit, & quidẽ egregium puellum, ſed mortuum, & caluaria carentem.

Cæterùm cùm agnati & hæredes defuncti Nobilis, ea de re certiores facti eſſent, perſuaſerunt ſibi, ſuam ipſorũ ſpem iam expletam, & ipſos ſui compotes voti factos fuiſſe. Quare ius ſuum in vtenda, fruenda hæreditate feudorum perſecuti ſunt. Sed Deus Opt. Max. velut è ſaxo alium partum maſculum, & paternorum bonorum hæredem viduæ illi mœſtæ & deſolatæ ſuſcitauit, atq; donauit.

Etſi enim non ita pridem puellum enixa

nixa eſſet, tamen ſubtumida à partu remanſit: nihil aliud ſuſpicata, quàm vel tumorem præter naturam, vel aliquem morbũ in ſuo reſidere corpore. Id quod etiam aliquibus Medicis (quorum conſilium ſeparatim requiſitum & auditum eſt) viſum fuit. Cauſam enim morbi quiduis aliud exiſtimârunt, quàm quòd ipſam grauidam adhuc eſſe, ſuſpicarentur. Quare conſilium ei dederunt, vt ad Thermas fontis acidi ad Rhenum (Bey Elſal am Rhein) ſeſe conferret. Ad quas illa Thermas, ſecuta ea in re Medicorum conſilium, vt vidua mœſta & orba, vnica ancilla comitata, profecta eſt.

Verùm enimuerò vt tandem menſe Iulio 1584. eò loci venit, ob Thermas: accidit, vt ibi inueniret Electorem Saxonię Auguſtum (qui paulò poſt in fata conceſſit) cũ cõiuge: nec non alios, aliasq́; Principes: qui ita loca præoccupârant, vt ipſamet in diuerſorio locum manẽdi nõ inueniret: præſertim cùm nemini notum eſſet, quæ, qualíſue matrona foret, quæ vnica tantùm ancilla comitata veniſſet. Porrò tandem eius loci Præfecto, quænam eſſet, ſignificans: & ſuum ei caſum, qui non ita pridem acciderat, com-

memorans: ęgrè ab ipſo hoſpitium ad ſequentem noctem obtinuit.

At verò ea ipſa in nocte, cùm iam decima ageretur hebdomada, à priori & proximo partu, Deus Opt. Max. ipſam & mœſtam atque adflictam, & apud peregrinos, pulcherrima prole maſcula, eaq; viua, ditauit. Id quod ſtatim fando peruenit ad aures Illuſtriſs. Principum.

Et quidẽ ei Elector Moguntinus lautum ac nobile puerperium inſtituit: Elector verò Auguſtus, eidem mille Thaleros dono dedit. Quin etiam omne ius hęreditariæ ſucceſsionis & feudorum ab aliis repetitum, & huic ipſius filiolo, hæredi videlicet legitimo, reſtitutum eſt. qui adhuc in præſens in viuis eſt.

HISTORIA IV.

ANna Cancerina, Chriſt. Schollers, ſutoris noſtratis vxor, cùm iam annis aliquot fuiſſet in matrimonio, aliquoties grauida facta, feliciter enixa eſt: dein cùm rurſus vtero guſtaret, accedente debito partus tempore, poſteaquam toto triduo leuibus doloribus partus fuiſſet diuexata, Anno 1587. Ianuarij 25. hora 6. matutina, caſu Embryonem è corpore elabi

elabi ſenſit, qui digiti vnius longitudinem æquabat: verùm eadem die veſperi ad horam ſextã maximis conatibus partus diuexata, alterum iuſto partu fœtum perfectum & viuentem excluſit. Ambo autem, ut narrauit Obſtetrix, vna continebantur ſecundina.

VTERVS BIPARTITVS.

ANne mulieres eæ, quæ ſuperfœtare ſolent, aut plures fœtus, quàm duos generant, bipartitum vterum habeant, quemadmodum canes, lepores, & ſimilia animalia, quæ multos generant fœtus: mihi dubium mouit Fratris mei chariſs. Ioh. Bauhini obſeruatio, qui circa annum 1565. dum ordinarius eſſet Lugdunenſium Medicus, & Chirurgis Anatomen demonſtraret, in quadam puella vterum bipartitum, qualem canes habent, adnotauit: quod vt rem valdè rarã, doctiſsimis Medicis Lugdunenſibus, ac multis aliis demonſtrauit. Ea ergo de re, Anatomici, ſi mulierũ corpora talia occurrant, cogitabunt, cuius nomine hoc proponere libuit.

Superfœtare aliâs ſolent hæ, quarum vteri os, poſt primum conceptum, nõ ita valdè clauditur, vt libro de Superfœtatione Hippocrates demonſtrauit.

AD LECTOREM.

ETSI Author noſter Hiſtorias quatuor, quæ apud Cornacẽ habentur, breuiter, capite quarto Sectionis quartæ attigerit: tamen cùm multa, quæ & eleganter & planius rem explicant, à Cornace addantur, placuit huius Operis calci (cùm non videretur æquum Rouſſeti orationẽ continuatam interrumpere) ipſius Authoris verba ſubiungere: quibus ſubijciemus aliquot mirandas ex noſtra obſeruatione Hiſtorias, non adeò à propoſito alienas.

HISTORIA I.

Matthiæ Cornacis Philoſophi & Medici, Romanorum Regis Phyſici, hiſtoria geſtationis fœtus mortui per annos plus quatuor: qui tandem opera & conſilio Medicorum ex vtero ita per aluum, Deo adiuuante, exſectus eſt, & membratim exemptus, vt mater viua permanens integra reſtitueretur ſanitati: atq; poſt biennium denuò conciperet, vt ſecunda teſtatur Hiſtoria.

ANNO Domini 1545. quędam conciuis Viennenſis, nomine Margaretha, filia Vvolffgangi Karlinger ciuis Viennēſis: vxor verò Georgij Vvolczer, hoſpitis eo tempore ad ædes Rubri cancri appellatas Viennæ: poſtquam antea etiam enixa eſſet aliquot liberos, concepit anno ætatis ſuæ 25. omnia deniq; habuit ſigna fœlicis imprægnationis: fœtum inſuper temporis progreſſu ſenſit, ante feſtum D. Bartholomæi, eodem anno valentem, & ſtrenuè ſeſe mouentem, vſq; ad feſtum D. Lucæ ſacrum. Quo ſanè illi tempore ſuperuenerunt partus dolores, adeò vehementes, vt anteà experta iam ſępius ipſa, iamiam ſe crederet enixuram. Statim igi-

tur aduocari iuſsit matrem, & unam ex ſuis ſororibus: acciri etiam obſtetricem confeſtim præcepit. Quæ cùm aduenisſent, ſtatim re animaduerſa, iuſsit omnia ad manus eſſe parturiẽti neceſſaria, hæc verba adiiciens: Statim, Deo volẽte, puellum natum habebimus: & quemadmodum poſtea euentus comprobauit, vera vates extitit. Interea prægnans in ſedem parturientium cõſedit: & cùm inſtanter admodum à circumſtãtibus mulieribus admoneretur, vrgeretur etiam ab obſtetrice, omnibus niſibus elaborauit ad pariendum: in quibus heu nimium vehementibus conatibus, fragor quidam increpuit ſatis ſonorus: quiq; non temerè argueret, magnam vim vel fœtui, vel matri illatam fuiſſe, vel certè conquaſſatum infantis caput in partes diſceſsiſſe. Ab eo fragore, viuacitas fœtus deprehendi amplius nullis argumentis potuit. Grauida inde maiorem in modum cœpit ægrotare: ac propterea in lectulũ ſuũ reducta & repoſita eſt. Interim lac accurrens, quod paturientibus vſuuenit, vbertim vbera repleuit, adeò vt ſtillatim etiam è papillis gliſcentibus coloſtra deflueret, ſpectãtibus multis & iis honeſtis ac pru-

dentibus

dentibus mulieribus, quæ dies noctesq́; aſsiſtentes pręſtolabantur fœlicem partū. Dum verò res ita protraheretur, ſemperq́; maior difficultas, minor verò ſpes eluceſceret, deliberatū eſt ab omnibus, quæ tum præſtò erant, & itum in eā ſententiam, vt plures obſtetrices accerſerentur in rem præſentem, aliquod fortè ſalubrius allaturæ conſilium. Sed ex harum etiam aduentu nil miserę adminiculi accesſit: neq; quicquam ab his in medium dici potuit, vel conſuli ſalutare, præterquam quòd vna ex iis iudicatum habebat (& fortaſsè non malè) rem nimis feſtinatam fuiſſe, os ſacrum nondum ſatis hiaſſe. Nihil itaq; etiam tum effectū datum eſt, geſtansq́; vterum, mulier tādem per multas ſeptimanas grauiſsimè decubuit, ventris tumore, duritie, fluxu qui ſuperuenerat, doloribus nihil remittentibus. Quæ omnia, continuæ deniq; corporis graues afflictiones, animi perculſiones, ad ſummam deſperationem miſeram videbātur compellere: effeceruntq́;, vt ad tentanda omnia omnium conſilia animum aduerteret, ad vſurpandas omnium medelas, doctorum & indoctorū, Chriſtianorū & Iudæorum. Quæ tamen

nequicquam adhibitæ, auxilij nihil, plurimũ mœroris & deſperationis (cùm res difficilis ad impoſsibilitatem videretur vergere) attulêre. Hiſce periculorum & ærumnarum aceruis circumuenta, atroci inſuper ventris ac ineuitabili onere ſummè implicita mulier, per quadriennium, vſq; ad annum Domini 1549. ſemiuiua perdurauit. Sed quod prętereundũ hoc loco non eſt, propter has enumeratas à nobis difficiles calamitates, miſella inſuper adflicta eſt defluxu continuè putrilaginoſo, qui per locum muliebrẽ perrumpens, totũ hoc quadrienne tempus durauit, ita tamen, vt aliquando parcius, aliquando copioſius profluens, diſpari ratione mulierem affligeret, ceſſaret tamen nunquam. Cruciatibus igitur hiſce ac grauedinibus diu perſtantibus, tandem natura (quæ ſemper indiuiduũ conſeruare contendit) acore & copia putridi humoris non euicta, ſed compulſa (vtpote cui inferna humoris ſubductio non ſufficeret) ad vmbilicum, matricem ipſam, totum deniq; abdomen, multis alioquin partibus munitum, perfodit.

Foramen igitur factum eſt primò, anno Domini 1548. in loco prædicto, ex

quo

quo multum ſanioſi fœtidique mucoris profluxit: Succeſſu deinde tẽporis, poſt aliquot menſes, adhibitis externis emplaſtrorum adminiculis, apertio coaluit, poſteaquam (vt videtur) colluuies humorum nociuorũ abundè excreta eſſet, vel aliquantiſper pro neceſsitate euacuationis diminuta. Sed quod efflictim obſeruandum eſt, paulò poſt anno Domini 1549. menſe Iunio, cùm ſcilicet multa putrida ſuperfluitas omni conatu mox per naturam expellenda, iterum collecta eſſet, natura denuò eodẽ conſilio & via, proximo in loco, non ita procul à priore apertione diſtante, per ventrem iterum perrupit, & affatim eduxit neceſſariò euacuandam purulentiam.

In hoc foraminulo exhibebatur omnium conſpectui & tactui, os quoddam, quod euentus poſtea (reſecta aluo & matrice) comprobauit, infantis fibulam ſiniſtri brachij fuiſſe. Durauit iterum hæc apertio, eodem ſtatu & effluxu, cum magna fœminæ in vtero habentis virium proſtratione, ad menſes aliquot.

Cùm autem periculi magnitudo, dolorum fœtoriſque intollerantia indies magis ac magis ingraueſcerent, videren-

turq́; omnia ad interitum ſpectare: ipſaq́; miſerrima præ cruciatibus immenſis, animi crebris deliquiis iam iam crederet ſibi exitum imminere, denuò iniit conſilium aſciſcendi Medicos: ſi fortaſſe ex ſingulari Dei miſericordia, felix horula ſalubris conſilii eluceſceret: ſi deniq; fortè fortuna, Deo ita diſponente, in hora contingeret, quod non contigiſſet in annis.

Vocati igitur ſunt Chirurgi tres: aulæ Regiæ chirurgus, Sixtus Wirt: Paulus Dirlewang, vrbis Viennenſis ordinarius chirurgus: & Petrus Winckler: qui cũ aduenissent, rem omnem intuiti, atrox periculum præ oculis eſſe animaduerterũt: ſimulq́; moderatè omnes vnanimes reſponderunt, maius eſſe negotium hoc, quàm vt ipſi quippiam certi in hoc caſu ſtatuere vel debeant, vel poſsint: accerſendos eſſe Medicinæ aliquot doctores, quorũ conſilia meritò accedere debeant: & ſi quid in re tam ardua faciendum ſupereſſet, ſibi conſultum uideri, ut id ex eorũ matura deliberatione proficiſcatur.

Acciti igitur ſunt Doctores duo, Ioannes Enzianer, & Matthias Cornax: alter vir ſenex, & reuera miles (vt dicitur) emeritus: hic publicus Medicinę in Vien-

nenſi

nenſi Gymnaſio ordinarius profeſſor. Qui cùm veniſſent, aliquoties poſt crebram inſpectionem, ægrę virium explorationem, circumſtantiarum diligentem inquiſitionem, nihil aliud uidebant ſupereſſe conſilii, quàm ut ad ſententiam Hippocratis, extremis morbis extrema adhiberentur remedia, quantumuis periculoſa.

Decretum itaque ab iis eſt, de aluo aperienda: à Chirurgis etiam in eandem itum ſententiam. Quod cùm certò conſtitutum eſſet, etiam fœminæ, eiusq́; marito & propinquis, Medicorum conſultum indicatum eſt, à quibus omnibus aſſenſum. Statuta tandem dies eſt, decima mẽſis Nouembris, anni 1549. hora duodecima pomeridiana. Chriſti igitur Domini auſpiciis, cùm tempus ſtatutũ aduenisset, rebus ritè auxiliaribus, deniq; paratis & diſpoſitis præſidiis, ſi quid fortè grauius contingeret pręſentibus Doctoribus nominatis, & chirurgis ſectio cum ſumma diligentia peracta eſt.

Linea autem ſectionis ex mea deſignatione ducta eſt, ab apertione ea inchoata (quę paulò ſupra umbilicum à natura, ut diximus, facta erat in latere dextro) recta

deorſum per tractum muſculi recti, abdomini incumbentis, longitudine plus minus octo unciarum: hoc eſt, ſemipedis antiqui & duorum pollicum. Qua facta inciſione, propter neceſsitatem & intollerabilem fœtorem, ſubitò contentum in vtero à Chirurgis undiq; liberatũ eſt, & exemptus fruſtulatim fœtus maſculus emortuus & ſemiputridus. Secutus eſt hanc extractionem fœtor incredibilis: adeò enim putredo inualuerat, vt bona pars membrorum pueri conſumpta appareret: caput verò totum confractum, & oſſa cranei diſperſa extraherentur: cerebri verò videretur nihil, nimirum quod totũ putredine diuturna cõſumptũ eſſet.

Abſoluta hac ſectione, ex ſumma Dei opt. Max. miſericordia fœliciter mulier debita ratione, infractis laceris & rugoſis vteri cauitatibus ligata & curata eſt: illiq; de rebus neceſſariis quàm optimè proſpectum à Medicis & Chirurgis. In omni autem iſta adminiſtratione miſella quæ reſecabatur, nullum eſt paſſa animi deliquium, ſed forti & ſedato animo omnia pertulit: adeò vt Deus & Natura ipſa, in conſeruanda hac inopi & ignobili fœmina, contendiſſe videantur.

Succeſſu

Succeſſu deinde temporis, cum omnia ex ſingulari Dei nutu feliciter procederent, ſine vlla ſutura, rugis (detumeſcente ventre ob exinanitum vterum) coëuntibus, poſtliminio venter ab onere putrido liberatus peroptimè coaluit, & fœmina præter omnem exſpectationem curata eſt, & vterus ipſe vnà cum abdomine & eius partibus planè cõſolidatus: quinetiã ita matrice probè reſtituta, menſes bono ordine & modo rediêre, vt ſpem aliquam conceperimus, membro quantumuis ſenſibili & ſpermatico ita perſanato, mulierem denuò concepturam, & fortaſſe fœtus endituram. Quod tamen poſtremum, vt valdè ex multis rationibus eſt ambiguum, ita incertum Diuinæ Omnipotentiæ relinquimus determinandum.

HISTORIA II.

Quod eadem fœmina denuò conceperit, & geſta uerit fœtum viuum, perfectum maſculum, ad legitimum pariendi tempus: quodq; ex poſthabita ſectione mater vnà cum puello interierit.

POſteaquam ſupernè à nobis deſcripta Margaretha, ex ſanctiſsimi opifi-

cis Dei voluntate conualuiſſet, conuixiſſet deniq; ſana marito annũ plus minus integrũ, ſatis frugaliter, denuò cõcepit, & geſtauit puerum bene valentem, & ritè ſuccreſcentem uſq; ad ſecũdum diem menſis Iunij, Anno Domini 1551. quod erat legitimũ tempus pariendi. Ea dies cùm manè illuxiſſet, & bellè ſe haberent omnia, infans robuſtus ſtrenuè palpitauit, & elaborauit ad egreſſum vteri: mater mœſta omnibus neruis ad expellendum fœtum incubuit, præſentibus multis mulieribus, ſed incaſſum omnes conatus ceſſere. Quapropter vocatus eſt Paulus Dirleuuang, chirurgus Viennenſis, qui anteà illam ſecauerat, vt in mediũ conſuleret: ille verò præ oculis cernens graue diſcrimen, conſuluit me etiam eſſe vocandum.

Adueniens itaq; & ego, cũ perluſtraſſem ventrem enitentis, vidiſſemque fœtum validum, matrem autem omnibus viribus, quæ ad certamẽ enitendi requirebãtur, deſtitutam: cicatricem præterea veterem quaſi per rimam longam hiſcere, omninoque impoſsibile eſſe vt conatus fœminæ tam lacero vtero, inciſis per longum muſculis & abdomine, tanti eſ-

ſe

ſe poſſent, qui in vtero cõtentum quantumuis viribus præſtans, & ſeſe adiutans, per os ſacrũ poſſent expellere: ſuaſi eueſtigiò, ventrem ferro, vt prius, reſecãdum eſſe. Firmauit meam opinionem & hoc, quòd rimula ſectionis priſtinæ laxata, pellucens madebat, & per ſe diſceſſionem parietũ cicatricis minitabatur. Hiſce perurgentibus rationibus, nos vterq; compulſi, & cõmemoratione prioris fœlicis euentus animati, ſectioné iterum inſtituendam cenſuimus: acquieſcebat conſiliis noſtris, alioquin moritura puerpera.

Verùm enimuerò mater eius, & reliquæ aliquot præſentes fœminæ, aſſentiri nullo pacto voluerũt: interim ego ordinatis quibuſdã prȩſidiis cõfortantibus, conſolatus afflictã, diſceſsi: & paulò poſt reuerſus, acriter inſtiti iterum peragendæ cæſuræ. Sed perperam tum obtinuit matris affectus, quæ cum cæteris fœminis in ea perſeuerabat ſententia, ut Deo omnia committerentur, reiecta periculoſa ſectione: quæ tùm etiam ſatis tempeſtiuè adhiberi poſſet, cùm extremum anhelitum mater ſpiraret.

Expectatum igitur vſq; ad horã deci-

mam noctis, eo tempore infœlix, cũ fruſtrà diu & ſtrenuè luctata eſſet, viribus omnibus exhauſtis, cruciatibus oppreſſa animam exhalauit. Quod cùm factum eſſet, ſubitò Chirurgus prædictus vocatus eſt, & citiſsimè ventrem aperuit: ſtatimq; infantem perfectum, maſculum, omnibus numeris abſolutum, exemit.

Ibi videre erat (ſuperueneram enim & ego) certamen adnitentium puello vitã, quæ paulo ante abierat, reuocare & ſufflando omnia tentare ſpiracula, ſed perperam & fruſtrà omnia fiebant. In prompta cauſa eſt eruditis & Anatomiæ peritis: ſiquidem in confeſſo eſt, vitam & motũ cordis in infante à duabis arteriis vitalibus matris per vmbilicum fœtui, ſeu per inſitionem inſertis dependere, quæ vaſa natura fabricauit pro cordis refrigeratione. Quare cùm arteriarum motus in matre ceſſet, earundem etiam motum eueſtigiò in infante ceſſare neceſſum eſt: ſiquidẽ fieri minimè poteſt, vt puer ante præciſionem vmbilici, in ipſo denique vtero inuolutus tunicis, ſpiritum per os attrahat.

Præterea eſto quòd continuatio vmbilici fœtus à matrice ſit libera, ruptis

cory-

cotyledonibus partus tempore: tamen nihilominus vmbilicus ſecundinæ adhęret, neceſſariò ab obſtetrice præcidēdus: vel etiamſi à ſecundina, in vtero exiſtente puello, vmbilicus ſolutus eſſet, tamen reſpirare per os non poſſet infans; panniculis inuolutus: vteri præterea parietibus incluſus, mucoribus deniq; & aquoſitatibus circumfuſus: quæ certè res ſæpè ſolutos infantes, hærentes tamē diutius in anguſtis faucibus oſsis ſacri, enecat ſuffocando.

Cùm ex prædictis itaque neceſſarium ſit, vita & motu puerperarum ceſſante, ceſſare etiam infantis in vtero contenti vitam & motum: impoſsibile eſt, tā immediatè excindi infantē poſſe, in eo ictu temporis, quó anima ex matre migrat: quæ ſi ſemel euolauerit, certè reuocari humanis pręſidiis nullo modo poteſt. Si autē fortè fortunà exemptio infantis cōtigerit in agone puerperæ, aut in animi deliquiis, præſentibus adhuc ſpiritibus vitalibus, tum cenſemus omninò ſuperuiuere infantem poſſe, quemadmodum ſine dubio de Iulio Cæſare contigit. *Hac de re lege Præfationem noſtram.*

Q

HISTORIA III.

De muliere, quæ annis tredecim in vtero geſtauit Sceletum fœtus mortui, quod tactu cùm ab ipſa matre, tũ ab omnibus illi præſentibus percipitur, ſcripta ad Matthiam Cornacem, ab Aegidio Hertogio Medico.

CAtharina quædam, vxor Michaelis de Menne, viri ruralis & pauperis, annis duodecim vtero gerit fœtum mortuum, vel potius Sceletum fœtus emortui, res penitus monſtroſa, ac miraculo digna dici poteſt. Ita tamen ſe res habet, ſic vt ipſo tactu vnicuique fuerit maniſeſtiſsima.

Mulieris enim ventrem inferiorẽ propriis manibus attrectaui, non bis terue, ſed pluries: idem quoque mecum egêre cùm viri, tum mulieres illuſtriſsimæ, nõ ſine omniũ admiratione maxima, quos omnes honoris gratia præterimus. At vel vnius Viri hac in re teſtimonium oculare ſufficere poterit, puta excellentiſsimi D. Hẽrici Cornelij Mathiſij, qui quõdam CAROLO eius nominis Quinto Auguſto Medicus fuit domeſticus. Hic, inquam cùm ſtantem & ſupinè decumbentem dictam mulierẽ crebrius attrectaſſet,

ctaſſet, omniaque oſſa fœtus mortui ipſo tactu optimè deprehēdiſſet, præ ſtupore nimio, tū admiratione ſumma dicebat: Deo & Naturæ nihil impoſsibile.

Anno igitur Domini 1549. eadē Catharina, poſteaquam anteà enixa eſſet duos liberos, concepit menſe Martio, omnia ſigna habens fœlicis impręgnationis: fœtum inſuper temporis progreſſu à quarto menſe conceptus ſenſit valentē, & ſtrenuè ſe mouentem, vſque ad feſtum Diuo Andreæ ſacrum, eodem anno: quo ſanè illi ſuperuenêre dolores partus adeò vehementes, vt iam iam crederet ſe enixuram. Vterus quoq; mirum in modum prominebat, vberaq́; lacte copioſiſſimo turgebant: idq́: magis inſtante iam partu, quàm multis dieb. antea. At cū ad paturiendum nulla amplius mora exſpectaretur, accidit vt vetula quædam malefica & præſtigiatrix ventrem huic vtero gerenti attigerit, in aures ſuſurrarit, & in faciē ſufflarit, aliaq; peregerit: quæ quoniam parum ad rem noſtram facere exiſtimo, pluribus non perſequor: illius tamen meminiſſe placuit, nam in vetulam mulier culpam omnem reĳcere videtur, quòd illi res tam infœliciter ſucceſſerit.

Vt autem parturientium dolores cùm in ventre inferiore, tùm in lumbis ſenſit, ſtatim acciri obſtetricem & mulieres vicinas iubet, quæ dies noctesque aliquot partum præſtolabantur: nullum tamen partus breui futuri ſignum obſeruat obſtetrix, præter illos dolores, qui toto biduo increbeſcebãt. Quare diſcedit, reuerſura, ſi ita res poſtularit. Quid multis? dolores nihil interim remittuntur, ſed diebus totis quadraginta & die & nocte illam ſæuiſsimè affligere non deſinunt, vt totum id temporis miſella iſta inſomnis egerit. Ab vtero quippiam interea effluxiſſe, nunquam animaduerſum fuit.

Fœtus vehemẽtiſsimè ſemper mouebatur ac calcitrabat, ita vt manifeſtè illius motus ab adſtantibus obſeruari poſſet: toto iſto dolorũ tempore, ſudoribus quoq; copioſiſsimis madebat. Lac præterea è mammillis vberius fluebat: quod qa acrius, tùm plus iuſto bilioſum erat, omnes ferè partes vicinæ, quas defluens attigit, exulcerabantur.

Quadrageſimo demum ſecundo & quarto dolorum die, fœtus tam validè amplius moueri deſtitit. Dictu profectò mirum, quòd tanto tempore ſubſiſtere

ſiſtere potuerit incolumis: tandem conatu vehementiſsimo ita fœtus mouebatur, vt inde tranſuerſim in vtero reuolutũ, mater narraret. Dolores ab illo impetu fœtus multò mitiores euaſere, & paulò poſt planè receſſerunt. Poſt verò dies quatuor vel ſex, cruenta quædam ac nigra per aluum deiicere cœpit, illis ſimilia (vt illa inquit) excrementis, quæ pueruli iam in lucem editi primũ excernere ſolent, cuiuſmodi excremẽta egerebat diebus ſingulis ad ſex libras. Cumq; antea nullus in vtero colliſionis oſsium ſenſus voluntarius perciperetur: hic tandem putans miſella ſe ab omnibus ęrumnis liberam, vnicuiq; tãgenti vterũ ſeſe prodere cœpit: vt etiam illam non lateat oſsium fœtus mortui ſitus, quippe cũ digito mõſtret, hic caput, illic coſtas: hic humeros, illic femora contineri. Quod ego & alij complures, me monitore, deprehẽderũt.

Cadauer iſtud, ſeu Sceletum in vtero matris iacet tranſuerſim, capite & cruribus introrſum, dorſo verò extrorſum ꝓminẽte. Sub ilio dextro caput recõditur, qđ cùm profundius, quàm matris ſpinã dorſi reſpiciat, nõ ſine ratione tactus noſtri iudiciũ refugit: ibi tñ oſsis humeri,

caput ſuperius contineri manifeſtò conſtat. Sub ilio ſiniſtro ſunt crura & pedes: ſed introrſum reflexi, vt attingi minimè poſsint. Coniectura tamen artificiali & Anatomica ita eſſe, iudicare non eſt difficile: tum ex ſitu reliquo corporis, tum quia ibi os femoris apertiſsimè deprehẽdatur. In medio vẽtre dorſum euidẽtiſsimè cognoſcitur, vertebræq́; omnes faciliimè diſtinguuntur: coſtæ quoq; maiori ex parte, tã ſuperiores quàm inferiores dinumerantur: turget venter maternus tumore oblongo, qui in pudendum deſinit: eleuat totam iſtã molem ſurſum, eandemq́; pro animi arbitrio deprimit, non ſine aſsiſtentiũ ſumma admiratione. Oſſa verò ſic ſatis induruiſſe ſentiuntur, ita vt validiori compreſsioni difficulter cedere videantur. Venter maternus interea dum attrectatur, nullo dolore angitur, niſi id plus quàm par eſt, fiat diutius.

Valet ſic ſatis illa mulier, omniaq́; ſua munia tam domi quàm in agris vnà cum marito ſuo optimè peragit: hilaris eſt, prudẽs materfamiliâs, & vtcunq; faceta, annum nũc temporis agens quadrageſimum quintũ. Corpore gracili, nec habitu illaudabili. Menſes, cùm annis quatuor

tuor eſſent detenti, potiunculis nonnul- lis illos promouentibus vſa, rurſum ma- nare cœperunt in hunc vſque diem. At menſibus ſingulis, cùm eorum terminus inſtat, venter inferior intumeſcit, illamq; dolores inuadunt vehemẽtiſsimi, haud aliter quàm ſi nunc nunc eſſet enixura: nec antea ceſſant, ni menſes omnino e- ruperint. Quòd ſi mulierem aliquo malo laborare cótingat, iiſdem planè dolorib. ad integrum morbi terminũ corripitur.

Aliud præterea notatu dignum refert, quintum nunc eſſe annum, ex quo natu- ra quodammodo iſtius Sceleti expulſio- nem tentarit. Vteri enim oſculum hiaſ- ſe, & inde aliquot oſsicula fuiſſe egreſſa: qua de cauſa eueſtigiò accerſitur obſte- trix, ac cùm ſatis imperita, vel potius rei nouitate perculſa, nullum remedium fer re ſe poſſe indicaret, omni ope humana hanc multis modis longè infœliciſsimã deſtituens, receſsit. Ipſa verò interim ni- hilominus intrepido fortiq; animo, oſ- ſicula illa vt in proprium locum retroce- derent, propriis manib. allaborauit, ſic ut in priſtinũ redierint. Ab iſto verò, vti nec antea, huiuſmodi qd ſiniſtri illi accidit.

Mirum deniq;, quantoperè ruſtica illa

flagitet, ſummisq́; precibus cõtendat, vt abdomen ei manu medica aperiatur, Sceletumq́; ab vtero eximatur. Sic enim ſeipſam ſanitati priſtinæ reſtitui poſſe confidit optimè. At quo minus id tentatum hactenus ſit, adhuc ſub iudice lis eſt.

HISTORIA IV.

De fœtus mortui geſtatione, ab Achille P. Gaſſaro Medico, ad D. Matthiam Cornacem miſſa.

NOn abſimilis tuæ Viennenſis illius hiſtoriæ, ante annos plus minus viginti ſex, apud nos quoq; contigit in Comitatu Feldkirchienſi, qui immediatè Sereniſsimo noſtro D. Regi, attinet. Nam muliercula quædam, cui à mariti familia Pflegerin cognomen erat, quæq́; in pago Gettzig ſub arce Montis fortis tum habitabat, verè imprægnata ad decimum uſq; menſem, ſatis incolumis pro ſua conditione ſibi viſa eſt. Ac inſtante tandem partus tempore, iuſti dolores, nec nõ humorum excretiones conſuetæ, præſentibus & agnatis & obſtetrice, nulla aborſus ſuſpicione innata, per aliquot horas illam debito exagitarunt modo.

Cùm

Cùm autem incaſſum diutius laborare videretur, aſtãtes vicinæ ad fortius eni tendum ſubinde illam adhortatæ ſunt: imò pro ſua ruditate, tàm inceſſanter ægram ad cogẽdum accelerandumq́; partum impulerunt, ac miſerã mulierculam ad eiuſmodi animi deliquia, tamq́ue crebras ſyncopas ſua iſta importunitate adegerunt, vt non ſolùm fœtus inſciis illis ſuffocatus ſit, ſed & mater etiam euidenter de vita periclitaretur: idq́; defectu Medicorum omnium, in tertium, aut fortè plures vſq; dies factitatum eſt, donec cõmiſerantibus cunctis, ægra illa ſoli Naturę & Diuinæ clementiæ, tanquam omnino deſperata, relinqueretur: ac veluti omni momento moribunda, offulis ac gallinarum iuſculis per interualla refocillata ſolùm ſit.

Et ſic miſera illa per reliquum puerperij ſpacium vtcunq; curata, paulatim dolores remittere, menſtruorum tamen fluxum perſeuerare ſenſit: & quæ eſt Omnipotentis ineffabilis bonitas, nullius Medicinæ beneficio poſt aliquot ſeptimanas, indies magis ac magis, habere melius cœpit: donec & muliebre profluuiũ ceſſarit, & dolores magna ex parte eua-

nuerint quoque: adeò vt illa domeſticis negotiis iterũ qualicũq; valetudine præeſſe ſategerit; ac decreſcẽte inſuper nõnihil vteri mole, cuncta ſibi proſpera ad integrum ferè annum repromiſerit.

Quo tamen nõ plenè euoluto, tumor quidã particularũ in ſiniſtra inferioris vẽtris parte, paulò ſupra inguina apparere de nouo cœpit: qui dum quotidie augeri, & demum etiam dolorẽ apoſtematoſũm cum cutis liuore ſuperinducere pergeret: ibi mulier illa de fœtu nihil amplius ſollicita, chirurgi auxiliũ inuocauit primũ. Is fuit magiſter Nicolaus Clœſi, ciuis Feldkirchienſis, ſuæ artis peritiſsimus: qui ſæpiſsimè quoq; ſtrenuiſsimi quondam militis Marci Pſittaci ab Emſs caſtra, tam in Vngariam quàm in Italiã, non infeliciter ſecutus eſt.

Is, inquam, vigentibus tum accidentibus, quæ generationẽ puris concomitari ſolent, tũ ingenti neceſsitate abſceſſum illum iã ad humani capitis magnitudinẽ excreſcẽtem, omninò detumefacta aluo, decuſſatim nouacula, vt in fungorũ apertione vſus obtinet, diſcidit: quo facto, tanta fœtidiſsimæ virulentiæ copia effluxiſſe fertur, vt præſentiũ nullus,

ne

ne dũ ægrota mulier, aut ipſemet chirurgus facilè ſufferre potuerit. Nihilominus tamen vlcus illud ſordidiſsimũ, pręfatus chirurgus mũdificare & abſtergere ꝓ more nõ deſtitit: quouſq; intra pauculos dies ſemiputrida quoq; ac corroſa oſsicula, vnà cũ pure exire cœperũt. Quæ cũ is, remittẽtib. indies tùm dolore tùm fœtore, vnde nã in ventrẽ, concauitatẽ nimirũ exoſſem peruenisſẽt, ſtupidus miraretur: en tandẽ erũpentib. integris tibiarũ oſsibus, poſterioribusq; caluariæ fragmẽtis, manifeſtè deprehendit, ea ipſa reliquias eſſe fœtus illius, quẽ mulier ea ante annũ peperiſſe debebat. Vnde vehemẽtiore ad miratiõe captus, decoctiones, loturas, & vnguẽta, qua potuit ſolertia, pro vlceris profundiſsimi mũdificatione exſiccatione q; ſemper adhibuit, donec illud, fœmina nihil vltrà cõquerẽte, per ſeſe ad cõſolidationẽ properare animaduertit. Ibi cicatriſationi, quã vocant, inuigilans, mulierem eam omnino perſanauit.

Quæ poſthac plures ſuperſtes fuit annos, ac redeuntibus in ordinẽ naturalem menſtruis purgationibus, ni fallor, fœliciter poſtea quoq; viuum adhuc enixa puerum eſt.

Hæc, Matthia doctiſsime, non relatione tãtùm aliorum recito, ſed prænominatam mulierculam viuam & valentem, vnà cum particulis oſsiculorum prioris illius infantis ſui coràm vidi, & allocutus ſum. Factaq; ſuper prædicto negotio ſufficienti inquiſitione, non modò quæ iam ab aliis fide dignis hominibus perceperã, credere didici: verum etiam ueriſsima eſſe, oculari demonſtratione aſſerere poſſum. Nec dubito, quin tota ea regio, ſi opus ſit, teſtimonium abundè narrationi huic perhibitura ſit. *Hactenus ex Cornace.*

HISTORIA V.

De muliere, quæ vtero geſtauit fœtum cum duobus ſerpentibus.

MVlier cuiuſdam baiuli, dicta Anna Tromperin, in Xenodochio noſtro inter pupillos educata, cùm iã annorum eſſet circiter triginta, enixa eſt puerulum cũ duob. ſerpẽtibus, anno 1576. circa feſtũ S. Iohãnis. Sed paucis de geſtatiõe fœtus, de partu atq; educatione, & etiã de ſerpẽtibus vnà enixis: & prius de ſerpentibus tanquam primo in corpore natis. Narrauit mihi, fide data, ſe anno 1575. circa

ca feſtum Iohannis, cùm eſſet meſsis, & ſummè caleret, bibiſſe ex ſcaturigine fontis in ſyluula Bruderholtz dicta, qui locus quarta parte miliaris Baſilea diſtat, vbi ſuſpicatur bibiſſe ſe ſperma ſerpentum: paruo enim tempore poſt potum atque cœpit venter augeri: tribus dein menſibus pòſt grauida reddita, vnà cum fœtu aucti etiam ſerpentes: tãtam verò in molem abdomen excreuit, vt faſcia vti cogeretur ad geſtationem ventris. Dum ieiuna eſſet, ſentiebat morſus & punctiones circa regionem ventriculi: cibo verò ſumpto melius habebat, munia etiam cõmodè obibat; verùm ſolo lactis deſiderio tenebatur, & etiam vtebatur.

Cùm verò iam tempus adeſſet partus, tribus diebus ante partum à cibo planè abhorruit, ita vt nec lac, nec minimum alterius alimẽti aſſumeret. Monuit tum ipſa, vt quamprimum foret fœtus excluſus, ſupponeretur orca lacte repleta, de ſerpentibus, vel de vermibus enim apud ipſam eſſe ſuſpicionem: idq; partim propter morſus, partim propter mirabilem motum, quem toto anno perſenſerat. Quare fœliciter puerulũ enixa, cum quo copioſiſsimi ichores, quos aquas vocãt,

effluxêre:dein, cùm ad ſecundinæ excluſionem ſe præpararet, orca tum cum lacte ſuppoſita, prodiit ſerpens: vnde mulieres parturienti aſtantes, perterritæ, arrepto puero ſeceſſere: quare & ipſa puerpera timore perculſa, eleuato capite, non ſolùm ſerpentem vidit, ſed & alterũ prodeuntem non ſolùm perſenſit, ſed etiam obſeruauit.

Puer paruulus erat, ita emaciatus, vt vix oſsibus hæreret, viuax tamen: foramen habebat in ceruice tantæ magnitudinis, vt facilè nux indi potuiſſet, quod ſanè factum puto tribus iis diebus, quibus mater lacte abſtinuerat, aliàs corpore toto abſq; noxa: hic annum vnum & ſeptimanas duodecim ſuperuixit, tandem verò anno 77. cùm apud nos peſtis ſæuiret, ea lue correptus obiit.

Serpentes verò erant longitudine vlnæ, qui craſsitie penè infantis brachium æquabant, maculis variegati: qui ita viui ab obſtetrice fuêre in cœmeterio S. Eliſabethæ ſepulti.

Iam ad matrem redeo, illa dimidio anno à partu corpore incuruato inceſsit, ſe enim erigens dolores imméſos & in abdomine & in dorſo perferebat. Poſtmodum

Hanc Iconem referes ad paginam 254.

A Figura & ſitus infantis in vtero.
B Infans extractus cum parte vteri & tunicarum.

modum tamen, ventrem ſemper habuit ſatis magnum, ac ſi vtero geſtaret: ſed & ab illo tempore quatuor habuit liberos. Ventriculo tamen hactenus imbecilli cũ dolore vteri.

Seſquiannus eſt, ex quo alio ſymptomate fuit correpta: cùm enim per ſeptimanas 26. Menſtrua eſſent ſuppreſſa, venter indies augeretur, ſe tamen grauidam non eſſe certò ſciret: cõſultis duobus, vt ipſamet mihi narrauit, grauidã eſſe pronunciarũt: ipſa ergò cùm à tanto tempore viro caruiſſet, & hoc à veritate alienũ eſſe noſſet: proprium conſilium ſecuta ſtufam ingreſſa eſt, cucurbitulas ſedecim affigi curat & pedib. & feminibus, aliisq́; partibus corporis: ſequenti die binas incidi venas, & copioſè detrahi ſanguinẽ curat: tertia poſtmodũ die Menſtrua copioſè cœpêre fluere, ſicq́: ventris tumor concidit. Verùm dum hæc narraret, ſatis magnum habebat adhuc vẽtrem, qui aliquando augetur, aliquando concidit. Quam hiſtoriam anno 85. 14 Auguſti rurſus mihi in præſentia matronę nobilis à Weſthauſen recenſuit. Sed & teſtes eſſe poſſunt mulieres, quæ parienti adfuêre, inprimis verò obſtetrix.

HISTORIA VI.

De altera muliere, quæ ſe grauidam ſuſpicata, Ranam, Bufonem & Salamandræ ſpeciem reiecit.

MVlier ruſtica annorũ circiter 24, ex pago dicto Nunige, prefecturæ Gilgenpergenſis, ditionis Solothurenſium, cùm iam ab anno ſe grauidam ſuſpicaretur, idq; partim ob ſuppreſſa menſtrua, partim verò ob motum aliquem, quē in ſiniſtro latere diebus alternis perſentiebat, accedente ventris quinetiã tumore. Et licet dolorem nullum perferret, perterrita tamen, eo quòd ab anno ſe grauidã exiſtimaret, quis futurus eſſet euentus, dubitans, me conſuluit.

Signis ergo ipſum conceptum indicantibus, perpenſis & ſymptomatibus, quę grauidis ſuperuenire ſolent, perquiſitis: iudicaui tum, vteri ſolùm flatus, vel ſaltem molam, ſi non ſanguineam, at flatulentam eſſe. Cur verò Molam eſſe ſuſpicarer (cuius ſigna multa Hippocrates tradit libro de Fœminarũ morbis, circa finem) hæc fuit ratio: quòd in multis iam mulieribus obſeruauerim, dũ vtero molam geſtant, vel vt noſtrates vocant, ein

froß

Froſʒ, toto ferè geſtationis tempore pun-ctiones in ſiniſtra abdominis parte per-ſentiunt: imò quando tempus excluſio-nis accedit, ſummũ dicti lateris dolorem perferunt, non ſecus ac ſi animal quod-dam ipſas morderet, imò etiam loco ſæ-pè non moueretur: accedunt quinetiam a-nimi deliquia, & aliquando deliria, ra-rius tamen ante diem ſeptimum, ex quo fluere incipiunt menſes, ipſas reiicere obſeruaui.

Vteri flatus cur cenſerem, fuit: quod & prius in Nobili matrona quadam (cuius nomen nunc ſubticere placuit) notaui: quę cùm grauidam ſe crederet, tempusq́; ipſius partus appropinquaret, rebus om-nibus ad id neceſſariis diſpoſitis, nil niſi flatus per pudendũ exſpirauit, & tumor ipſius ventris concidit: quemadmodum etiam adnotaui in quadam, aquam per os vteri ſenſim effluxiſſe, cùm à ſeptem menſibus ſe grauidam ſuſpicaretur, ſup-preſſis menſtruis purgationibus, aucto ventre & mammis. Sed ad rem.

Huic ergo ruſticæ mulieri inter cæte-ra Tragema præſcripſi ex iis, quæ in tali caſu conueniunt, habita potiſſimũ ipſius vteri & ventriculi ratione. Cùm verò iam

R

ſecundò ſumpſiſſet de hoc Tragemate, altera die veſperi (quæ fuit 15. Iulij, anni 1583.) in lecto iacens, vomitu correpta, tria reiecit animalia, Ranam, Bufonem & Salamandram, quã Germani *ein Mol* appellant, ſicq́ue ſenſim tumor ventris remiſit, & ſanata eſt. Cuius rei teſtes ſunt non ſolùm illius pagi & in vicinia ruſtici, ſed & arcis Præfectus.

Qua verò ratione ſerpentes prædicti & hæc animalia genita ſint, & generari poſſint, dicturus ſum, ſi quando obſeruationes meas Medicinales edidero: lubet tamen in præſens ad harum hiſtoriarum confirmationem quædam addere, quæ Ludouicus Duretus, Regius ante paucos annos apud Lutetianos Profeſſor, meusq́; pręceptor.

Vidimus mulierem (inquit) quæ cùm nouem menſium ſpacio vterum geſtaſſet, omnibus, quæ in legitimo partu euenire ſolent, mirificè reſpondentibus, tandem nihil aliud, præter animalia quædam, Ranis haud abſimilia, cum multis purgationibus cruentis & corruptis in lucem edidit.

HISTORIA VII.

De Hydrope Teſticulorum Muliebrium.

ANno 1588. Iunij 23. circa meridiem, Domina Sabina Schockin, vxor Cl. viri D. Hectoris Vogelmanni, fato fœliciter functa: poſteaquam ſedecim annis grauiſſimis morbis fuiſſet cõflictata, inter quos fuit ante aliquot annos Hemicrania, quæ aliquot annis ſingulo die ſeptimo moleſtabat: conuulſionib. quinetiam, vt & febribus tertianis, aliiſque morbis ſæpius diuexata, perpetuò tamẽ de dextri lateris dolore conquerens, & defluxionem exiſtimans. Ego verò renem corruptum cenſebam, eò quòd vrinas cruẽtas aliquando ſe habuiſſe, referret: quinetiam pus per anum, per collum matricis nonnunquam excreuerat: ſic & in vrinis pus interdum & arenas craſſiores conſpexi. A venere multis annis & abhorruit, & propter dolorem abſtinuit.

A triennio cœpit omnino ſupra dorſum decumbere, à biennio nec ſtare, nec ambulare poterat, dolores ingentes perferens, tumores magni in latere dextro: fluor puris & ſanguinis copioſus per aluum: aiebat ſe reiicere arenas per aluum:

à multis menſibus condyloma magnum in ano, quod multos dolores pariebat, & enematum iniectionem, quibus tamen ſubleuabatur, impediebat. Intumuit venter non parum in dextro latere aliquot ante mortem ſeptimanis: tibiæ quinetiam valdè intumuerant, præſertim dextra: tumebat etiam labrum dextrum pudendi. Pridie mortis difficultatẽ ſpirandi cum raucedine perſenſit: hora vna, aut altera antequam expiraret, mortem præſenſit, vt etiã pridie ſe ſuffocaturam dicebat: mens ſana remanſit, donec in Domino obdormiuit.

Sequenti die ab obitu, cum Chirurgo Petro Borne, præſente marito, & D. Superintendente, hac ratione inſtitui ſectionem: Tumorem paracenteſis modo aperui, ex quo ſeroſi humoris menſuræ duæ aut tres Baſilienſes: hoc eſt, ad nouem libras, effluxêre: educto humore, de cuſſatim aperui abdomẽ: eo aperto, comperi humorem adhuc inſignem in latere dextro, hærebam nonnihil dubius, qualis eſſet tumor, & qua in parte: quem non aperui, donec omnes partes diligenter inueſtigarim, incipiens ab inteſtino recto: attrectaui etiam inteſtina omnia,

vſque ad duodenum & ventriculum, & rurſum à ventriculo ad inteſtinũ rectum manum deduxi: in inteſtinis & circa illa nihil præter naturam animaduerti, præter appendicem (quę cæci inteſtini loco) tumori adhærentem, ſine tamẽ vlla corruptione: omentum nõ habebat: in Meſenterio nullus ſcirrhus aut tumor: Ramus portæ Hæmorrhoidalis ſatis magnus. Ligato inteſtino recto, ſeparaui omnia inteſtina vſq; ad duodenum: deinde perueſtigaui Vaſa ſpermatica, vtramque arteriam reperi, & vtramque venam valdè amplam. Perquiſiui teſticulos matricis, quorum dexter vix apparuit, quia ex eo prodibat tumor ingẽs, ex quo eduxeram per paracenteſin copiam ſeri prædictam: tumor ille conſtabat ex tunica craſſa, quæ externè adhærebat quibuſdam locis parti dextræ peritonæi, intus rugoſa erat, nullibi peruia: adhærebat ei verſus internam partem alter tumor inſignis (quem poſtremo loco adminiſtrationis aperui) internè etiam rugoſa tunica ſine exitu: circum circa multi parui tumores, ſiue hydatides: Vas eiaculatorium valdè tenue. In latere ſiniſtro teſticulus erat, magnitudinis ferè Cotonei,

ſummè inæqualis, qui ſcatebat hydatidib. multis, magnis, & prolabebatur in capacitatẽ oſſis ſacri, relaxatis omnibus tunicis, videbatur comprimere & veſicam & inteſtinum rectum, fortaſſis ex eo erat dolor tantus, quem circa pubem ſentiebat: Vas eiaculatorium extenuatum apparebat: circa matricem & inteſtinum rectum, nullus alius tumor.

His indagatis, cathererem per collum veſicæ immiſi, & ſtilum per vreteres. Tandẽ aperto oſſe pubis, Veſicam aperui, in qua nihil & intus & exterius contra naturam reperi, præter ruborem circa orificium veſicæ, & in ea paucas arenas rubras craſſiores.

Tandem intromiſi digitum in collum matricis, ad tactum nihil extranei ſenſi, eo aperto comperi fiſtulas duas (non callosas) ad anum vergentes, ita vt excrementa tenuiora poſſent ad collum vteri peruenire, & in eis aliquid purulentum apparebat.

In ſinubus matricis, nihil pręter naturam: matrix etiam ſuam naturalem proportionem habebat. In inteſtino recto nullus tumor, dempto condylomate externo. Vterque ren cum vreteribus optimè

mè habebant, ſine vllis lapidibus, aut arenis, aut corruptione. Splen paruus, ſanus, non adhærens peritonæo: circa eius vaſa, duo veluti lapilli, vel potius veluti duæ cochleæ calloſæ. Circa ventriculum nihil præter naturam. Hepar maximum albicans, non ſcirrhoſum, nec putrefactum, adhærẽs quibuſdam locis Diaphragmati. Folliculus fellis paruus, totus repletus gypſea dura materia alba, ſine felle: porus ab Hepate ad duodenum ampliſſimus, ſine vlla obſtructione.

Abdomine ritè perueſtigato, eleuato deinde ſterno, pulmones conſideraui, & thoracem: in cuius vtroque latere multum ſeri. Pulmo ſiniſter ſanus, in cuius latere paruũ lapillum reperi, qui aliquid inflammationis habere videbatur. Pulmo dexter quibuſdam in locis adhærebat tunicę ſuccingenti, & diaphragmati, non tamen multum tumebat, & inflammationem patiebatur, nulla putrefactio, aut putredo.

In cordis pericardio, nõ multũ erat ichoris, nec in ipſo corde quicq̃ extranei animaduertimus. Verebamur in apertione abdominis fœtorẽ & copiã puris, verũ nullum prę ſenſimus, nec pus reperimus.

Hanc Hiſtoriam Iohannes Bauhinus Illuſtriſs. Principis Virtenbergici Medicus ordin. Frater meus chariſſimus, mihi communicauit: verùm & ego ſæpiſſimè ægrotæ adſtiti, conſilioque adfui.

HISTORIA VIII.

Fœtus mortui per pudendum inſtrumentis chirurgicis extracti.

CVm in Epiſtola dedicatoria, facta ſit mentio extractionis fœtus mortui per pudẽdum matris, qua in ſectione Iohan. Bauhinus frater chariſs. cùm fœlix ſit, ſubiicere placuit, ex plurimis ſuis in eam rem hiſtoriis, vnam ſolùm, quã mihi roganti per literas communicauit.

Anno 1587. Octobris 26. cùm eſſem in Illuſtriſſimi Principis mei arce Horburg, quæ iuxta Colmariam eſt, vocatus fui à cœna, poſt horam ſeptimam, ad iunioris mei Principis Ludouici, prius nutricem, Barbarã nomine, quæ doloribus partus diuexabatur. Hæc enim cùm partui foret proxima, ſupputationumque dies præteriiſſent, 23 huius menſis per ſcalas ſupra dorſum delapſa, vt ferè in lipothymiam inciderit: die vigeſimaquinta an-

te prandium, partus dolores perſentire cœpit: 26 verò auctis doloribus & ruptis inuolucris, aquæ effuſæ, quo tẽpore vixiſſe adhuc fœtum, mulieres adſtantes aſſerebant, quod ex motu apparente collegerint.

Dum verò adfui, licet à 7 uſque ad 12 noctis adſtiterim, nullum motum ſentire potui: dolores tamen & conatus crebros, non fortes & irritos pertulit. Sacculos ex lino in aqua coctos applicari iuſſi, & continuò pubi admoueri, idq; ad partes emolliendas & tumorem impediendum: ipſa verò aliquãdo ſellæ inſidebat, interdum ſtabat. Obſtetrices bonum fœtus ſitum aſſerebant, caput & capillos ſe ſentire, ſæpius à me interrogata, aſſerebant.

Ego tandem videns illam fruſtra eniti & torqueri, iubeo in lectum recumbere, diſcedo, redditurus cùm vocarent. Vocor poſt quartam, dolores non aderant magni: de dolore tantùm lumborũ conquerebatur, ex dolore delirabat. Obſtetrici iniungo, vt humectatã manũ in decocto lini & inunctam butyro, pudendo inſerat, & ſcrutetur, quo in ſtatu ſit fœtus, & an aliquid mutatum: reſpondet,

eſſe in eodem, quo prǽcedẽte fuerat die, ſtatu: ego tandem præparata manu, vti obſtetrix, eam admoui, comperio tumorem ferè extra collum vteri, qui tangendo reſtitit, digitos molliter ſupra tumorem ducendo, nullos ſentio pilos, hinc malum coniicio ſitũ fœtus, intrudo manum vt perquiram: comperio partẽ mobilem in tumore, dubius hæreo, quæ ſit pars: paulo penitius perquirens, rumpitur ex improuiſo tunica amnios, & profluit aliquid liquoris: ad tactum apparet manus & vaſa vmbilicalia: indico obſtetricib. eas deceptas eo tumore, & vt iterum admoueant manum: ſed nihil trahant educantúe, mihi alia ratione procedendum.

Quare iubeo ipſam ſupra marginẽ lecti ſedere, & dein per trãſuerſum in dorſum recumbere: pedes ſupra ſcamnũ lecto admotum, firmaret, qui per duos tenerentur: ſupra corpus relinquo culcitram, ſuperinduco linteum, vt nullæ partes apparerent, nec etiam quę ego manibus, vel obſtetrix ageremus, quo honeſtius omnia tractarẽtur. His ita peractis, profundè in vterum protruſa manu ad mediam ferè vlnam, perquiſiui pedes alternatim,

ternatim, modò dextra modò ſiniſtra manu vtens: ſatis commodè pedem vnum reperio, paulatim attraho, alterū perquiro, non poſſum inuenire, tandem faſcia ligo pedē in ipſo collo vteri: iubeo obſtetricem paulatim trahere, dum iterum intrudam manum, & perquiram alterum pedem, ducens manum ſecundum crus fœtus: peruenio ad podicem fœtus, intruſo digito in podicem, traho paulatim, iterum perquiro pedem, ſed fruſtra: tādem, paulo fortius podicem dexrra manu traho, & ſiniſtra ligamentum pedi annexū: res nonnihil ſuccedit, poſtea inuenio pedem, quo reperto, victoriam cano, attraho paulatim, eo educto, vtrumq; pedem obſtetrici trado: iubeo vt lentè trahat, ego manu dextra vterum dilato, & ſurſum rugas repello: tandem ſequitur abdomen cum dorſo, hęret deinde circa humeros, alterū brachium perquiro & educo: iubeo obſtetricem continuò modeſtè trahere, manu impedio ne vterus ad collum pueri claudatur, (quod fieret, niſi manus impediret) manum in os pueri intrudo, & paulatim caput attraho.

Extracto toto fœtu, ſubitò ne claudatur vterus, (quod in momēto fit, magnq

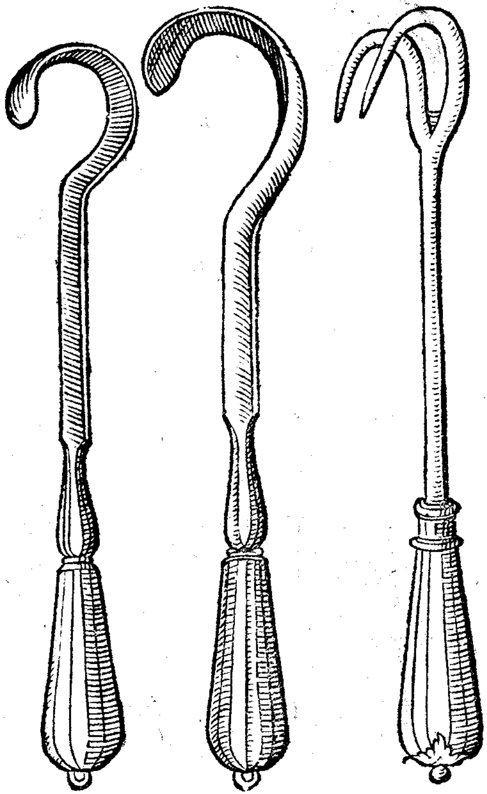
cum periculo) intromiſſa manu ad medium ferè cubitum, paulatim ſecundinam perquiro, ac ſine vi (ne inuertatur vterus, vt eueniſſe opera malarum Obſtetricum vidi) eam leuiter integram educo, ſanguinem etiam grumoſum, manu ducta per totam vteri capacitatem, extraho: ſubitò retraho manum, & vt comprimat crura iubeo, paulatim ſupra lectum retrahendam curo: pudendis & abdomini cum ſacculis appono panem coctum in vino & aqua, à ſomno impedio, & à vini potu, ac quietem iniungo, paulò pòſt aliquid iuſculi curo exhibẽdum, interdico ne nimium calefaciant hypocauſtum.

Operatio hæc feliciter fuit peracta intra horæ ſemis ſpacium: Deo Optimo Maximo ſit laus. Hactenus Hiſtoria, quam mihi Ioh. Bauhinus, frater chariſſimus communicauit.

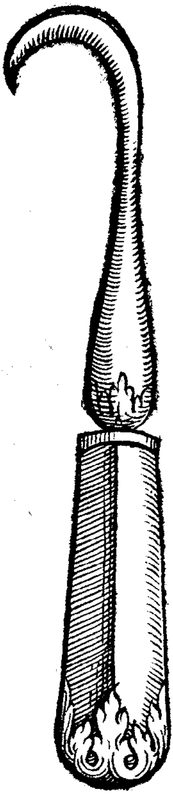
INSTRV-

INSTRVMENTA, QVIBVS vtendum, talia ſunt.

Vncinorum extrahendo fœtui mortuo idoneorum delineatio.

Cultelli curui reſcindendo pueruli in vtero abdomini idonei forma.

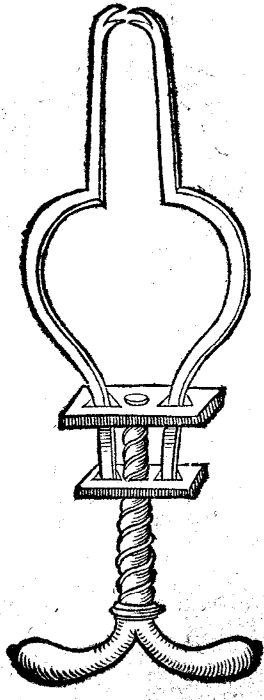

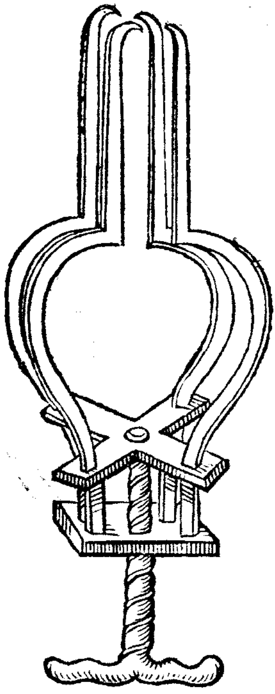
ADMONITIO:

Verùm ſi quo caſu contingat, vt reſectis ſigillatim reliquis fœtus membris, ſolùm caput in vtero reſtet, nec quicquã manibus & vncinis præſtari poſſit, tum vncini loco, inſtrumentis infrà depictis vti licebit, quæ ex Alechampij Chirurgia hîc ſunt illata. Sunt enim eiuſmodi, vt corpus ſphæricũ & globoſum ſuis ramalibus tanquam digitis, facilè comprehendere poſſint.

Pedes

Pedes gryphij, inſtrumenta nempe comprehendendo infantis capiti, ſi quando ſolùm in vtero remanſerit, idonea.

Cęterùm, non admodum facilè eſt caput, cùm ſolum remanſit in vtero, comprehendere & auellere. Nam lubrica rotunditate ſua inſtabile, huc illuc dilabitur

tur & fluctuat: niſi fortè ventris ſupernè & ad latera facta compreſsio ipſum coerceat, & coercitum his inſtrumentis comprehendendum præbeat.

PARERGA DVO.

I.

INTESTINI CITRA mortem vulnerati hiſtoria.

CVM in Præfatione æditionis primæ, libri primi noſtrę Anatomes, qui eſt de totius corporis humani partib. externis, polliciti ſimus; nos huic Opuſculo addituros inteſtini ſecti hiſtoriam, eam nunc ſubiungamus: hæc enim ſimul probabit, Peritonęum lęſum ſpaſmũ non inducere: vulnera item muſculorum abdominis non eſſe lethalia. Res ergo ita ſe habet.

Adamus Brantz Ruſticus pagi Riehani, ditionis Baſilienſis, cùm diu ἐντεροκήλῃ laboraſſet, tandem ſectionem pertulit, probeq́ue curatus fuit. Verùm biennio pòſt (annos circiter triginta natus)

in eundem penè morbum incidit: ita tamen, vt nō ſolùm inteſtina, ſed & omentum delaberetur; idque, non vt prius, in ſcrotum, ſed ad latus inguinis ſiniſtri, tumor ex Peritonæo rupto obortus: quo cum morbo diu fuit conflictatus. Cùm autem malum ingraueſceret, ab omni opere abſtinere fuit coactus: quare quò ſe ſuſtentaret, ſtipem quærere eũ oportuit. Dum ergo anno 1586. intenſiſsimo exiſtente frigore oſtiatim ſtipem peteret, factum vt ex femoralium attritu, non ſolùm cutis, ſed omnia cuti ſubiecta vſque ad omentum attererentur: hinc cùm malum iam ſphacelum minaretur, lecto ſe continere fuit coactus. Cùm ergo lecto iam affixus eſſet, per patrem ſuum, pagiq; Præfectum & conſilium meum, & Lithotomi Baſilienſis operam implorauit: & licèt in Anatome publica (quæ in decimum tertium diem à me fuit producta) tum eſſem, vt qui & ſectoris & præſidis munere fungi ſoleam, occupatiſsimus: diem tamen illum, frigore ita concedente, ægroto, & miſero, & pauperrimo tribuere volui.

Deductis ergo mecum in pagum ſtudioſis aliquot Medicinę (inter quos fuê-

re

re D. Iacob. Gregorij Pannonius, nunc Medicinæ Doctor, & Daniel Pyrnuſius Polonus, fœliciſs. memoriæ iuuenis, vt totius Medicinæ auidiſsimus, maximè verò in ſtudio tam Anatomico, quã Botanico diligentiſsimus, ideoq; mihi familiariſsimus, qui & poſtmodum Doctoris titulo, me Promotore, fuit donanatus) vnà cum Lithotomo, eiusque comitibus, ægrotum eiusq; caſum inſpeximus, cuius tumoris facies talis erat.

Detecto abdomine, in ſiniſtro Hypogaſtrij latere, tumor infantis caput penè ęquans, apparuit, cute vnà cum ſubiectis partibus exulcerata. Quare ſtylo profunditatem explorauimus, qui ſine vlla moleſtia in ipſam abdominis cauitatem intrudebatur, & quidem penè abſque omni ægroti dolore, vt qui vix ſtylum perſentiret: quod ſanè argumento erat & ipſum Peritonæum læſum eſſe. Sed & pinguedo ſupra tumorem conſpiciebatur, quæ facile & ſine vllo ægroti dolore ſtylo amouebatur, quod ipſum fuiſſe omentum firmiter credo.

Tumore ergo diligẽter inſpecto, quid facto eſſet opus conſilium iniimus, multisq; hinc inde agitatis, conſultius qui-

dem fore duximus tanquam caſum pe-nè deploratum intactũ relinquere, & ab omni ſectione abſtinere. Verùm ægroti precibus victi, melius eſſe anceps experiri remedium, quàm nullum, cum Celſo arbitrati ſumus. Sed & altera quoque à Galeno profecta admonitione iuuabar, qui lib.3. de criſib. cap.2. generoſi eſſe medici vult, difficilimis caſibus & euentis, quę ſæpè accidunt, non terreri: ſed conſtanter aduerſus morbos ire, naturæque motus ſolerti indagatione perſpicere, remediisque paratos diritati malorum arteniti: Thucydidisq; tum conſilium ſequi (vt Galeno 10 Meth. med. monet) qui in re dubia agere aliquid vel periclitantes etiam iubet.

Quare rei difficultate, quæ cum ſummo iuncta eſſet periculo, & ægro & aſtantibus expoſita, ſectionē ipſam, præmiſſa tamen diuini numinis (vti in talibus fieri & debet & conſueuit) inuocatione, Lithotomus aggreſſus eſt.

Primùm quidē ægrotus eo modo, quo ſolent ij, qui Herniæ cauſa inciduntur, in lauacrum conſidere ad tempus aliquod iuſſus, mox tabulæ ſuperimponitur faſciis ligatus: inq; abdomē magnum vul-

nus

nus infligitur. Quo facto, inteſtina dudum prolapſa, irrito tamen conatu Chirurgus reponere tentat: adeò enim flatibus erant diſtenta, & omento annata, vt ne vix quidem manibus ab ipſo omento ſeparari poſſent.

Cùm ergo inteſtina quaſi capta continerentur (eo modo quo ſolet fieri in iis, qui ruptura Peritonæi ſupra vmbilicum laborant, quibusque voluulus ſuperuenit, cui rei apud nos etiam ante paucos annos habuimus exemplum: qui tamen magna Peritonæi adhibita ſectione, probè curatus, in hodiernum adhuc diem vixit) mihi Galeni authoritas & magna illa Peritonæi ſectio ab antiquis vſurpata, in mentem venit. Galeni quidem authoritas, qui magnitudinem vulneris muſculorum abdominis periculoſam non eſſe, ſatis oſtendit, dum præcipit eiuſmodi vulnera in toto abdomine eſſe dilatanda, ſi minora videantur, quàm ſufficiant repoſitioni inteſtinorum, aut omenti, ſi ſint prolapſa, nec reponi poſſint. Magna verò Peritonæi ſectio, cuius Galenus, Cornelius Celſus, & Paulus Ægineta, dum de Gaſtroraphia agunt, meminêre: vbi monent, Peritonæi vulnus, ſi angu-

ſtius ſit, quàm reponendis iis, quæ extra abdomen prolapſa ſunt, conueniat, ampliandum eſſe.

Quare ſubitò, vt Muſculorum abdominis vulnus, & Peritonæi ruptura dilataretur, ne inteſtina diutius foris propendentia refrigerarentur, conſultum viſum fuit. Dilatato ergo vulnere (ſine tamen magna hæmorrhagia) nec dum inteſtina reponere potuit, quare cultello ab omenti, & ad latera à Peritonęi membrana, cui erant adnata, ea ſeparare oportuit, quod tamen ſine læſione fieri non potuit: hinc factum, vt ex tenuibus inteſtinis vnum leuiter læderetur.

Hoc peracto, cùm inteſtina ab omni ferè omēti parte eſſent ſoluta, inteſtinúmque læſum foret conſutum, omnia in abdominis capacitatē fuêre repoſita, tum leui gaſtroraphia vulnus conſutum: totaque hæc operatio abſque vlla lipothymia fuit abſoluta.

Cùm poſtmodum excrementa non per aluum, ſed per vulnus reiiceret, aliquoties clyſmata ad aluum ſollicitandam fuêre iniecta: nunquam tamen clyſma, licèt larga manu decoctum, fuiſſet adminiſtratum, ad vulnus peruenit: ſed

vt

vt iniecta, ita etiam fuêre reiecta.

Vulnus autẽ abdomini inflictum coaluit, relicto ſolùm tantum ſpacij, quantũ eſt ipſius inteſtini vulnus, quod ne in hodiernum quidem diem coaluit: per hoc enim vulnus, quod circa vmbilici latus ſiniſtrũ remanſit, fæces reiicit, per anũ verò nihilominus excernit. Verùm dolorẽ nullum perfert, nec quando excrementa effluxura ſunt, perſentit: forti tamẽ ligatura vtitur, & difficilioribus ruſticis operibus præeſſe non poteſt.

Cauſam quærentibus ſtudioſis, cur, cùm excrementa per vulnus reiiciantur, clyſmata non etiam eò pertingant. Ad hoc reſponſum fuit, clyſmatũ materiam ad inteſtina tenuia, meo quidẽ iudicio, naturaliter non peruenire, quod & autoritate & ratione probamus.

Clara eſt authoritas Galeni 5. Meth. med. 11. quæ habet: *Superioribus inteſtinis vlceratis, vtendum eſſe medicamentis per os aſſumptis. Quod enim per ſedem iniicitur*, inquit Galenus, *ad ea quæ ſunt vicina ventriculo, ſubire nequit.* Non minus perſpicua eiuſdẽ altera 13. Meth. med. 17. ſententia, vbi inquit: *Quæ per ſedem infuſa ſunt, ea omninò ad ieiunũ vſq; aſcendere nequeunt, imò ſi admodũ nitaris,*

fortaſſe tenue tantùm inteſtinum contingent.

Ratio verò à VALVVLA COLI INTESTINI deſumpta eſt, quæ id impedire poteſt: ſed cùm de hac Valuula breuibus tantùm in Præfatione libri 1. Anatomes noſtræ dictum fuerit, fuſius de ea nunc verba faciamus.

VALVVLA IN INTEſtino Colo, Anno 1579. à me reperta.

DVm Lutetiæ Pariſiorum, ſtudiorum gratia verſarer, & inter cætera ſtudia priuatim in Anatomico ſtudio cum Cl. viro D.D. Thoma Coccio populari, me exercerem, contigit vt Anno 1579. dum inter ea, quæ à me diſſecabantur, curioſius inteſtinorum ſtructuram rimarer, ea penitus à Meſenterio liberarim, & ad eorundem fibras & tunicas conſiderandas, abluerem, aqua modò per Ieiunum, modò per Rectum inteſtinũ infuſa. Quod cùm factitarem, aquam per Ieiunum infuſam facilè, & quàm citiſsimè elabi obſeruaui: per Rectum autem infuſam Colon inteſtinum nõ pertranſire, etiamſi inteſtinum leuiter cõprimeretur. Quare, quidnam eò loci occurreret obſtaculi

obſtaculi, perquirere lubuit.

Inueni ergo in Colo inteſtino, eò loci, vbi tenue inteſtinum, Ileon puta, finit, & appendix lumbricum referens, Cæcum quibuſdam dictum inteſtinum, apponitur, ad Coli nimirũ principium, inſignẽ VALVVLAM, latitudine penè vnguem ipſius pollicis æquantem, craſſam, membranoſam, &c. Quod tanquam nouum, à nemine hactenus literis traditum, tũ téporis multis, prçſertim verò Clar. viro D. D. Guliel. Capello, Profeſſori Medico, & Prçceptori meo humaniſsimo, oſtẽdi.

Sed & hactenus in publicis Anatomiis Academię noſtrę, quibus in decimũ nunc annũ præſum, eius à me facta fuit mentio: vt & in binis iam intra quinq; mẽſiũ ſpacio habitis hoc anno 1591. maximè verò in duab. Anatomiis, quas Anno 1586. adminiſtraui (poſteaquã à ſuccenturiato meo Daniele Pyrnuſio mundata fuiſſent inteſtina, à quo etiã hęc Valuula eodem anno Anatomicis Patauinis clariſsimis fuit demonſtrata, vt & poſtmodũ à D. D. Io. Sebaſtiano Fridio, Argent. Medico) toti ampliſsimo cõſeſſui oculis ſubieci, aqua & per ſuperiora & per inferiora infuſa: eandẽ etiã palpan-

dam exhibui. Eadē etiam inteſtina, quo rectius eorū longitudinem (quæ 24. erat noſtratium vlnarum) dimetirer, in iiſdē Anatomiis folle inſufflari curaui, tumq́; temporis, vt & ſequentibus habitis Anatomiis, ne quidem flatum Valuulam hãc pertranſire fuit obſeruatum.

Cùm verò dubius eſſem, ánne in brutorum etiam inteſtinis talis reperiretur Valuula, hoc anno, nimirum 18. Iulij, dū hæc ſcriberem, in ſtudioſorum Medicinæ gratiam, Canem, aliasq́; aliorum animalium partes, in quintum ſecui diem: idq́; eius nomine, quò ea, quę publicè hactenus in Anatome, & quidem methodo ſecandi docuiſſem, ipſorum oculis ſubiicerem: eam etiam Valuulam in canis ſectione inquirere viſum fuit.

Cùm ergo inter plures doctiſsimos & ſtudioſiſsimos, qui ſectioni aſtabant ſpectatores, D. Antonius Boucardus Lotharingus, p. memoriæ (poſtmodū Doctor à me deſignatus) huius ſtudij, vt & rei herbariæ curioſiſs. mihiq́; amiciſs. hoc ſibi laboris ſumpſiſſet, vt Canis inteſtina mūdaret, aqua tam per ſuperiora, quàm inferiora infuſa, impleret, & inuerteret: eam etiā Valuulā ipſis oſtendi, quæ tamē non

Valuulæ humanæ, ſed Circulo ſimilis erat. Et hæc eſt Valuulæ huius inuẽtio, & inueniẽdi modus, qua in re ꝓlixior fui, non ſanè eius nomine, vt me eſſe inuentorem iactitarem: ſed vt Lectori pateret, quãdo fuerit inuenta, & quomodo inuenienda ſit, cùm ſciã etiamnũ Clariſsimos viros eã & negare & inuenire non poſſe.

Vſum huius Valuulę quod attinet, eũ eſſe arbitror, ne excrementa ex tenuibus inteſtinis ad craſſa delata, regurgitare poſsint: nec obſtat id, quod ſæpius mihi fuit obiectum, morbũ nimirum Iliacum dictum, contrarium oſtendere: quo probare nituntur, Valuulam hanc non omnem penitus viam intercipere. Sed quid rationibus opus eſt, cũ αὐτοψία obiectionẽ ſoluat? & quod nihilominus Iliacus poſsit fieri morbus, non negamus: tanta enim cum violentia morbus is accidit, vt non ſolùm Valuula hæc cedere, ſed etiam facilè frangi poſsit, cùm ipſa excrementa etiam pylorum, cui natura Circulum appoſuit, reſerent. Sed de his & ſimilibus in noſtris libris Anatomicis partim egimus, partim verò, Deo iuuante, fuſius in ſequentibus libris Anatomicis ſumus acturi.

II.

CORPVS SINE HEPATE & Liene inuentum.

ANno à Chriſto 1564. die verò 11. Septembris, hanc vitam reliquit Dominus Matthias Ortelius, Mercator oppidi Antuerpienſis celebris, natione Germanus. Duodecima verò facta fuit eius corporis ſectio, à Chirurgis eius rei peritis, me præſente Medico, vt conſtitutionem partium nutritioni ſeruientium, videremus, præcipuè Hepatis & Lienis: nam aliquot annis anteà Hydrope laborauerat, qui morbus, affectus Hepatis, vel primario, vel ſecundario neceſſariò comitatur, cumq; ſub ſepto tranſuerſo, ſeu diaphragmate, atque coſtis ſpuriis, Hepar & Lienem quæreremus, ne veſtigium quidem illarum partium inuenimus. Caſus ꝓfectò inauditus, & admirabilis: at ſubſtantia omnium inteſtinorum carnoſa prorſus erat, & multò ſolidior, quàm ipſa muſculorum caro, vt ſoliditate Cordis carni ferè reſponderet, & vena caua ex ipſis inteſtinis ſuam originem ſumebat, eo ferè modo, quo vena porta in ipſis inteſtinis ſolet implantari. Hæc ſanè cau-

ſa

ſa fuit, quòd toties inflãmatione & abſceſſu inteſtinorum laborarit: facilius enim quod carnoſum, quàm quod membranoſum eſt, inflammatur, & abſceſsibus torquetur. Nam carnoſę partes plus, membranoſæ verò minus ſanguinis & humoris participant.

LAMBERTVS TVLVTANVS
Medicus, ciuibus Antuerpienſibus adiuratus, manu propria hanc hiſtoriam texuit.

Ego Thomas Comaus, Chirurgus & Tonſor Antuerpienſis, atteſtator, me Dominũ Matthiam Ortel Auguſtanum, piæ memoriæ, poſt eius obitum, in præſentia Domini Lamberti Tulutani Medici, mea ipſius manu ſecuiſſe, & in eius corpore inueniſſe, ac vidiſſe, quemadmodum præfati Medici teſtimonium aſſerit, in cuius rei fidẽ manu propria me ſubſcripſi.

THOMAS COMAVS.

Hiſtoriam hanc Iohan. Iacobus Schiſlerus, Medicus Auguſtanus, cùm à D. D. Thobia Cneulino accepiſſet, mihi per literas communicauit.

Cùm aliquot vacarent pagellæ, hanc Hiſtoriam à Clariſſimo viro D. D. Felice Platero Poliatro & Profeſſore excellentiſſimo, & D. Collega meo honorando, mihi cõmunicatam, ſubiicere placuit.

HISTORIA VITVLI VNA cum alterius Sceleto excluſi.

Vacca partus difficultates impedita, cùm fœtũ conceptũ parere minimè poſſet, nihil grauius paſſa, poſt tempus aliquod rurſum concepit, & exacto tempore, vitulum viuum & Sceleton prioris vituli, edidit. Mirum ſanè potuiſſe eiuſmodi corruptionem vaccam perferre, & rurſum, oſsibus prioris vituli retentis, concipere nihilominus. Hæc oſſa vidi apud Generoſam Dominam de Rappoltzſtein, in cuius oppido hæc acciderunt.

FINIS.